

1733

కృతజ్ఞత :

“విశ్వశాంతి” ప్రారంభంలో వినిపిస్తున్న

“ఏ దేశచరిత్రజూచినా” అన్న గేయం

మహాకవి : శ్రీ శ్రీ గారి మహాప్రస్థానానుండి తీసుకున్నందుకు-

శ్రమ అనుకోకుండా తమ ప్రతికలో వరుసగా “విశ్వశాంతి”ని

ప్రకటించిన జనవాణి ప్రతికాధిపతులకు -

దీర్ఘకృషితో, తొలిసారిగా “విశ్వశాంతి”ని ప్రదర్శించి

విలారి నంస్కృతి మహానభల్లో ప్రథమ బహుమాన

పాత్రతకు, కారకులైన విజయవాడ

అర్జుణయేటరు వారికి -

A

మొదటికూర్పు

1953 జనవరి

ప్రకాశకులు :
నారపరెడ్డి

వెల :

ఒకటిన్నర రూపాయ

పూర్వ య వ ని క

“విశ్వశాంతి” ఒక విచిత్రమైన నాటకం. ఇందలి పాత్రలు వ్యక్తులుకారు. సంకేతాలు నాటకమంతా ఒక దృక్పథాన్ని, ఒక నీతిని, ఒక సందేశాన్ని ప్రసారం చేస్తుంది. నేటి ప్రపంచాన్నంతా కలవరపెడుతున్న ఒక ప్రధాన సమస్య ఇందలి ఇతివృత్తం. ఇంగ్లీషులో ఈ తెగకు చెందిన నాటకాలను **Morality Plays** అంటారు. మనకికూడా “ప్రబోధ చంద్రోదయం” వంటి ఇలాంటి నాటకాలు కొత్తవికావు. అత్యున్నతమైన ఒక ఆధ్యాత్మిక స్థాయి నుండి కుంటేనే తప్ప రచయిత ఇటువంటి నాటకానికి తీరించి కృతశృత్యుడై కాలేడు ప్రథమ ప్రయత్నంలోనే ఈ కృతార్థత సాధించిన ఆచార్య ఆత్మేయ అభినందనీయుడు.

హితేపదేశం ఎంతైనా కష్టమైన పని. ఒక విషయం మీద అచంచల విశ్వాసంతోనెదే ఇందు కనలు పూనుకోవడమే మంచిదికాదు. అందులోకి అనేకానేక మనస్తత్వాలు గల ప్రేక్షకుల్ని రంజింపజేయ్యవలసిన నాటకరంగాన్ని బోధనా వేదికగా చేసుకోవాలంటే అసాధారణాధికారాలు కావాలి. ఉపన్యాసాలతో ఊదర గొట్టే పాత్రల మీద సామాజికులకు సానుభూతి వుండదు. అందుకుతగ్గ సముచితమైన నన్నివేశాలు కల్పించి ప్రేక్షకుల ఉత్కంఠను మున్ముందుగా రచయిత అకట్టుకొనగల గాలి. ఇదే రకం ఇంద్రజాలం. ఈ ఇంద్రజాలం “విశ్వశాంతి” నాటకంలో నమ్మదీగవుంది. ఉండబట్టే ఏ పాత్ర ఎంత దీర్ఘంగా మాట్లాడినా ఎవరికీ విసుగుపుట్టదు.

అయితే ఇదే మాదిరి ఇంద్రజాలాన్ని ప్రయోగించి ఎవరైనా దుష్టరచయిత ప్రజల్ని దుర్మార్గానికి మళ్ళించవచ్చు. అదృష్టవశాత్తూ మంచితనం తరఫున వకలా పుచ్చుకున్న ఆత్మేయవంటి గ్రచయిత యిందుకు పూనుకున్నాడు. అతనిది దేవతలు ఆశీర్వాదించే ఉద్యమం.

ఉన్న చిక్కంతా ఎక్కడెచ్చి పడిందంటే, ఛాతికంగా మనం ఇవాళలో జీవిస్తున్నప్పటికీ నైతికంగా మన మనస్సులు నిన్నకికంటితమై అంటుకుపోయాయి. ఎపిడలాభం వాడు చూచుకోవడం నిన్నటి నీతి. ఈ ధర్మ సూత్రాన్ని పరిరక్షించడానికి మన సామాజిక వ్యవస్థ సర్వసన్నద్ధంగావుంది. అవసరమైతే ఆయుధాల

సాయంతో ఈ నీతిని నిలబెడతానంటురది మన వ్యవస్థ. కాని ఇది తుప్పుపట్టిన భావం, కుళ్ళిపోయిన నీతి అని యుక్తాయుక్తాలు తెలిసిన వేత్తలు చెబుతున్నారు. దీనికి ప్రత్యామ్నాయంగా నమస్తి క్షేమం అనే నినాదాన్ని వీరు లేవదీస్తున్నారు. ధనం, బలం, కులం; మతం అన్ని అండలూ చూసుకొని ఎంతగా ఎదురొడ్డి నిలచినా స్వప్రయోజపరులికమీద నమస్తిక్షేమ ధర్మసూత్రాన్ని పరాంతంచెయ్యలేరు.

నమస్త ప్రపంచం ఈ నాడు క్రమక్రమంగా రెండేరెండు శిబిరాలుగా ఘనీభవిస్తోంది. కామందులకు లాభం చేర్చే యుద్ధం, సామాన్యులకి క్షేమంకూర్చే శాంతి ఈ రెండూ ఒక త్రాసుని ఇరువైపులా లాగుతున్నాయి. తెలిసి కొందరూ తెలియక కొందరూ మొత్తంమీద అందరూ ఏదో ఒక పక్కకి ధ్రువపడుతున్నారు. ప్రాణవాయువు జీవితానికివలె, మానవజాతి నమస్తి క్షేమానికి శాంతి ఆత్యవసరమని గుర్తించ గలిగిన వాళ్ళంతా తమ యావచ్ఛక్తులతో మోహరించి నిలిస్తే అనలు యుద్ధమనేదే లేకపోవచ్చును ఎన్నెన్నో పాతకాలపు రోగాలను రూపుమాపగలిగిన నాగరిక మానవుడు ఆటవిక యుగాల అపశేషమైన యుద్ధోన్మాదమనే మానసిక వ్యాధికి నమస్తి ప్రక్రియలతో చికిత్సచేసుకోగలడు.

నాటకరంగమనే వైద్యశాలలో జరుగుతున్న ఒక చికిత్సా విధానమే ఈ “విశ్వశాంతి”.

మద్రాసు
23-1-53 }

శ్రీరంగం శ్రీనివాసరావు.

III

900 $\frac{1123}{171}$

అంకితం

“ యుద్ధం కావాలి ”

అనే

‘ మనుష్యులకు ’

ప్రకాశిక

అచార్య ఆశ్రేయగారు రచించిన “విశ్వశాంతిని” పుస్తక రూపంలో ప్రకటించే గౌరవం మాకు లభించింది. ఆశ్రేయగారు అనేక అభ్యుదయ నాటకాలు వ్రాసి ఆంధ్రదేశానికి అందించారు. అందించడమే కాదు, తెలుగు నాటకరంగానికి, మాత్రం పోకడలను ప్రవేశపెట్టారు.

ఆయన రచనలను నాటకాలనడంకంటే, జీవితాలు, విప్లవాలు, జ్వాలలు అంటే సరిపోతుందేమో? కోటానుకోట్ల పీడితజన బాధావేదనలతో జ్వలించిపోతున్న అగ్నిపర్వత మాయన హృదయం, విభిన్న ప్రకృతులైన, రాక్షసునకు - మానవునకు జరుగుచున్న అనుదిన సంఘర్షణతో, మానవవిజయానికి, మానవపురోగమనానికీ మార్గాలు అన్వేషించింది. అవేదనపడ్డది.

అందుకనే ఆయన కలం విసిరిన ప్రతిమాటా, అణగారిపోతున్న జనహృదయంలో విప్లవ జ్వాలలు వెలిగిస్తుంది. భూకంపాలు పుట్టిస్తుంది. నిరాశా సముద్రాల్లో తుపానులు రేపుతుంది. నరహంతకుల గుండెలపై పిడుగులు కురిపిస్తుంది.

కరుణామూర్తి గౌతమబుద్ధుని ధర్మాలనుండి - అహింసాశీలి గాంధీమహాత్ముని పలుకుగల పరివర్తనా సూత్రాలతో, మానవజాతిని పీడిస్తున్న సమస్య పరిష్కారానికి ప్రయత్నం జేశాడు మాత్రం జాగృతితో, ఆత్మపరిశీలనకు ప్రేరేపించాడు.

తాత్కాలిక సమస్యల నాధారం జేసికొని, హృదయాలపై సంఘం కప్పిన మాయ పొరలను చీల్చి పీడక స్వరూపాలను నగ్నంగా చూపించాడు. జనాన్ని వుట్టుత లూగించాడు. అవి మహోజ్వల తేజంతో వెలిగాయి, అంతే.

కానీ యేదో అసంపూర్ణత, అస్పష్టత, జనంలో మిగిలింది.

అయన్నా వేధించింది. ఆ వేదనా తపస్సుకు, - వరము - ఆ దీర్ఘాన్వేషణకు. ఫలితము విశ్వశాంతివంటి వుత్తమ నాటకం మనకులభించింది.

విశ్వశాంతి ద్వారా ఈ సమస్యలకు మూలకారణమైన వ్యవస్థాపునాదులనుండే బయలుదేరి, మానవజాతికి మహా అపాయంగా పరిణమించిన యీ వ్యవస్థాక్రమాన్ని, దాని అంతిమ ఫలితాలైన, విజ్ఞానపు వెట్టికలలను, మన కళ్ళయెదుట నగ్నంగా ప్రదర్శించి, సూక్ష్మంగా తన్నివారణోపాయాలను సూచించి, మనలను కార్యోన్ముఖులను గావించాడు.

ఒక కుటుంబాన్నాధారంగా జేసుకొని, విశ్వజన జీవనసమస్యనే కదిపిన యీ నాటకంలో - మాతృమూర్తి భూదేవి కన్నబిడ్డలే పెద్దాడు - చిన్నాడుకూడా, అయితే. పెద్దాడు కొద్దిమందిగావున్న నరరక్తభోక్తల ప్రతినిధి తన దోపిడి సాగడానికి, తన నిధులు పెంచడానికి, ధనబలంతో, సంఘం తనకిచ్చిన అవకాశాల నుపయోగించుకొని, విజ్ఞానాన్నే మానవమారణ సాధనాలుగా పూరుస్తున్నాడు. చిన్నాడు పీడింప బడుచున్నకోటానుకోట్ల మానవుల జీవనవాంఛా ప్రతిబింబం.

ఈ రెండు భావాల సంఘర్షణలో కరుణామయి భూదేవి, స్వేచ్ఛాశాంతులకోసం పోరాడుతున్న తన చిన్నబిడ్డలవైపు విలిచి మానవ మారణాయుధాలతోపాటు, పెద్దాణ్ణి. శాంతిస్థాపనకు అడ్డం తొలగిస్తుంది ప్రజాబలం - పశుబలాన్ని జయిస్తుంది.

యుద్ధ వాతావరణంతో. ప్రపంచ హృదయమే కల్లోలితమాతున్న యీ సమయంలో, ఒక మహత్తర సందేశాన్నందిస్తున్న "విశ్వశాంతి" ని పుస్తక రూపంలో ప్రకటించి మీకు సమర్పించే భాగ్యము గలిగినందుకు మేము సంతోషిస్తున్నాము.

ఇట్లు,
ప్రకాశకులు.

వి శ్వ శాం తి

ఏలూరులో ఆంధ్రరాష్ట్ర శాంతి కమిటీవారిచే జరుపబడిన సాంస్కృతిక మహాసభల్లో ఆంధ్ర ఆర్టు థియేటరు - విజయవాడ వారిచే 31-8-52 న ప్రదర్శింపబడి ప్రదర్శనములోను, రచనలోను ప్రథమ బహుమతి పొందబడినది.

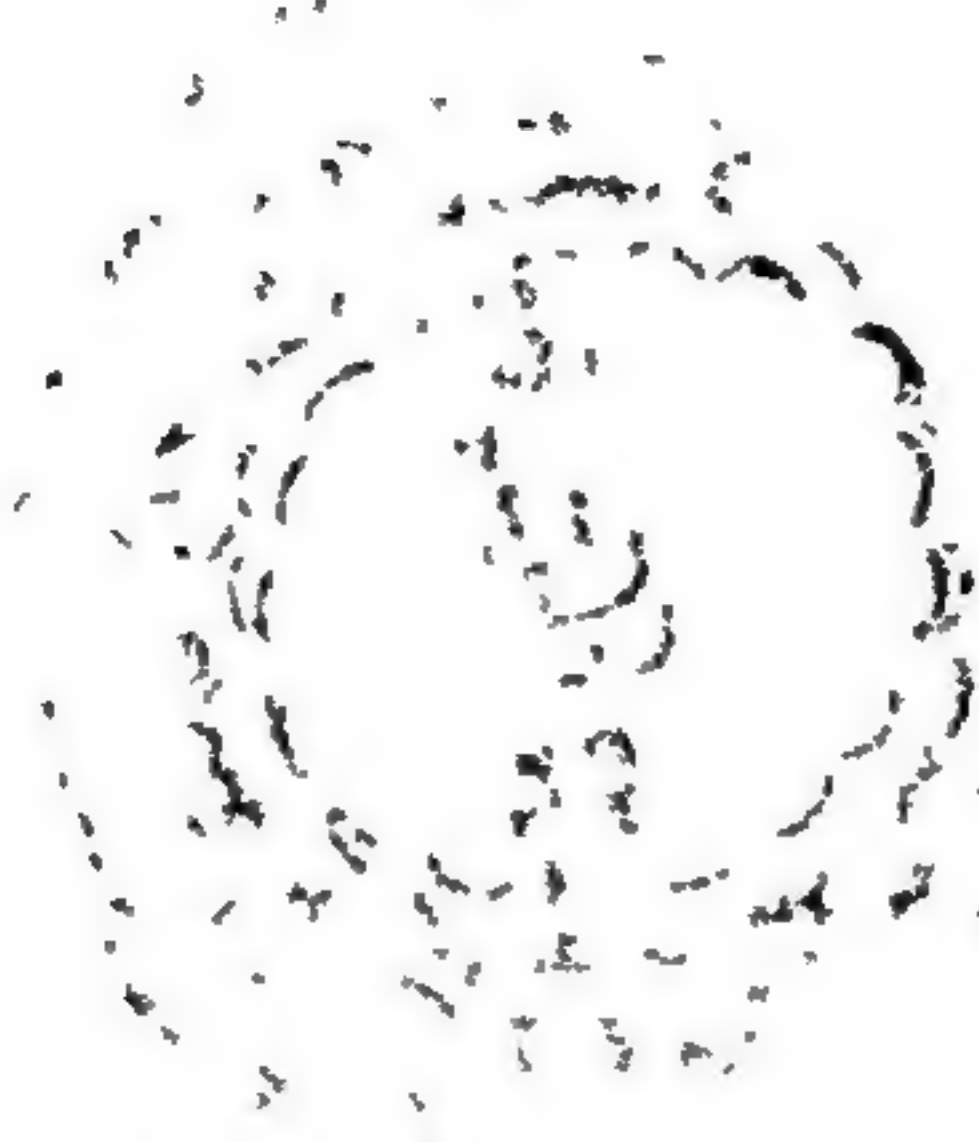
నాటి నటీనటులు

★

1 పెద్దాడు :—	అదిశేషయ్య.
2 చిన్నాడు (విశ్వం) :—	సత్యం.
3 నిసాయితాత (అమరయ్య) :—	వెంకటేశ్వరావు.
4 సైంటిస్తు :— (శాస్త్రి	హరినారాయణ.
5 మాస్టరు :—	వీరయ్య.
6 సుబ్బయ్య :—	శివరామకృష్ణయ్య.
7 కార్మికుడు :—	అప్పలస్వామి.
8 హోటల్ బాయ్ :—	కృష్ణమూర్తి.
9 తోటి సైనికుడు :—	రెంటాల.
10 స్వాములవారు :—	చలపతిరావు.
11 భూదేవి :—	నూర్యరత్నకుమారి.
12 నమత :—	మృణాళినీదేవి.
13 శాంతి :—	సుశీల.

1123

171

— వి శ్వ శాంతి —

౧

భూదేవి ఇల్లు. చాలా పెద్దదే. ఒక పెద్దహాలు. హాలులోనికి మేడ
మెట్లు దిగుతూన్నాయి. మేడమెట్ల దగ్గరగా ఒక బ్లాక్ బోర్డు. గోడలో పెద్ద కిటికీ
లున్నాయి. రెండు భాగోళ పటాలున్నాయి. ఒకమూల రేడియో. ఒక టేబిల్.
దాని మీద పెద్దగ్లోబు. దాని కిరుప్రక్కల రెండు మరఫరంగుల బొమ్మలు. దాని
ముందు ఒక ఏరోప్లేన్ బొమ్మ. ఒకవైపు పుస్తకాలు పేర్చిన షెల్ఫు.

(తెర ఎత్తక పూర్వం- ఒక గంజీర కంతం)

ఏదేశ చరిత్ర చూచినా
ఏమున్నది గర్వకారణం ?
నరజాతి చరిత్ర సమస్తం
పరపీడన పరాయణత్వం.
నరజాతి చరిత్ర సమస్తం
పరస్పరాపరాధోద్యోగం :

నరజాతి చరిత్ర సమస్తం
రణరక్త ప్రవాహ సిక్తం.

బీభత్సరస ప్రధానం?
పితృచగణ సమవాకారం !

నరజాతి చరిత్ర సమస్తం
దరిదురిలను కాల్చుకొనినడం.

బలవంతులు దుర్బలజాతిని
బానిసలను కావించారు :

నరహతలు ధరాధిపతులై
చరిత్రమున ప్రసిద్ధి కెక్కిరి.

రణరంగం కానిచోటు-
భూసలమంతా వెలికిన దొరుకదు :
గతమంతా తడిసె రక్తమున !
కాకుం సే కన్నీళ్ళులతో.

(పాట కాదోయే ముందుగానే తెర వెల్లగా విడిపాటుంది. మొదట గిర్జా
మని తెరుగుతుండె గైలు కనుపిస్తుంది. తరువాత దాని కిరుపక్కలావున్న
మరహిరంగులు; ఆతరువాత బిల్లపర్గర కుర్చీలొకదాన్ని ఒక 12 యేళ్ల ఆమ్మాయి,
కనుపిస్తుంది. ఆ ఆమ్మాయి కలమూ, తలా ఒకచెత్త చట్టికొని, ఇంకొకచెత్త
గైలును తిప్పుతూ, అవినవ్యాసంగా ఒల్లమెడవున్న పుస్తకంపైపు చూస్తుంది. తెర
పూర్తిగా విడిపాటుంది. పాట ఆయిపాటుంది. చక్కవలె)

ఆమ్మాయి

యద్ధం ! యద్ధం ! పాడయద్ధం ! నాశనమైన యద్ధం ! నల్ల

బొంగులైన యుద్ధం! తాడుతెగిన యుద్ధం! వెధవ యుద్ధం! (జంకా
నెటికొచ్చిన తిట్లుతిడుతూ, పుస్తకం విసిరికొట్టి, కాళ్లు కొడుతూ మారాంపెట్టె
పల్లలానగం పడుపు నగం కోపంగా అంటూంది.)

(భూదేవి పచ్చింది పెల్లగా. . ప్రశాంతమైన ముఖం. మంచి అందగత్తె
ఎప్పుడూ చిరుసవ్వు. ఆమె కెంత వయసయిందో ముఖాన్ని పట్టి చెప్పలేం. నిరా
శంబరంగావుంది.)

భూదేవి

సమూ! ఏమిటమ్మా అది?

సమత

అమ్మా! ఏంటమ్మా యీయుద్ధం! పాడు యుద్ధం! ప్రాణాలు
తీసేస్తుంది.

భూదేవి

ఏంటమ్మా? యుద్ధం ఏమిటి?

సమత

అది కాదమ్మా! యుద్ధమంటే ఏమిటి? ఎందుకొస్తుంది యుద్ధం?
దానివల్ల ఏంలాభం?

భూదేవి

సమూ! నీకు విచ్చేం! రా! స్కూలుకెళ్ళావు!

సమత

నేను పోను పోనూ! నేనీరోజు స్కూలుకెళ్లను. స్కూలు
కెళ్తే పాతులుగాని కొడతారమ్మా!

భూదేవి

ఎందుకు?

సమత

పంతులుగారు యుద్ధాన్ని గురించి కాంపోజిషన్ రాసుకు రమ్మన్నారు. వెధవయుద్ధం. ఆయనకింకేమి దొరకలా రాయమన టానికి!

భూదేవి

(నవ్వి) స్కూల్లో కాంపోజిషన్ లోకీ పాకినయా యుద్ధాలు? హు:- మిమ్మల్నన్నా శాంతిని గురించి రాయమనకూడదూ?

సమత

అవునమ్మా! శాంతయితే బలేగా రాసేసేదాన్ని!

భూదేవి

నీకేం తెలుసు శాంతిని గురించి?

సమత

తెలుసమ్మా! నాన్న గారేం అప్పుడు మంత్రాలు చదివేవారు, చివరేం ఎప్పుడూ “ఓం శాంతి శాంతి శాంతి” అనేవారు. ఏంటి నాన్నా శాంతంటే అని అడిగాను. చెప్పారు. నాకు బాగా తెలుసు.

భూదేవి

చెప్ప... శాంతంటే ఏంటి?

సమత

శాంతంటే...మరి... శాంతంటే అందరూ బాగా హాయిగా వుండటం. కదమ్మా?

భూదేవి

(పేమగా దగ్గర చేర్చుకొని) అంతే తల్లీ!

సమత

మరి యిప్పుడు చెప్పమ్మా యుద్ధమంటే ఏంటి?

భూదేవి

యుద్ధమంటే శాంతిగా లేకపోవడం. అంటే ఏంటి చెప్ప!

సమత

అంటే అందరూ బాగా హాయిగా, లేకపోవడం. అంతే గదమ్మా

భూదేవి

అందరూ కాదమ్మా, కొందరు - కాదు - చాలామంది.

సమత

అయితే యుద్ధంలో కొందరు బాగాహాయిగా వుంటారమ్మా?

భూదేవి

ఆ:-

సమత

అల్లెవరూ ?

భూదేవి

అదంతా నీ కెందుకు లేమ్మా. నీ కర్థం కాదు. వద్దులే.

సమత

ఏంకోమ్మా వెధవయుద్ధం !

భూదేవి

యుద్ధంఎప్పుడూ వెధవదేతల్లీ !

సమత

ఉండమ్మా రాసుకుంటా - యుద్ధంఎప్పుడూ వెధవదే (రాసుకొంటూంది)

భూదేవి

రాయకు తల్లీ రాయకు. పెద్దదానివై బాగా చదువుకొంటే నీకే తెలుస్తుంది. ఇంతలో బహుశా నీ కళ్లైదటే ఇంకో యుద్ధం నువ్వు చూస్తావు !

సమత

యుద్ధం వస్తుందామ్మా ?

భూదేవి

వస్తుందట తల్లీ! పెద్దవాళ్లందరూ వస్తుందంటున్నారు, కనీసం పెద్దవాళ్లందరూ కలిసి రప్పిస్తారు.

సమత

పెద్దవాళ్లంటే ఎవరమ్మా ?

భూదేవి

మీ పెద్దన్నయ్యలాంటివాళ్లు, మీ పెద్దన్నయ్య యీవూరికి పెద్ద, ఇలాంటివాళ్లు, అంతకుమించినవాళ్లు చాలామంది ఉన్నారు. ప్రపంచలో వాళ్లందరూ కలిసి యుద్ధాన్ని తప్పక రప్పిస్తారులే...

సమత

బలే... ఇంకేం... యుద్ధాన్ని చూస్తూ రాసేస్తా, ఫస్టు మార్కులు దంచేస్తా...

భూదేవి

(బాధగానవ్వి) , పిచ్చి తల్లీ! (గ్లాబును అప్రయత్నంగా తిప్పతూ)

యుద్ధాన్ని గురించి నువ్వు నిజం రాయలేవు రాస్తే మీ పంతులు మార్కులివ్వడు. యుద్ధాన్ని గురించి ఇతరవరకూ ఎవరూ నిజం రాయలేడు.

సమత

నేను రాసేస్తా... నిజం రాసేస్తా... చెప్పమ్మా, మార్కులివ్వకపోతే మాస్తాడుతో పోట్లాడుతా-

భూపతి

వినమ్మా! ప్రపంచము పుట్టిన నాటినుండి నేటిదాకా యుద్ధాలు ఎక్కడో ఒకచోట, దేనికో ఒకదానికి. ఎవరో ఒకరు, ఏదో ఒక విధంగా చేస్తూనే వున్నారు; ప్రతియుద్ధం శాంతి ఒడంబడికలతోనే ముగిసింది. ముగిసిందని అనుకున్నాం. కానీ ఆగలేదు. యుద్ధం ఒక విచిత్రమైన పుండు.

సమత

ఉండమ్మా .. మెల్లగా చెప్పు .. యుద్ధం ఒక విచిత్రమైన పుండు. (రాసుకోవోతుంది)

భూపతి

రాయకమ్మా! విను. ఈ పుండు పైకి మానిపోయినట్లే అగు పించేది. కాని లోలోపలే పురుగులా తొలుచుకొనిపోయి, ఎక్కడో మళ్లా పైకిలేచేది. ప్రతియుద్ధం అంతకపూర్వపు యుద్ధంకన్నా భయంకరంగా, భాదగా, బీభత్సంగా తయారై వ్యోది. ఎందరో జయించారు. ఎందరో ఓడారు. ఎందరో చచ్చారు. ఎందరో చచ్చీచావకుండా బైటపడ్డారు. అయినా యుద్ధాలు ఆగలేదు, జరుగుతూనే వున్నాయి.

సమత

ఉండమ్మా రాసుకుంటా, బాగా చెప్తున్నావు.

భూదేవి

రాసుకోకు. ఇదంతారాస్తే నీకు మార్కులురావు. విను. ఈ భూమిమీద పాణిం ఎప్పుడు మెదిలిందో ఎవ్వరూఎరగరు. కానీ ఆనాటినుంచి, పాణింమెదిలిన నాటినుంచి, యుద్ధం జరుగు తూందట. తిండికోసం యుద్ధం, వుండడానికి నీడకోసం యుద్ధం, ఆడ దానికోసం యుద్ధం...ఆస్తి కోసం-పిల్లలకోసం-ప్రేమకోసం-డబ్బు కోసం-కీర్తి కోసం-యుద్ధం! యుద్ధం! వేదాంతులు చెప్తారు. జీవితానికి మృత్యువుకూ ఎప్పుడూ యుద్ధం జరుగుతూందని. చివరికి మృత్యువే గెలుస్తుందట. దాంతో యుద్ధం ఆగిపోతుందట.

సమత

అమ్మా ఏంటమ్మా! ఏదో గొడవగా చెప్తున్నావు?

భూదేవి

లేదు. వినమ్మా! (ఆవేగంతో) పెళ్లాంకోసం ఏమీ జోక్యంలేని కొన్ని వేలమంది అమాయకుల్ని బలిజేసిన రాముడు, ఒక్క ఆడదాని కోసం తన ప్రజల్ని నాశనంజేసిన రావణుడు కూడలు. ఇంటిగొడవ లేవో పెంచుకొని, ఏ జోలీ శొంటి ఎరగని జనాన్ని యుద్ధం పేరిట, ధర్మంపేరిట కురుక్షేత్రంలో బలిపెట్టిన పాండవులూ, కౌరవులూ మనకు వీరాధివీరులు. కీర్తికోసం రాజ్యాలను జయిస్తూ అందువల్ల ఏలాభమూ పొందని జనాన్ని లక్షలు లక్షలుగా మారణహోమం చేసిన నీజరు, అలెగ్జాండరు, గద్దవీ అండరూ మనకు పూజ్యులు, వాళ్ళని. ఆ నరహంతకుల్ని కన్నవాళ్ళందరూ వీరమాతలు. దేశా

నికి నాళ్లు దివ్యమణులు (ఆవేశం ఆధిక్యమైంది) రాజభక్తి, దేశభక్తి, దైవభక్తి, ఇవన్నీ మనకుండాల్సిన గొప్పగుణాలు. ఈగొప్పగుణాలతోనే మనం యుద్ధాలు చేసాం. రక్తనదులు పారించాం భూమాతను నెత్తురుతో అభిషేకం చేసాం. (బలహీనంగా నవ్వి) మొదట - మొదట అవినీతికి కొంత నీతిని, అక్రమానికి కొంత క్రమాన్ని, అధర్మానికి కొంత ధర్మాన్ని ఏర్పరచుకొన్నాం. కుళ్ళిన పుండుకు సెగటుపూసుకున్నట్లు యుద్ధాలకు కొన్ని నియమాలను నియమించుకున్నాం. పిల్లల్ని, ఆడవాళ్లని, ముసలీ ముతకనీ చంప కూడదన్నాం. రాత్రిపూట యుద్ధం కూడదన్నాం. ముందుగా చెప్పికానీ పైబడకూడదన్నాం. అంతా...పోయింది....లీగ్ ఆఫ్ నేషన్స్ అన్నాం. భద్రతా సంఘం - యు. ఎన్. ఓ. అన్నాం. అంతర్జాతీయ యుద్ధ సూత్రాలన్నాం ..పోయింది...సివిలియన్స్ ను చంపకూడదన్నాం. తప్పా. ఆటంబాంబు వేయకూడదంటున్నాం....వేసేస్తాం....మనం యిప్పుడు కేవలం బోనులోపడ్డ ఎలుకలం. మృత్యువు ఏరూపంలో, ఎప్పుడవస్తుందో ఎరగం, మనం మనుష్యులం - నాగరికులం.. మనంముందుకుపోతున్నాం....

(ఇక మాట్లాడలేక కూలబడింది. గ్లాస్ తిరుగుతూనేవుంది.)

సమత

(ఇంతవరకూ తెల్లముఖంవేసి వింటూంది. రాతిబొమ్మలా నిలబడిపోయింది. మెల్లగా అమ్మ దగ్గరకుపోయి చాలా మెల్లగా) అమ్మా!

భూదేవి

తల్లీ! (కన్నీళ్ళు తుడుచుకొంది.)

సమత

ఎందుకమ్మా ఏడుస్తున్నావు?

భూదేవి

ఏమీలేదు...ఏమీలేదు. లేమ్మా ఇంకెప్పుడూ యుద్ధాన్ని
గురించి నన్నడక్క....

నమత

లేదమ్మా.

(సిపాయి తాత; పేరు అమరయ్య- పచ్చాడు. . సన్నగా పాడుగ్గా వున్నాడు.
కళ్ళకు జోళ్లు. ఎంతో ఆసుభవం కల ముఖంలా అగుపిస్తూంది. గడ్డం కొద్దిగా ఎది
గుంది. వాణిలి దగ్గర అగి)

అమరయ్య

నమస్కారమ్మా!

భూదేవి

అమరయ్యా! కూచో...వస్తా... (చరచరలోపలి కళ్ళింది.)

అమరయ్య

(కొత్త విస్తుపోయి, అమెపంక చూచాడు. అమె వెంబడె దెక్కిన సమును
చూచి) సామాజ్యమ్మా!

నమత

ఏంటి సిపాయితాతా! నన్నా పేరుతో పిలవ్వాడు.

అమరయ్య

ఏంమ్మా ఏం?

నమత

అది మా పెద్దన్నయ్య పెట్టిన పేరు. ఏంబాగోలా!

అమరయ్య

మరి ఏమని పిలవమన్నావు?

సమత

మాచిన్నన్నయ్య, అమ్మాపిలిచేటట్టు “సమూ” అని పిలు.

అమరయ్య

“సమూ” అంటే?

సమత

మాచిన్నన్నయ్య పెట్టాడు. “సమత” అని. ఎంతో బాగుంది.

అమరయ్య

“సమత! సమత!” (సవి) బాగానేవుంది అయినా మీచిన్న
న్నయ్యకు ఇట్లాంటిపేర్లే దొరుకుతుంటాయి. మొన్న మావూళ్లో
ఆచివర ఓచైనా అమ్మాయి వుంది మూచావ్?

సమత

ఆ, ఆ తెల్లగా - ఇట్టావుంటుందే.

అమరయ్య

ఆ, ఆ అమ్మాయికి పిల్లపుడితే “అభ్యుదయం” అని
పెట్టాడు పేరు. వాళ్లు నోరుతిరక్క అల్లాడిపోతున్నారు. (పెద్దగా
నవ్వాడు, సముకూడా నవ్వింది) అదిసరేగానీచూ - అమ్మేంటి అలా
వెళ్లారు? నన్ను చూచి చూడకుండా వెళ్లారు? సిపాయిమీద భూదే
వమ్మకు కోపంరాలేదుగదా?

సమత

నీమీదేంలేదు తాతా! నావలే అమ్మకు...

అమరయ్య

ఏంచేసావేం? ఇంట్లోవున్న కూరానారా డబ్బూ దస్కం
అందరికి పంచిపెట్టేసావా?

సమత

అట్లాచేస్తే అమ్మకెప్పుడూ కోపం రాదుతాతా

అమరయ్య

మరి?

సమత

మరి- ఈ రోజు మా మాస్టరుగారు యుద్ధాన్ని గురించి
కాంపోజిషన్ రాసుకు రమ్మన్నారు.

అమరయ్య

కాంపోజిషన్! అంటే ఏంటమ్మా!

సమత

కాంపోజిషన్! తెలీదు? యుద్ధమంటే ఏమిటి? యుద్ధం
ఎప్పుడు? ఏలా పుట్టింది? యుద్ధంవల్ల లాభమా, నష్టమా? యుద్ధం
వుండాలా? వుండకూడదా? ఇదంతా రాయాలి!

అమరయ్య

అహా!

సమత

అమ్మనడిగాను. ఏంటేటో చెప్పి వదుస్తూ కూచున్నారు.

అమరయ్య

పిచ్చితల్లీ! అమ్మ నడిగావా యుద్ధాన్ని గురించి?

సమత

తెలీక అడిగాతాతా!

అమరయ్య

పోనీలే! నీకు యుద్ధాన్ని గురించి నే చెప్తానమ్మా ఎన్ని
పుస్తకాలు కావాలన్నా రాసుకో!

సమత

నిజంగానా తాతా?

అమరయ్య

అవునమ్మా! అసలు సిపాయి తాతని నాకు పేరెందు
కొచ్చిందో! తెలుసా?

సమత

ఎందుకు?

అమరయ్య

నేను రెండు యుద్ధాలు చూచాను, చూట్టంకాదు యుద్ధా
లలో పనిచేసాను. ఎన్నో దేశాలు చూచాను, ఎన్నోపంటి! అన్ని
దేశాలూ చూచాను. అన్ని దేశాల మనుష్యులూ పుట్టటం-
చావటం-నవ్వటం-ఏడవటం-అన్నీ చూచాను. నాకిప్పుడు డైబ్లె
వ్లు పైబడింది.

సమత

డైబ్లె వ్లె!

అమరయ్య

అవునమ్మా- డైబ్లె వ్లు! ఇన్ని వ్లెకి, ఇన్ని దేశాలు
తిరిగి రెండు యుద్ధాలలో పనిచేసి, చావకుండా బైటపడి, నేను నేర్చు
కున్నది ఒక్కటే విషయం తల్లీ, ఒక్కటే ఒకటి! చెప్పమన్నావా?

సమత

ఏమిటితాతా అంత గొప్పచిషయం?

అమరయ్య

ఏమిటంటే... మనుష్యులదూ ఒక్కటే అని... అన్నిదే
శాస్త్రాల్లో చూచాను. అందరూ మనలాగే నవ్వుతారు. ఏడుస్తారు.
మరలాగే తింటారు. అందరికీ సుఖం దుఃఖం ఆకలి అన్నీ ఒకటే.
అందరికీ ప్రాణాలంటే తీపివుంది. అందరికీ సుఖంగా బతకాలనివుంది.
కూడూ గుడ్డ అందరికీ కావాలి. రంగులు తేడా, మాటలు తేడా,
ఆచారాలు: అలవాట్లు తేడా అంతే. అందరూ యీబ్రతుకును
హాయిగా చేసుకోవాలనే ప్రయత్నిస్తున్నారు. ఎట్లా ఆలోచిం
చినా, ఎట్లాచూచినా, చివరికి అందరూ ఒకటే అనిపిస్తుందమ్మా.

సమత

(సచ్చి) ఓ- ఇంతేనా? ఇదెప్పుడో బుద్ధుడు, ఏసుక్రీస్తు
చెప్పారట. మాపుస్త కాల్లో వుంది.

అమరయ్య

పుస్తకాల్లో వుండేమోకానీ ఇదేరకంగా అన్నిదేశాల్లో
అందరూ, నాతోపనిచేసిన వాళ్లందరూ అనుకోంటున్నారు.
ఏపుస్తకాలు చదివకుండానే మాలోమాకే వచ్చేసింది
తీర్మానం. పెద్దాళ్లలో ఎట్లావుంటుందో నాకు తెలీదు కానీ
మాబోటి వాళ్లందరిలో ఇదేఇదివుంది. నాకు చూడబోతే లోక
మంతా ఒకనాటికి ఒకటై పోతుందని పిస్తుందమ్మా!

సమత

పోతాతా! యుద్ధాన్ని గురించి చెప్పమంటే ఇదానువ్వు చెప్పేది?

అమరయ్య

చెప్తాతల్లీ చెప్తా. చెప్పటంకాదు యుద్ధమంటే! ఏంటో నీ కళ్లకు కట్టినట్లు చూపిస్తా. తొందరపడకు. పెద్దాణ్ణికదూ? ఏదో చెప్పబోయి ఏదో చెప్తూంటా!

సమత

యుద్ధం చూపిస్తావా?

అమరయ్య

యుద్ధంలో మంచి మంచి కథలున్నాయి. చెప్తా. ముందు యుద్ధమంటే ఏంటో చిన్న చిట్కాలో చెప్పనా? చూడమ్మా - ఇది నా కాలు - ఇది నా చేయి - ఇది నా కన్ను - (ఒక కన్ను కాలు - చేయి తీసి బల్లమీద పెట్టాడు.)

సమత

(దెయ్యాన్ని చూచిసట్టు) తాతా! (కళ్లు మూసుకుంది.)

అమరయ్య

భయపడకమ్మా! ఏమీలేదు. యుద్ధంలో ఇది నూరోష్ణం లేదు. ఈలా రోజుకు కొన్ని వందలు, వేలు పోతుంటాయి. ఈ మాత్రానికే భయపడితే ఎట్లా?

సమత

(ఇంతవరకు కళ్లుగట్టిగా మూసుకున్నది. మెల్లగా కళ్ళుతెరిచి ఆ కాలు, అచేయి. కన్ను ఒక టొకటిగా తీసి చూస్తోంది. ఆమె ముఖంలో భయమూ దుఃఖమూ అదికమవుతున్నాయి. తనకాలు, కన్ను, చేయి చూచుకొంది)

అమరయ్య

(బల్లమీద అనుకొని సముపంకీ చిరుసవ్వుతో చూస్తూన్నాడు.)

సమత

(అతిదీనంగా తాతవైపుచూచి) తాతా!

అమరయ్య

ఏంమ్మా!

సమత

ఇంకా చెప్తానా తాతా!

అమరయ్య

వద్దా తల్లీ?

సమత

(ఇటటు తిరిగి) చెప్పు తాతా! ఇంకా చెప్పు.

అమరయ్య

మరి ఇట్లా భయపడితే ఎట్లా?

సమత

భయపడనులే తాతా! చెప్పు. ఇంకా ఎంతసేపు చెప్తావు?

అమరయ్య

గంటన్నర—

సమత

సరే చెప్పుతాతా.

అమరయ్య

అలాగే కూచోతల్లీ! ఇవన్నీ తొడుక్కోనీ... అప్పుడు కానీ నీకు యుద్ధం చూపించలేను. (అవన్నీ తొడుక్కొంటున్నాడు. బయట కారు అగినచప్పుడు) పెద్దన్నయ్య వచ్చా రేమో!

సమత

వస్తే ఏం?

అమరయ్య

ఆఁ వంలేదుతల్లీ !

(పెద్దాడు టకటక వచ్చాడు. మంచి ఒడ్డు పొడుగు—మనిషి చాలా గంభీరంగా వున్నాడు. కమ్మగా నవ్వుతాడు.)

పెద్దాడు

వంటోయ్ ఏవో కబుర్లు చెప్తున్నావు మా సామ్రాజ్యానికి!

సమత

అన్నయ్యా? నీకెన్నిసార్లు చెప్పాను నన్ను సమత అని పిలవాలని.

పెద్దాడు

సమతలేదు వంకాయ్ లేదు ! పూర్కో ! వెధవ పేరు.

సమత

ఊఁ— అయితే నీతో నే మాట్లాడను.

పెద్దాడు

ఊఁ— వంటోయ్ కబుర్లు ?

అమరయ్య

వంలేదుబాబూ అమ్మాయిగారు యుద్ధాన్ని గురించి అడిగితే నాకు తెలిసింది, చెప్తున్నా.

పెద్దాడు

యుద్ధాన్ని గురించి యీ కాలంలో ఒకరు చెప్పడమేమిటి ? ఏం సామ్రాజ్యం ! నీకు తెలీదూ ? ఛీ ! ఏం పిల్లవి ? పేపరు చదివితేనా ! మొన్న ఓ యుద్ధం అయిపోయింది.

అమరయ్య

ఎక్కడై పోయిందిబాబూ ! ఏదో మూల జరుగుతూనేవుంది.

పెద్దాడు

అవున్నే ఇప్పుడు కొరియాలో జరుగుతూంది, ఇంకా దేవుడు మేలుచేస్తే రేపు మళ్ళా ఓ ప్రపంచయుద్ధం వస్తుంది.

సమత

ప్రపంచ యుద్ధమే !

అమరయ్య

అవునమ్మా: అన్నయ్య చాలా రోజులనుంచి చెప్తూనేవున్నారు.

పెద్దాడు

చెప్పడ మేంటోయ్ ! తప్పదు. ఇంతలో (చిన్నాడు వస్తూ)

చిన్నాడు

తప్పదు కాదోయ్ పెద్దన్నయ్య తప్పక రప్పిస్తాడోయ్—

పెద్దాడు

నేను రప్పించేదేంటి నీముఖం ?

చిన్నాడు

మరి తప్పదు అని అంత గట్టిగా చెప్తూంటే ఏమనుకోవాలి ?

పెద్దాడు

ఆఁ—లేకుంటే వచ్చేదాన్ని వీడు ఆపేస్తాడు. రామమూర్తి శాండ్స్ రైలాపినట్లు.....

(ఇంతలో స్వాములవారు వస్తూ)

స్వాములవారు

అదంతా మాయ ! వచ్చేదాన్ని ఏవ్వరూ ఆపలేదు, రానిదాన్ని ఏవ్వరూ రప్పించలేదు ! ఆపటానికి, రప్పించటానికి నువ్వెవరు నేనెవరు ? కేవలం నిమిత్త మాత్రులం. వచ్చేదెటూ వస్తుంది. రానిదెటూ రాదు !

చిన్నాడు

ఓహోహో ! ఆలాగా ! మా అన్నయ్య ఈరోజు కొట్టుతాళం తెరవక పోసింది. మీకు చిక్ష తానే నడిచొస్తుందేమో చూద్దాం.

స్వాములవారు

ఆలా అనుకోటమే నాయనా అహం... మాయ...

చిన్నాడు

నాకేం మాయలేదు. పుట్టినవెంటనే తీసేశారు. (వెళ్ళాడు)

స్వాములవారు

(నవ్వి) పసితనం !

పెద్దాడు

పసితనంకాదు. ఆలా అనుకునే వూర్కున్నాం ఇంతకాలం కానీ వీడు ఏకుమేకై పోతున్నాడు.

స్వాములవారు

కాస్త దుడుకు !

పెద్దాడు

మనూళ్ళో కుర్రకారంతా వీధివెంబడి పడుతూన్నట్లున్నారు. (చాలా సీరియస్ అయ్యాడు. సిగరెట్ తీసి వెలిగిస్తూ కుర్చీనుంచి ఇటటు పచారు చేస్తున్నాడు. అందరూ సీరియస్గానే వున్నారు. భూదేవి వచ్చింది.)

భూదేవి

ఏంరా పెద్దాడా ! ఇంత పొద్దెక్కివస్తే ఎట్లా ?

పెద్దాడు

ఏం ? ఏంకొంపమునిగింది ?

భూదేవి

కొంపలు మునిగితేనా ? అన్నిగదుల తాళంచెవులూ నీదగ్గరే వుండిపోయాయి. ఆ సామాన్లగది తాళంచెవులైనా నా దగ్గర పడేసి పోకూడదూ ?

పెద్దాడు

ఇప్పుడేంకావాలి ?

భూదేవి

బియ్యం అయిపోయింది. వంటచేసి దానికంతపెట్టి స్కూలు కుపంపాలా ?

పెద్దాడు

ఏమునిగిపోలా ? స్కూలు తాళంచెవులుకూడా నాదగ్గరే వున్నాయి.

చిన్నాడు

(వస్తూ) అవునమ్మా ! ఇప్పుడు మనింటికేకాదు— మనూరికే—ఆహారశాఖామంత్రి, విద్యాశాఖామంత్రి, ఆర్థికశాఖామంత్రి అన్నీ మన పెద్దన్నయ్యే అయిపోయాడు. జనం గడ్డిమేసి పోతున్నారు.

పెద్దాడు

ముమ్మ నోరు,

భూదేవి

ఎందుకురా వాడిమీద విరుచుకు పడతావు?

పెద్దాడు

నువ్వెందుకువాణ్ణి పై వేసుకొస్తావు?

భూదేవి

ఇప్పుడు వాడేమన్నాడని? వున్నవిషయం చెప్పాడు.

పెద్దాడు

వున్నవిషయంకాదు. నన్ను చూస్తే వాడికి కన్నుళ్ళు.

చిన్నాడు

నన్నుచూస్తే నీకు కడుపునుంటు.

పెద్దాడు

ఆ, నీ ఘనతను నీ ఐశ్వర్యాన్నిచూచి నేనే కడుపునుంట పడాలి?

చిన్నాడు

అవేవీలేకున్నా వూళ్లో నలుగురిలో మంచిపేరుందని...

పెద్దాడు

ఏంటి నీ మంచిపేరు? నీపలుకుబడి? డైసాకు కొరగాని బికా రిముండా వాళ్లను నలుగుర్ని వెంటేసుకొని తిరిగితే సరిపోయిందా.

చిన్నాడు

నన్ను తిడితే తిట్టావుగానీ వాళ్లను తిట్టకు.

పెద్దాడు

(రెచ్చిపోయి) 'ఏం? ఏంచేస్తారోయ్ తిడితే?

చిన్నాడు

(మరీ రెచ్చిపోయి) గూబపగల తన్నాడు, (పైకిదూకాడు)

పెద్దాడు

(నర్రుమని పిస్తల్లాగి గురిపెట్టాడు.)

భూదేవి

ఒ రే! చిన్నాడా!

సమత

అన్నయ్యా (పెద్దాడిచెయ్యి పట్టుకొంది.)

పెద్దాడు

పో! అవతలికి! దరిద్రపుముండ! (సమూను విసిరికొట్టాడు. సము పడబోయింది. చిన్నాడు కాపాడాడు. పెద్దాడు తల్లిమీదికిపోతూ) నువ్వే వాణ్ణం తదూరం తెచ్చింది.

భూదేవి

(విసురుగానే) నేనేం కాదు. నువ్వే చిన్నప్పటినుంచి వాణ్ణి వేపిం చుకుంటూంటే వాడిట్లాఅయ్యాడు.

పెద్దాడు

చిన్నప్పుడే సన్నిపాతజ్వరం వచ్చింది. చస్తాడనుకున్నా చావలా. దరిదుర్ని చచ్చుంటే పీడావదిలేది.

భూదేవి

(కోపంగా) పెద్దాడా!

పెద్దాడు

(ఒక్క కణకాలం అమెవంక అలాగే చూచాడు. వెళ్ళబోతున్నాడు)

చిన్నాడు

పెద్దాడినుద్దేశించి) ఇదిగో ఇంకోసారి చెప్తున్నా...

భూదేవి

ఒరే! నువ్వుకోకో!

చిన్నాడు

నువ్వుండమ్మా! నువ్వెన్నిసార్లు కోరుకున్నా, దేవుడికి కొబ్బరి
కాయలు కొట్టుకున్నా, తిండిలేకుండా మాడ్చినా నేను చావను!
చావను! చావను! తెలిసిందా?... ఇక వెళ్లు! (ఒక్కక్షణం ఇద్దరూ అలాగే
చూచుకొన్నారు. పెద్దవాడు సర్దున వెళ్ళాడు.)

(ఒక్క క్షణకాలం అంతా నిశ్శబ్దం. సము వెక్కి వెక్కి ఏడవటం మాత్రం
ఆర్ధరాత్రిలో గడియారం మోతలా వినిపిస్తూంది. స్వాముల వారంతవరకు కంఠా
రుపడుతూనే వున్నాడు. ఈ గొడవలుతీరి ఇతరులు తన్నుచూచే సమయం వచ్చే
టప్పటికల్లా ప్రశాంతంగా కళ్ళుమూసుకొని కూర్చున్నాడు.)

చిన్నాడు

సమూ! ఏడవకమ్మా ఏడవకు! పిచ్చిదానా!

భూదేవి

ఏంరా చిన్నాడా! మీతగవు లెప్పటికీ తీరవా?

చిన్నాడు

మాతగవులు కావమ్మా ఇవి!

భూదేవి

కాక ప్రపంచం తగవులా?

చిన్నాడు

నిజంచెప్పావమ్మా! ఇవి కేవలం నీచిన్నకొడుక్కి పెద్దకొ

దుక్కి మధ్యతగవులు కావమ్మా! రెండుసిద్ధాంతాల సంఘర్షణ -
రెండువర్గాల పోరాటమమ్మా అది నీయింట్లోనేకాదు - ఈవూల్లో-
పట్నంలో, హిందూదేశములో యూరఫ్లో, ప్రపంచమంతా
వుండమ్మా ప్రపంచం యీనాడు రెండు పాయలుగా చీలిపోతుంది.
ఆ రెండుపాయల్లో మేమూ రెండు చుక్కలం అంతేమ్మా!

అమరయ్య

చినబాబు చెప్పేది అక్షరాల నిజం తల్లీ!

భూదేవి

ఏం నిజమో! వీళ్ళిద్దరూ వచ్చూ నిప్పు అయిపోతున్నారు.

చిన్నాడు

కాక ఇంకేమవుతామమ్మా! రెండూ రెండు ధ్రువాలు.
నాయింట్లోనే దేశంవుంది. అంటాడన్నయ్య. దేశంలో మన
యిల్లుందంటాను నేను. చెప్పమ్మా సమూ! ఏది నిజం?

సమత

నువ్వు చెప్పిందే నిజం అన్నయ్యా!

చిన్నాడు

(నవ్వాడు.)

భూదేవి

ఊ—ఈ కొంపలో ఏనాడు శాంతి ఏర్పడుతుంది?

సమత

అమ్మా! ఆకలే!

చిన్నాడు

(ఒక్కక్షణం సార్థకంగా నమువంకచూచి) ఆకలి... ప్రపంచముగ
తటా ఇదేవ్యాధి ..ఆకలి...ఆకలి...సమూ! ఇంకాస్వేపు అమ్మ
అన్నం పెట్టకుంటే ఏంచేస్తావు?

సమత

ఏడుస్తా.

చిన్నాడు

అప్పుడూ పెట్టకుంటే

సమత

అప్పుడూ పెట్టకుంటే...

భూదేవి

ఏంచేస్తుంది గిచ్చుతుంది— రక్కుతుంది— కొడుతుంది.

సమత

అప్పుడూ పెట్టకుంటే నేనేవెళ్ళి వంటిల్లు తెరిచి అన్నం
తినేస్తా...

చిన్నాడు

వంటిల్లు తాళంవేస్తే

సమత

తాళం పగలగొట్టేస్తా...

భూదేవి

ఆఁ-ఓసి...తాళం పగలగొట్టేస్తావా!

సమత

ఆకలి కడమ్మామరి

చిన్నాడు

(నవ్వి) ఆకలి అంతేనమ్మా! నముచెప్పినసమాధానం ప్రపంచానికంతా వర్తిస్తుంది, ఆకలిమంటలో శాంతి ఎక్కడిదమ్మా?

స్వాములవారు

ఒక్కమాట నన్ను మాట్లాడనిస్తారా?

చిన్నాడు

ధారాళంగా.

స్వాములవారు

శాంతి లోపలినుంచి రావలసిన ఒకమహత్తర యోగఫలం!

నమత

ఆకలిమాత్రం లోపలినుంచికాదూ వచ్చేది?

అమరయ్య

(నవ్వి) వయసులో చిన్నైనా మంచిమాట అడిగావుతల్లీ... మీకేం తెలుస్తుంది బాబూ ఆకలిబాధ!

స్వాములవారు

[చిరునవ్వుతో] ఆకలి- అన్నం- బాధ- సుఖం- అన్నీమనసులో వున్నాయి.

నమత

ఆకలి మనసులో కాదు కడుపులోవుంటుంది.

అమరయ్య

[నవ్వాడు]

చిన్నాడు

అన్నం మాపెద్దన్నయ్య చేతుల్లో వుంటుంది.

అమరయ్య

బాధమాది - సుఖంవాల్లాడి...

స్వాములవారు

తిండికోసం పశువుకూడా తాపత్రయ పడుతుంది. మానవునిలో గొప్పతనం ఏమిటి?

చిన్నాడు

పశువు తన కడుపు నిండిన తర్వాతై నా ఇంకో పశువుని తిననిస్తుంది, మానవుడు అదీచేయటంలేదు ఇంకొకడి ఆకలితో తన కడుపు నింపుకుంటున్నాడు.

స్వాములవారు

మానవుడు జానెడు పొట్టకాదు.

చిన్నాడు

మానవుడు రూపాయిబిళ్ల కూడా కాదు.

స్వాములవారు

ఆధ్యాత్మికదృష్టి క్షీణించి సోపడమే యింత అనర్థానికి కారణం భౌతికవాదం మానవుణ్ణి దురాశాపూరితుణ్ణిచేస్తుంది.

చిన్నాడు

కాదు. ఆధ్యాత్మికదృష్టి అధికమై యీ అనర్థం తెచ్చింది. కర్మవాదం దోపిడివర్గానికి మంచి శ్రీరామరక్ష అయింది.

స్వాములవారు

అజ్ఞానులు...

చిన్నాడు

అజ్ఞానుల్ని మోసంచేసి పొట్టబోసుకొంటూన్న దగాకోర్లు
మీరు.

స్వాములవారు

సరే..... నాకెందుకీ వాగ్వివాదం.... వెళ్లొస్తా... నాకు
భిక్షయిస్తావా తల్లీ?

సమత

ఇంతామాట్లాడి భిక్ష ఇవ్వమంటా రేమమ్మా స్వామి?

స్వాములవారు

అందులో పరమార్థం నీకిప్పుడు తెలీదులేమ్మా...

[అందరూ సవ్వారు.]

భూదేవి

లోపలికి దయచేయండి,

(స్వామి ముందు వెళ్తున్నాడు అతని వెంబడే భూదేవి వెళ్తూ)

భూదేవి

రామ్మా! సమూ! అన్నంపెడతా!

సమత

[అమ్మ వెంబడే వెళ్తూ తిరిగి] తాతా! భోజనానికొస్తావా?

అమరయ్య

నాకైందిలేమ్మా-వెళ్ళిరా!

సమత

అయితేవుండు. ఇప్పుడేవస్తా... (వెళ్ళింది)

చిన్నాడు

అమరయ్యా!

అమరయ్య

బాబూ!

చిన్నాడు

అమ్మతో చెప్పావా విషయం?

అమరయ్య

లేదు బాబూ! చెబుతామనుకుంటుండగా పెద్ద బాబు వచ్చేశారు.

చిన్నాడు

మనవాళ్లందర్నీ రమ్మన్నావా?

అమరయ్య

ఏర్పాటు చేశాబాబూ! ఇంకో పదినిముషాల్లో వచ్చేస్తారు.

చిన్నాడు

ఇదిగో మనం గొడవేం చేయొద్దు న్యాయంగా అడిగిచూద్దాం కాదంటే ఊళ్లో నలుగురు పెద్దమనుషుల ఎదటా పెడదాం.

అమరయ్య

పెద్దమనుషులెవరు బాబూ! అందరూ పెద్దబాబుగారి మద్దదార్లారేగా. పంచాయితీలోనూ ఆయన మాచేతినిట్లు తాగేవారే. పెద్దమనుషులేగనకుంటే పెదబాబు ఆటలీలాసాగుతాయా, ఏనాడో ఈవూరు బాగుపడేది. మొన్న రహస్యంగా కొన్ని పుట్ల ధాన్యం కాల్చేయించారట - విన్నారా బాబూ!

చిన్నాడు

(నవ్వాడు)

అమరయ్య

ఉత్తదేనా ?

చిన్నాడు

అమెరికాలో కొన్ని వేలపుట్ల గోధుమలు కాల్చేశారు.

అమరయ్య

అడిగితే — “ నా పంటనిచ్చి ప్రపంచాన్ని మేపాల్సిన అవసరం నాకేంలేదు ” అన్నాట్ట పెదబాబు.

చిన్నాడు

జనం తిండితిన్నా చస్తారు; తినకున్నా చస్తారు. తినకుండానే చావనీ అని.

(శాస్త్రి వచ్చాడు. 50-60 ప్రాంతం వయసు. బక్కపల్చగా ఉన్నాడు. ప్యాంటు, షర్ట్ తో ఉంటాడప్పుడూ. అరుదుగా ఒక ఓవరాల్ లాంటి లాంగ్ కోటు తొడుగుతుంటాడు. కళ్ళు తోతుకుపోయి, చాలా తీక్షణంగా ఉన్నాయి. విశాలమైన నుదురు. బాగా ముడుతలు పడిఉంది. కాళ్ళకు సావా స్లిప్పర్లు — చాలా పాతవి — తొడిగున్నాడు. కుడికాలు బొటనవేలు మొదలు పాదం కొంత భాగంపై వరకు కట్టుకట్టి ఉన్నాడు. కొద్దిగా కుంటుతూనడుస్తున్నాడు. కుంటుతున్నా, నడకలో వేగం, ఆవేశం, ఆత్మత్సాహంకనుపిస్తాయి. తల ఎప్పుడూ ఎదిగి చిందరవందరగా ఉంటుంది. మనిషితో పరిచయం లేనివాళ్ళకు అతని మాట కాస్త కటువుగా, ప్రవర్తన వింతగా, చూపుకూరంగా ఉంటుంది. లోపలికి వచ్చినవాడు ఎవరే ఉన్న చిన్నవాడిని అమరయ్యను గమనించకుండానే నీవా మేడ మెట్లవైపు వెళ్తున్నాడు.)

చిన్నాడు

నమస్కారం శాస్త్రిగారూ!

శాస్త్రి

(తలెత్తి చూచాడు. కాని, ఎక్కడో పరధ్యానంలో ఉన్నందువల్ల వెంటనే ఎదుటున్న మనిషిని గుర్తించలేకున్నాడు. ఒక్కక్షణం అలాగే చూస్తున్నాడు. తరువాత ఏమీపట్టించుకోనట్లు) నమస్తే ! (అంటూ మేడమెట్లు ఒకటిరెండు ఎక్కి అగి) మిస్టర్.... (పేరు గుర్తుకు రానట్లుంది.)

చిన్నాడు

విశ్వమండి నా పేరు.

శాస్త్రి

ఆ, ఆ...మిస్టర్ విశ్వం - మీ బ్రదరున్నారా!

చిన్నాడు

వున్నారండి

శాస్త్రి

పై నేనా?

చిన్నాడు

పై నే (నెత్తిమీద అన్నట్లు చెప్పాడు.)

శాస్త్రి

వెళ్ళొచ్చా!

చిన్నాడు

అందరూ పై కెళ్లే అవకాశం లేదండి ఇప్పుడో

శాస్త్రి

(అర్థం ఏదో స్ఫురించినట్లు నవ్వాడు.)

చిన్నాడు

కూచోండి వస్తారు.

శాస్త్రి

కాస్త ఇన్ ఫారమ్ చేయి (అంటూ బిల్లదగ్గర కొచ్చాడు)

(సుబ్బయ్య బంట్రోతు గట్టి శరీరం భారీ మనిషి ఇంట్లోనుంచి మేడమీదికి వెళ్తున్నాడు ఏదోపనిగా)

చిన్నాడు

సుబ్బయ్యా! అయ్యగారితో శాస్త్రి వచ్చాడని మనవిచేయి.

సుబ్బయ్య

అట్టాగేయ్యా - (వెళ్ళాడు)

చిన్నాడు

అమరయ్యా! శాస్త్రిగారి నెరగవూ నువ్వు? ..

అమరయ్య

ఆయన్నే నెరుగుదును గానీ, నన్నే ఆయనెరగరయ్యా.

చిన్నాడు

(శాస్త్రిగారి పక్కన కుర్చీలో కూచుంటూ) అలాగా.....శాస్త్రి గారూ - ఇతను అమరయ్యని పాత పందిరిక్కు సిఫాయి, రెండు యుద్ధాల్లో పని చేశాడు. చాలా అనుభవం కలవాడు

శాస్త్రి

(వినుపించుకొంటున్నాడు)

చిన్నాడు

అన్ని దేశాలు చూచాడు. మూడవ ప్రపంచయుద్ధంవస్తే కావాలంటే తానొక్కడే ఒక్కచేయిమీద నడపగలడు...

అమరయ్య

అంతే కదండి. ఉన్నదొక్క చేయేగా...

చిన్నాడు

(నవ్వాడు.)

శాస్త్రి

సిఫాయివా.....రెండు యుద్ధాల్లో పనిచేశావా...

అమరయ్య

చిత్తమండి.

శాస్త్రి

గడచిన యుద్ధంగురించి నీ అభిప్రాయమేమిటి?

అమరయ్య

ఏ యుద్ధాన్ని గురించైనా నా అభిప్రాయం ఒక్కటేనండి...

శాస్త్రి

(ఏమిటన్నట్లు చూచాడు.)

అమరయ్య

(ఏదో చెప్పబోయాడు.) యుద్ధం.....

చిన్నాడు

(అడ్డుపడి) ఆ.....అతని అభిప్రాయాలతో మన కేమిటి

శాస్త్రిగారూ.....మీరు చెప్పండి ఇంకో యుద్ధం వస్తుం

దంటారా....

శాస్త్రి

వచ్చేదేమిటి? ఎక్కడనుంచి రావాలేం యుద్ధం, ప్రతిదేశం

బహిరంగంగానో, రహస్యంగానో యుద్ధానికే తయారవుతూంది.

వి శ్వ శాంతి

కాకుంటే ఏదో ఒక కారణం దొరకాలి బైటపడి అది మూడవ ప్రపంచ యుద్ధంగా మారటానికి. అంతే.....

చిన్నాడు

మా అన్నయ్య ఏదో పెద్ద ఫ్యాక్టరీ కట్టాలనుకొంటున్నాడట. ఏం ఫ్యాక్టరీ అండీ అది.....

శాస్త్రి

పోర్సిలినీ

చిన్నాడు

మీరేదో కొత్త పరిశోధనలు చేస్తున్నారట.—

శాస్త్రి

యస్ ...బ్రహ్మాండమైన పరిశోధన చేశాను. ఇన్నాల్లా మీ దాపున్నే అంతటి విలువైన వస్తువునుచుకొని మీరు తేల్చుకోలేక పోయారు.

చిన్నాడు

ఆ...మేమేం సైంటిస్టులనూ పాడా...

శాస్త్రి

అదేలాజరిగిందంటే... ఒకరోజు మన ఏటివడ్డున్న నడచి పోతున్నాను...పరధ్యానంగా వున్నాను...

చిన్నాడు

ఎప్పుడూ వుండేదేగా...

శాస్త్రి

అలా నడుస్తూంటే ఒక రాయికి కాలు బలంగా కొట్టుకుంది.

...ఏదోలే అనుకొని వెళ్లాను...ఇంటికి వెళ్లిన కాస్సేపటి కంతా...
 గాయం తగిలినచోట... (వున్నట్టుండి అగాడు తప్పుచేసినట్లు గుర్తించాడు.
 కాస్త కంగారుపడి తెప్పరిల్లి) కాదు...కాదు...ఏదో చెప్పబోయి ఏదో
 చెప్తున్నా...కానికి దెబ్బతగిలింది ... ఎందుకో ఆ రాయిని పరధ్యా
 నంగా చేతికి తీసుకొని ఇంటికొచ్చాను. రాయి చాలా అందంగా
 వూది. టేబిల్ మీద పేపర్ వెయిట్ లా పెట్టాను—ఒకరోజు.—

చిన్నాడు

ఏళ్లాగైతే ఏం అందులోంచి పింగాణి తయారుచేయొచ్చని
 కనిపెట్టాడు అంతేగా—

శాస్త్రి

అవును—అవును—కానీ, ఆ కనిపెట్టడమే చాలా విచిత్రం
 —ఏలాజరిగిందంటే— ఒకపోటో తగిలించటానికి మేకుదించాల్సి
 వచ్చింది. ఆరాయి తీసుకొని మేకు దింపుతున్నాను—

(సుబ్బయ్యవచ్చాడు. శాస్త్రి మాటలు అపాడు)

సుబ్బయ్య

రమ్మంటున్నారయ్యా—

శాస్త్రి

(పెద్దరిలీఫ్ ఫీలవుతూ) వస్తా— (వెళ్ళాడు.)

చిన్నాడు

అమరయ్యా— చూచావా సైంటిస్టును—

అమరయ్య

ఊరి—

వి శ్వ శాం తి.

చిన్నాడు

ఈ పింగాణీ ప్యాక్టరీ కళంతా ఏదో కట్టుకథలా అనిపిస్తుంది
దమరయ్యా ఎంచేతనో—

అమరయ్య

శాస్త్రిగారుకూడా ఏదోకాస్త కంగారుపడ్డాడు చిన్నయ్యా—

చిన్నాడు

ఊ— ఏప్యాక్టరీ అయితేవీ - మనం ఆ స్థలం ఇవ్వటం
వీలుపడదు. అది ఖచ్చితమేనా!

అమరయ్య

ఇంకా సందేహమా—

చిన్నాడు

మొత్తంమీద ఏదో పిత్తలాటర్లు ఉందనిపిస్తుందివాకు—

అమరయ్య

చూద్దాంగా—

(ఇంతలో మాష్టరువచ్చాడు. ముదురుమనిషి. పంచి, పర్టు, కళ్లకుజోడు,
చేతిలో పేపరు, పుస్తకాలు.)

మాష్టరు

నమస్కారం చినబాబు!

చిన్నాడు

నమస్కారం మాష్టరుగారూ! రాండి— కూచోండి.

మాష్టరు

పెదబాబుగారు—

చిన్నాడు

గారెందుకులెండి, వున్నాడు.

మాష్టరు

ఊం ఏ, అమరయ్యా మళ్లా ఛాన్సు కొట్టేట్టున్నా వే?

అమరయ్య

ఏం ఛాన్సు బాబూ?

మాష్టరు

ఏముంది? ఇంకో యుద్ధం నీ చేతులమీదుగా జరిపించిగాని పోయేట్టులేవు నీవు!

అమరయ్య

అవునుబాబూ! ఇంకా ఒక చెయ్యి, ఒక కాలు, ఒక కన్ను మిగిలి వుంది.

మాష్టరు

అయితే అమరయ్యా! ఇంకో ప్రపంచయుద్ధం తప్పనట్లేనా?

అమరయ్య

ఏమోబాబూ! మీ రేచెప్పాలి.

మాష్టరు

అఁ— నాకేం తెలుస్తయి యీ రాజకీయాలన్నీ.

చిన్నాడు

తెలియక్కాదులెండి మాష్టరుగారూ! అసలు తెలుసు కోవాలన్న అక్కరలేదనండి బాగుంటుంది.

మాష్టరు

అది నిజమే. ఎంచేతంటే మాబోటివాళ్ళకి యుద్ధమైనా శాంతయినా ఒకటే. రాముడేలినా కావణుడేలినా ఒకటే. యుద్ధం వల్ల వరిగేదీలేదు, శాంతివచ్చి సింహాసనం ఎక్కేదీలేదు,

చిన్నాడు

కాని మీ అయ్యగారు ఏదో ఫ్యాక్టరీ కడతారటగా. దాంతో మీ నెత్తికి కిరీటాలొస్తాయి కదండీ?

మాష్టరు

అదీలేదు.

చిన్నాడు

మరి ప్లానుగీయించటం, రాయబారాలెళ్లటం, యీ హడావుడిలో పడ్డా రేం, పిల్లలకి చదువుచెప్పటం మానేసి?

మాష్టరు

చినబాబూ! ఒక్కమాట మేము దాసానుదాసులం. పెదబాబు మా అధికారి. ఆయన నందంటే నందంటాం, పండంటే పండంటాం. అంతే.

అమరయ్య

అదేంటి పంతులుగారూ! మరీ అంతఅన్యాయం చేసుకోకండి. సొంతబుద్ధి పూర్తిగా వదులుకుంటే ఎట్టా?

మాష్టరు

అమరయ్యా! సొంతంలేదు, బుద్ధిలేదు. వ్యక్తిత్వం వెలగబెట్టాలనుకున్న వాడెవ్వడూ తిన్నగా బతకలేడు తెలుసా!

అమరయ్య

అది కాస్తా చంపుకున్న తరవాత మనిషే కాదు!

మాష్టరు

మనిషో మాకో బతకాలి నాయనా, బతకాలి. అంతే.

అమరయ్య

బతికి చేసేపని?

మాష్టరు

ఆ—పనేముంట! మనం ఏం హిట్లర్లా, పరమహంసలమా - రెండూ కాము...! బతకటం...బతికి బతికిచావటం అంతే - ఎందుకు లేవయ్యా, వెధవయుద్ధం గొడవలు, శాంతిగోలలు. ఏదైనా మంచి సినిమా విషయం మాట్లాడండి.

చిన్నాడు

పంతులుగారూ! ఇవి ప్లానులే అనుకొంటా.

మాష్టరు

అవునవును మరచిపోయా! అన్నగారున్నారా?

చిన్నాడు

ఉన్నాడు. వస్తాడు కానీ, మేం కాస్త దర్శించుకోవచ్చా యీ ప్లాను.

మాష్టరు

నా అభ్యంతరం ఉండదు కానీండి...

చిన్నాడు

ఫర్వాలేదు. మేమూ సంతోషిస్తాం (మాష్టరు చేతినుంచి ప్లాన్లు

తీసుకొని, వాటినివిప్పి గోడకు, లేక బ్లాకుబోర్డుకి తగిలించి, మన వూరు రాను రాను ఒక పేద్ద పారిశ్రామిక కేంద్రం అవుతుంది. ఎన్నిపరిశ్రమలు వెలుస్తున్నాయి! న్యూయార్క్ పట్టణమై పోతుంది, ఇక కొద్ది రోజుల్లో.

మాష్టరు

అవునవును. ఈ కొత్త ఫ్యాక్టరీ నిర్మాణంతో మనూరికే ఒక హుందా కలుగుతుంది.

అమరయ్య

చచ్చేంత హుందాలయితేనూ!

చిన్నాడు

మాష్టరుగారూ!—ఏదీ యీ ప్లాను కాస్త విశదీకరించండి. ఇది మనూరి నది...

మాష్టరు

ఇది మనూరు...ఇది ఇప్పుడున్న సిమెంటు ఫ్యాక్టరీ. ఇటు వైపు గ్లాసుఫ్యాక్టరీ...ఇలా నదిఒడ్డునే రెండు మూడు ఫర్మాంగులు పెళ్ళి—ఈ జండాలు పాతీయున్నచోట కొత్తఫ్యాక్టరీ స్థలం ..

చిన్నాడు

అంతా ఎన్నెక రాలుంటాయండీ?

మాష్టరు

మూడువంద లెక రాలు.

అమరయ్య

ఇక్కడేం దొరుకుతుందండీ?

మాష్టరు

ఆ:-వల్ల కాదు! ఆ శాస్త్రిగారేదో కొత్తరకం రాయి కనిపెట్టారట, అందులోంచి పింగాణి తయారు చేయొచ్చట....

అమరయ్య

బతకటానిక్కావలసిన తిండిగింజలు కూడా యిక్కడే పండుతాయి కదండీ?

మాష్టరు

పండకేం, బంగారంటి భూమి అయితే.

చిన్నాడు

రైతులు యిక్కడ ఆనకట్ట కట్టించాలనుకున్నారు, తెలుసా, పంతులుగారూ?

మాష్టరు

అవునవును, ప్రభుత్వంలో రాయబారాలు సాగిస్తున్నాడుగా.

అమరయ్య

ఈ ఫ్యాక్టరీ కడితే అదేంసాగుతుంది? ఇక్కడతప్పితే ఆనకట్ట కట్టడానికి వేరేస్థలం లేదు, ఈ దెబ్బన ఇరవై ముప్పై గ్రామాల నోట మన్ను. ఇదెప్పుడైనా ఆలోచించారా మీరు?

మాష్టరు

నా ఆలోచనలతో ఏమి తెగుతుంది అమరయ్యా.

చిన్నాడు

పోనీండి, జనసామాన్యం బతకడానికి కావల్సిన తిండి గింజలు

వి శ్వ శాంతి

పండించడం మంచిదంటారా? ఏదో కొందరికి అవసరమైన పింగాణి
తయారు చేయటం మంచిదంటారా?

మాష్టరు

నేననటం అనక పోవటంతో ఒకటి ఆగుతుందా? ఏమిటో
పెద్దవాళ్లు చేస్తున్నారు చేయనీ...

(పెద్దవాడు, శాస్త్రి వస్తున్నచప్పుడు. మాష్టరు కంగారుగా ప్లానులన్నీ గబ
గబా తీసివేసాడు. పెద్దాడు, సైంటిస్టు వచ్చారు. పెద్దాడు అందరినీ ఒకసారి
పరకాయించి చూచాడు.)

మాష్టరు

నమస్కారం.

పెద్దాడు

(ఉర్కె తలపూచి. కుర్చీలాగి దూరంగా వేసుకు కూర్చున్నాడు)
ఊ! ఏమిటి పంతులుగారూ! ఏమయింది?

మాష్టరు

తీసుకొచ్చా బాబూ! (ప్లాను ముందు పెడుతాడు)

పెద్దాడు

ఊ!...(ప్లానువిప్పి కొద్దిగాచూచి) శాస్త్రిగారూ! మీరు రాత్రి
8 గంటలకంతా వస్తాడకదూ...వాళ్ళందర్నీ రమ్మంటాను...

శాస్త్రి

అలాగే.... (వెళ్తున్నాడు, భూదేవివచ్చింది. శాస్త్రిగారు వెళ్ళటంచూచి)

భూదేవి

శాస్త్రిగారూ! వెళ్తున్నారా?

శాస్త్రి

(అగి) నమస్కారమమ్మా...

భూదేవి

కనబడకుండా వెళ్తున్నారే...

చిన్నాడు

అంతేలేమ్మా వాళ్లు. కనబడకుండానే పోతారు...

పెద్దాడు

(గురుగా చూచాడు)

భూదేవి

ఏమండీ మీ ఆవిడగారు అసలు కనపట్టలేదు... ఒకసారి రమ్మనండి...

శాస్త్రి

ఈ రోజు బయల్దేరుతున్నారే అమ్మా కూతురూ... ఇంకా రాలేదూ? ఈ పాటికి వస్తుంటారనుకుంటా...

చిన్నాడు

శాంతికూడా వస్తూందా?

శాస్త్రి

అఁ...

పెద్దాడు

(కాస్త పులికిపడి తెప్పరిల్లి) శాస్త్రిగారూ మీ అమ్మాయి పేరేంటి?

శాస్త్రి

శాంతి...

పెద్దాడు

అబ్బ! ఏంపేరు పెట్టారండీ వెలికి వెలికి... మా ర్చేయండి...

భూదేవి

ఆ పేరు కేం కమ్మగా వుంటుంది...

చిన్నాడు

పెద్దన్నయ్యకు కర్ణకరోరంగా వుంటుంది...

పెద్దాడు

(కారంగాచూచి) శాస్త్రిగారూ యిక మీరు వెళ్లిరాండి...

శాస్త్రి

ఆఁ—వస్తాతల్లీ...

భూదేవి

శాంతినై నా రమ్మనండి తప్పక...

శాస్త్రి

అలాగే....(వెళ్ళాడు. భూదేవికూడా వెళ్ళింది.)

పెద్దాడు

మాష్టరుగారూ...రాత్రి 8 గంటలకల్లా- సిమెంటు అట్లయ్యను, గుడి కొండయ్యను, సత్తైయ్యను రమ్మనిచెప్పండి....(మేడమీదికి వెళ్ళ బోతూండగా బయట జనంచేరిన సందడి....ఏదోగల. వెళ్తున్నవాడల్లా అగి తిరిగి) ఎవరువాళ్ళు?

మాష్టరు

(అమరయ్యవైపు చూచాడు)

అమరయ్య

(చిన్నాడివైపు చూచాడు.)

చిన్నాడు

(ఊఁ కానీమని సైగచేశాడు)

పెద్దాడు

ఎవరని అడుగుతూంటే ఆలా ముఖాలుచూసుకొంటారేం?

అమరయ్య

తమ కోసమే వచ్చారయ్యా!

పెద్దాడు

ఏమో?

అమరయ్య

ఏముంది గాబూ! ఆ ఫ్యాక్టరీగురించి మాట్లాడాలని.

పెద్దాడు

మాట్లాడే ధేముంది? ప్లానులన్నీ తయారయి పోయినయ్.
కొద్దికోజుల్లో పని ప్రారంభమవుతుంది.

అమరయ్య

అదే గాబూ! అక్కడ ఫ్యాక్టరీ కట్టటానికి వీల్లేదని చెప్ప
టానికే వచ్చారు

పెద్దాడు

ఆజ్ఞాపిస్తున్నారా?

అమరయ్య

లేదు, మనవిగాబూ.

పెద్దాడు

అమరయ్యా ఇన్ని దేశాలు తిరిగొచ్చినవాడివి నువ్వే యీలా
మాట్లాడితే ఏమనాలి? చూడు- మనదేశం పారిశ్రామికంగా చాలా
వెనుకబడింది. పరిశ్రమలు దేశ సౌభాగ్యం. పాశ్చాత్యదేశాలన్నీ

ఈనాడు పరిశ్రమలధికంగా ఉండటంవల్ల మన నెత్తిని ఎక్కి కూర్చుంటున్నాయి. మన దేశంలో కావలసినంత వస్తుసంపద ఖనిజసంపదవుంది.

అవన్నీ వృధా పోకుండా వుపయోగించుకొని ఆర్థికంగా బలపర్చు కోవాలంటావా కాదా?

మాష్టరు

నిజమేకదూ అమరయ్యా?

అమరయ్యా

కాదని ఎవరంటారు బాబూ! ఇదివరకు సిమెంటు ఫ్యాక్టరీ, గ్లాసు ఫ్యాక్టరీ, ఇన్నీ పెడితే సంతోషించాంగా.

పెద్దాడు

మరి యీ ఫ్యాక్టరీ చేసుకున్న పాపమేమిటో?

అమరయ్యా

పాపంలేదయ్యా ... ఫ్యాక్టరీమీద మాకే కోపమూలేదు. పైగా ఫ్యాక్టరీ పెడితే పదిమందికి పనులు దొరుకుతాయని కూడా తెలుసు ... కానీ...మీరే ఆలోచించండి! రిజర్వాయరు కట్టడానికి అక్కడతప్ప వేరే స్థలమేలేదు. మహామహా ఇంజనీర్లు చూచి పోయాను... ఇప్పుడా రిజర్వాయరు మానుకొని కొన్నివేల యకరాలు బీడుచేసుకొని తిండి పోగొట్టుకోటం మంచిదా...పింగాణీ ఫ్యాక్టరీ మానుకోటం మంచిదా? ఆలోచించండి...

పెద్దాడు

ఆలోచించేదేమీ లేదు. అన్నీ సిద్ధమై పోయినాయి. మీరు

నయంగా భూములిచ్చారాసరి. లేదా ఎలా తీసుకోవాలో మాకు తెలుసు...

అమరయ్య

ఎలా ఇవ్వకుండా ఉండాలో నాకూ తెలుసు.

పెద్దాడు

బెదిరిస్తున్నారా?

చిన్నాడు

ఫ్యాక్టరీ కట్టడానికి వీలేడంటున్నాం.

పెద్దాడు

ఏమిటి మీ ఆజ్ఞ! భూములున్నవాళ్ళు ఇవ్వటానికి ఒప్పుకుంటున్నారు, కడుతున్నాం మీరెవరు కాదనటానికి.

(బయట) భూమిని సాగుచేసేవాళ్ళం మేము. తరతరాలుగా కాలుకు చేస్తున్నాం ఈ ఫ్యాక్టరీకడితే మా నోటికాడకూడు పోతుంది.

మాష్టరు

మీకందరికీ ఫ్యాక్టరీలో పనులిస్తారని అయ్యగారు అంటున్నారగా. అయ్యగారు మిమ్మల్నంతా అలా వదిలేస్తారా? వెళ్ళండి వెళ్ళండి.

పెద్దాడు

అమరయ్యా! కాస్త తాపీగా ఆలోచించు. మీరేకాదు వ్యవసాయం లేక, కూలీనాలీ కూడా లేక, అల్లాడే జనం వున్నారు వాళ్ళందరికీ ఈ ఫ్యాక్టరీలో జీవనాధారం ఏర్పడుతుంది.

(బయట) అయ్యోభాషం! ఎంతదయా! మాకేం అక్కర్లేదు. ఫ్యాక్టరీ మా నేయండి. (కేకలు)

మాష్టరు

అదికాదు కానీ, మీ రెవరో నలుగురొచ్చి కాదంటే మానేస్తారా? మీ ఇరుగుపొరుగు రైతులూతా వొప్పకున్నారగా! సొంత భూములివ్వడానికి కూడా వొప్పకున్నార మరి దీనికేమంటారు

చిన్నాడు

మోసంతో, చార్జన్యంతో వొప్పజెప్పారు.

పెద్దాడు

చుట్టుప్రక్కల గ్రామాలవాళ్లంతా ఏమయ్యారు?

అమరయ్య

మాతో తేలని పక్షంలో వాళ్లూ తయారుగా వున్నారు.

పెద్దాడు

ఆ:- ఇదంతా మీరిద్దరూ నడిపిస్తున్న నాటకం.

చిన్నాడు

నాటకం ఏమీకాదు. ఉన్నట్లండి మీకిప్పుడు పుట్టింది ఫ్యాక్టరీ తెగులు. కాని, మీకంటే వూర్వం రైతులందరూ కలసి అక్కడ ఆనకట్ట కట్టాలని ప్రభుత్వంతో సంప్రదింపులు జరుపుతున్నారు. ఆనకట్ట కట్టడానికి అక్కడతప్ప వేరేస్థలంలేదు. అందువల్ల కొన్ని వేల ఎకరాలు పంట పండుతుంది. మీరీనాడు తాతాలు బిల్లాలతో, అమెరికన్ పెట్టుబడిదార్లతో కలసి మీ లాభాలకోసం ఈ ప్లాన్ వేశారు. మనుష్యులను బతికించే తిండి పండించాలంటాం మేము.

పెద్దాడు

అపున్లేవోయ్; మీరే మహాబలికించేవాళ్ళు. మేమంతా చంపుకు తినేవాళ్ళం.

చిన్నాడు

అక్షరాలా.

పెద్దాడు

ఆఁ- ఇటు అటు బునలుకొడుతూ చూచాడు. తన బలం తక్కువని గ్రహించాడు. తగ్గటం ఇష్టంలేదు. తప్పించుకోవాలి ఈ సమయానికి) ఇదిగో ముందు వాళ్ళను వెళ్ళమను.

అమరయ్య

అడేదో తేలందే.

పెద్దాడు

తేలడంకాదు. ఇంకాసేపు కాకిమూకలా కేకలేస్తే తలలు పేల్తాయి.

అమరయ్య

ఎవరివి? మీవా?

పెద్దాడు

ఏయ్ స్కాండ్రల్ (పిస్తోలు లాగాడు.)

అమరయ్య

ఊఁ కానీ — పేల్చు చూద్దాం దమ్ములుంటే పేల్చు.

పెద్దాడు

(తగ్గాడు ఒక్కక్షణం) ఇదిగో చివరిఛాన్సు ఇస్తున్నా. బాగా ఆలోచించుకొని చెప్పండి. (వెళ్ళాడు.)

(భూచేవి వస్తుది.)

భూదేవి

ఏంటమరయ్యా! మూడవ ప్రపంచ యుద్ధం మనింట్లోనే మొదలైపోయింది.

చిన్నాడు

యుద్ధానికి కాలుదువ్వటాది మీ జ్యేష్ఠ కుమార రత్నం అమ్మా.

భూదేవి

ఏమో; ఈ కొంపలో శాంతి అప్పుడు కుదురుతుందో.

మాస్టరు

ఊ... వస్తాబాబు. వస్తానమ్మ. (వెళ్తాడు)

చిన్నాడు

అమరయ్యా! రా! నాశ్వనిశ్లకు పంపిద్దాం...

అమరయ్య

వస్తానమ్మా... (ఇద్దరూ వెళుతున్నారు.)

సమత

తాతా! యుద్ధం చూపించకుండానే వెళుతున్నావు కదూ?

అమరయ్య

మనింట్లో ఇంత సేపు చూచావు కదమ్మా!

సమత

అదికాదు పెద్ద యుద్ధం.

అమరయ్య

ఉండమ్మా! ఇప్పుడే వస్తా. (వెళ్తాడు).

సమత

అమ్మా! ఈ రోజు స్కూలుకు సెలవు పెడతానమ్మా!

భూదేవి

ఏం! ఎందుకు?

సమత

తాత మంచి యుద్ధం కథ చెపుతానన్నాడమ్మా.

భూదేవి

సరేలే (వెళ్ళింది.)

సమత

(వంటరిగా) యుద్ధం విచిత్రమైన వుండు. యుద్ధం ఎప్పుడూ వెధవదే. మనుష్యులంతా ఒకటే...

(బయటనుంచి ఒక తెల్లటి పావురాయి హల్లోకి ఎగిరిపోయింది. హల్లోపుష్ప సమత. పావురాయినిచూచి ఆలోచనలో నుంచి ఉక్కిరిపడింది. ఇంతలో పావురాయి తిన్నగా తోపలికి ఎగిరిపోయింది.)

సమత

(బయటద్వారం వేపుచూచి) ఏయ్! దొంగా! రామ్మారా! నువ్వు చ్చావని తెలుసులే! రా!

(శాంతి కిల కిల నవ్వుకొంటూ పరుగెత్తుకొచ్చి నమును ఎత్తుకుంది)

శాంతి

(చాలా అందమైన అమ్మాయి అతి నవ్వనాగరికతా లక్షణాలేమీ లేవు. చక్కగా తలదువ్వుకుని జడవేసుకుంది. ఎప్పుడూ నవ్వుతూ హాయిగా వుంటుంది. సామాన్యంగా తెల్లటిచీర, అంచులు కలది వాడుతుంది. తలలో మల్లెపూలుతప్ప ఇంకేమీవాడదు. నుదుట ఎర్రని బొట్టు ఆభరణాలేమీలేవు. చెపులకు చాలా సామాన్యమైన ఆభరణంవుంటుంది. కాళ్లకు అకుపచ్చరంగు బోళ్లు)

శాంతి

నేనొచ్చానని నీ కెలా తెలుసు?

సమత

నీ తెల్ల పావురాయివస్తే నువ్వు వచ్చినట్టేకదా! నాకు తెలీ
దనుకున్నావామ్మా?

శాంతి

మీ అన్నయ్య పున్నారా?

సమత

చిన్నన్నయ్యా? పెద్దన్నయ్యా?

శాంతి

ఎవరై నా?

సమత

కాదులే దొంగ! నువ్వుచిన్నన్నయ్యనే అడగటం.

శాంతి

(నవ్వింది వయ్యారంగా) ఊహ- (బల్లవైపు చూచింది. మర ఫరంగులు
మొదలయిన బొమ్మలు కనుపించాయి. తటాలున ఆగి, సమునుదించి బల్లదగ్గర
కెళ్ళి వాటిని నిదానించిచూచి) సమూ! ఎవరు తెచ్చారినన్నీ?

సమత

మా పెద్దన్నయ్య, అమెరికానుంచి తెచ్చాడు. ఇంకా పెద్ద
పెద్ద బాంకులు బాంబర్లు ఉన్నాయి.

శాంతి

నీకీ బొమ్మలంటే చాల యిష్టమా?

సమత

ఉహూ! - అన్నీ తీసి మూలపడేస్తే, ఇది మాత్రం పెద్ద
స్వయ్య తీసి వుంచాడు. ఆయనవి అందంగా ఉన్నాయట.

శాంతి

ఉహూ?

సమత

అదికాదోదినా—

శాంతి

వొడినేమిటి?

సమత

మరి వొడినెపు కావేం? వూళ్లో అందరూ అంటూంటే!
బావుందమ్మా!

శాంతి

ఏమని?

సమత

విశ్వం పెళ్లాం. శాంతి అని.

శాంతి

ఏయ్! తన్నా,

సమత

ఏయ్! ఏయ్! విశ్వంశాంతి! విశ్వం, శాంతి!

(చప్పట్లు కొడుతూ గెంతుతుంది.)

భూదేవి

ఏమిటే అల్లరి?

సమత

చూడమ్మా: తన్ను వొడినా అనకూడదట?

భూదేవి

ఏ (సవ్యతా) ఏమమ్మా! శాంతీ! అపరూపమైపోయావే?
మీ అమ్మరాలా?

శాంతి

అమ్మెక్కడొస్తుంది? తెల్లజుట్టు నల్లబడితేనా!

భూదేవి

అదేమిటి?

శాంతి

మీకు తెలీదేం? అమ్మతలలో నాలుగు వెంట్రుకలు నెరసిన
వట. ముసలిదై పోతుందనే భయం పట్టుకుంట. అప్పున్నుంచి నాన్నతో
ఒకటేపోరు, “ఇంత పెద్ద సైంటిష్టువి. ఇవి నల్లబడటానికేదన్నా
కనిపెడ్తావా? లేదా” అని.

సమత

(సవ్యింది)

భూదేవి

అవి నల్ల బడందే బైటపడి గాదా ఏ ?

శాంతి

ఉహూ!

భూదేవి

మీ నాన్నేమంటారు?

శాంతి

“ నీ అందంచూచి ఆనందించాల్సినవాణ్ణి నేనేకదా? నాకేం
పర్వాలేదు తెల్ల వెంట్రుకలుంటే ” అంటారు. పైగా-అమ్మకంటే

పెద్దవయస్సుట మీకు, మీకోక్క వెంట్రుకై నా నెరవలేదాయె.
ఎట్లా వస్తారు?

(అందరూ సవ్యతూండగా చిన్నవాడు పచ్చాడు.)

సమత

అన్నయ్యా! నీకోసం శాంతివచ్చింది.

చిన్నాడు

నాకోసంకాదులే, సమత ఉంటే శాంతి వస్తుంది.

సమత

పోనీ మనిద్దరికోసం, స రేనా?

శాంతి

నే నెవరికోసంకాలా - నాకోసమే వచ్చా.

భూదేవి

(చిరుసవ్యసవ్యి వెళ్ళింది)

చిన్నాడు

ఎవరికోసం వచ్చినా నీతో చాలా పనుంది. కూర్చో - చెప్తా.

శాంతి

నిలుచుంటే చెప్పకూడదా?

చిన్నాడు

తెలివేలే - సరేగాని - మీ నాన్నగారేదో పెద్ద పరిశోధనలు
చేస్తున్నారట? ఏమిటో నీకేమన్నా తెలుసా?

శాంతి

ఏవో రాళ్లూ రప్పలూ

వి శ్వ శాంతి

చిన్నాడు

అంశ తేలిగ్గా తీసేయకు. దయ చేసి వాటినిగురించి వివరాలే
మన్నా తెలిసుంటే శలవియ్యండి.

శాంతి

చాలా సీరియస్సా?

చిన్నాడు

సీరియస్ కనక నే?

శాంతి

(కాస్త అలోచించి) ఏమైందంటే ఒకరోజు...

చిన్నాడు

కాలికి దెబ్బతగిలింది - తరువాత?

శాంతి

ఇంటికొచ్చాడు. వచ్చిన అయిదు నిమిషాలకంతా కాలువాచి,
నల్లగారంగుమారి - బొబ్బలు బొబ్బలుగా ఏమో వచ్చేసినయి.

చిన్నాడు

ఆ!

శాంతి

మేమంతా చాల కంగారుపడ్డాం. కాని, ఆయనమాత్రం
వెంటనే గబగబా పరుగెత్తిపోయి, రాళ్ళుకొన్ని మూటకట్టుకొచ్చు
కున్నాడు. అంతే - ఆ తరువాత మూడు నెలలదాకా మానాన్నను
నేను చూడలా.

చిన్నాడు

ఎక్కడికెళ్ళారు?

శాంతి

ఎక్కడికెళ్లలా. గదిలో తెలుపు లేసుకొని కూచున్నారు.
మూడు నెల్ల తర్వాత బైటకొచ్చిన ఆయన్ను చూస్తే అబ్బ - భయం
కరంగా—

చిన్నాడు

(చాలా దీర్ఘాలోచనలో వున్నాడు.)

శాంతి

ఏమిటా ఆలోచన?

చిన్నాడు

ఇలారా - చెప్తా (పెద్దాడు)

శాంతి

సమతా! మల్లావస్తా, అమ్మలో చెప్పి. (వెళ్ళింది)

సమత

(కొంచం ఆగి లోపలకెళ్ళింది)

(ఒక్కక్షణం - పెద్దాడు. శాస్త్రి వచ్చారు. పెద్దాడు నిప్పులు చెరుగు
తున్నాడు శాస్త్రి చాలా దీర్ఘాలోచనలో ఉన్నాడు.)

శాస్త్రి

ఇక వాళ్ళను బెదిరించి లాభంలేదు.

పెద్దాడు

అయితే వదులుకుంటామా? ఈ పీకలోపాగ్రంధండా...

శాస్త్రి

అలాటిదెన్నడూ జరుగకూడదు.

పెద్దాడు

(బుసలుకొడుతూ, ఇటూ అటూ తిరిగి) ఆలోచించండి- వేరేమార్గం.
ఈ వెధవలను లొంగదీయకుంటే మనం బ్రతికేంలాభం?

శాస్త్రి

ఆలోచించి ఎప్పుడో అయిపోయింది. ఇక ఆచరణే .

పెద్దాడు

ఏమిటి?

శాస్త్రి

ఒక్క ముఖ్యసూత్రం గుర్తించుకోండి. అమెరికాకెళ్ళొచ్చిన
మీకిది తెలిసే వుంటుందనుకోండి.. - అయినా...

పెద్దాడు

సరే, చెప్పవయ్యా-

శాస్త్రి

ఆకలి - ఆశ - యివిరెండే మానవ జీవితాన్ని నడుపుతూన్న
శక్తులు. ఈ ముక్కు త్రాళ్ళకు ఎంతటి వాళ్లైనా లొంగుతారు.

పెద్దాడు

అయితే—

శాస్త్రి

మన రెండు ఫ్యాక్టరీలు బండ్ చేయించండి.

పెద్దాడు

ఎలా?

శాస్త్రి

అదెంత చాలా సులభం.

పెద్దాడు

చేస్తే!

శాస్త్రి

నిరుద్యోగం డబ్బుకు యిబ్బంది.

పెద్దాడు

ఆఁ... ..

శాస్త్రి

వెంటనే ధాన్యంధర పెంచండి. ఆశకొద్ది అమ్మేస్తారు. ప్లాక్ చేయండి. ఇక వున్నపైరులా? చాలాసులభంగా నాశనంచేయొచ్చు- ఫలితం - కరువు, కాటకం, ఎంతకాలం ఆగుతారు - దిగుతారు - చచ్చినట్లు, మనకాళ్ల దగ్గిరకొస్తారు.

పెద్దాడు

(కాస్త అలాచించి) భేష్!... బలేప్లాను...మీరొట్టి సైంటిస్ట్ అనుకున్నా.

శాస్త్రి

ఎకనామిస్టు - ఇంకా ఎన్నో ఇష్టులున్నాయి లెండి.

పెద్దాడు

(శాస్త్రిని వీపుతట్టి) కరువు, కాటకం. ఇన్నాళ్లు ఇవి దేవుడుకల్పించే వనుకున్నా. ఇప్పుడు తెలిసిందోయ్ - మనమూ సృష్టించవచ్చని...

(పెద్దగా నవ్వాడు - తెర పడింది.)

— తెరపడిన వెంటనే

— ఒక కంఠం

శాస్త్రి సలహా అక్షరాలా అదరించాడు పెద్దాడు. ఉన్న గింజలు కాస్తా ఆశకొద్దీ అమ్ముకున్నాడు. ప్రకృతికూడా పెద్దవాడికే

సహాయంచేసింది. మొదట అనావృష్టి, తరువాత అనవసరవృష్టి పైరుల్ని నాశనంచేశాయి. అరగొరగా పండుతుండనుకున్న పంటలను కూడా పాడుచేయించాడు పెద్దాడు. ఫలితం కరువు కాటకం. మనుష్యులు, మాకులు, పశువులు, పక్షులు మల మల మాడి పల పల రాలిపోతున్నాయి. నీటి చుక్కకూడా కరువైపోయింది. ఆకలి, దాహం - ఆర్తారావం! ఎవరో కొద్దిమంది పూటతిండి తింటున్నారు. భూదేవి గుండెలు బీటలు వారిపోయింది. మనుష్యులు తిండి లేక చావటం ఆమెకు అమానుషంగా వుంది ఆమె హృదయం తల్లడిల్లిపోతుంది.

(తెర విడిపోయింది.)

౨

(భూదేవి ఇల్లు. మొదటిరంగంలో హలే. అన్నీ పూర్వంలాగే వున్నాయి. భూదేవి మాత్రం చాలా నీరసంగా వుంది. ముఖంలో అతి విషాద చాయలగుపిస్తున్నాయి. తల కాస్త రేగుంది.

అమరయ్య ఆమె యెదుట నిలబడివున్నాడు. అతనూ కళ్ళల్లో పానాలు నిలుపుకొని వున్నాడు. అందరి ముఖాల్లో కరువు ప్రతిబింబిస్తోంది. భూదేవి అలా మ్రోన్నట్టి కూర్చుంది.)

అమరయ్య

కాస్త ఎంగిలిపడమ్మా!

భూదేవి

ఫర్వాలేదులే అమరయ్యా? ఇందరు - తిండిలేకుండా మాడి చస్తూంటే ఏమైంది! నేను పస్తుంటే మాత్రం ఏమవుతుంది? నా బిడ్డలతోపాటే నేనూ!

(దెడ్డిలోంచి కాబోలు పశువుల అర్తరావం అంటూ అని వినిపించింది.)

భూదేవి

(తటాలున ఎలక్ట్రిక్ షాక్ తిన్న దానిలా అయింది.) అమరయ్యా! (కళ్ళనీళ్లు బొటబొట రాలిపోతున్నాయి) నోరులేని జీవాలమరయ్యా! నేను బతికుండగానే, నాకళ్ళపైదటే ఎంటిఫోరం చూడల్సొచ్చింది. ఇంతకన్నా...

అమరయ్య

తల్లీ! ఏం చేస్తామ్మా! గడ్డిపోచ లేదెక్కడా! మనం
చచ్చినా... పశువులు... (అమరయ్య, ఇక మాట్లాడలేక పోయాడు)

(ఒక్క క్షణం నిశ్శబ్దం)

అమరయ్య

(ఏదో ఆలోచన తట్టింది) ఇప్పుడేవస్తా తల్లీ!

(బయల్దేరి పోతూన్నాడు. కొద్దిదూరం వెళ్లేప్పటికి తూలి పడబోయి, ద్వారం
పట్టుకొని నిలబడ్డాడు. భూదేవి చూచింది)

భూదేవి

అమరయ్యా! ఎక్కడికెళ్తావు నాయనా! తూలిపడుతున్నావు.
వెళ్లకు.

అమవయ్య

(తమాయించుకొని) ఫర్వాలేదులేమ్మా! (వెళ్తాడు)

(ఒక్క నిమిషం భూదేవి నిశ్శబ్దంగా వుంది)

(ఇంతలో సమత అరుస్తూ పరుగెత్తు కొచ్చింది. సమత పాలిపోయివుంది.
ఆమె ముఖంలోకూడా కరువు తాండవిస్తూంది)

సమత

అమ్మా! అమ్మా!

(పరుగెత్తుకొచ్చి భూదేవిమీదపడి ఏడుస్తూంది)

భూదేవి

ఏమమ్మా! ఎందుకు!

సమత

అమ్మా! వెంకయ్యతాత పాప - పాపమ్మా, పాప...

భూదేవి

వమైందమ్మా!

సమత

పాలులేవట - అన్నంలేదట - నీళ్లులేవట. పాపం... (బొడన విడుస్తూ) చచ్చిపోతుందమ్మా!

భూదేవి

ఆఁ.... (అలాగే లేచి తడబడుతూ) వుండమ్మా! మన గోమాలే మన్నా కాస్త పాలిస్తుందేమో అడిగిచూస్తా! (లోపలికెళ్ళింది)

సమత

(కంగారుపడుతూ, కన్నీళ్లు తుడుచుకుంటూ, దుఃఖాన్ని దిగమింగుతూ చేతులు జోడించి) తల్లీ! గోమాలా! ఇన్నాళ్ళూ పాలిచ్చి కాపాడావు. ఈ రోజుకి, చిట్టెగు పాలీమ్మా! నీకు దండంపెడతా! (చాలా అనురదగా ఎదురు చూస్తుంది. ధ్యానంలో లీనమై అలాగే కూచుంది)

భూదేవి

(వచ్చింది)

సమత

వున్నాయమ్మా!

భూదేవి

మంచినీళ్ళుకూడా లేవే పశువులకి! ఏమని ఇస్తాయమ్మా పాలు...

సమత

(కంగారుపడుతూ) అమ్మా! అన్నయ్య మేడమీద బిస్కెట్లు దాచుంటాడు. (ప్రేకిపరుగెత్తింది. భూదేవి సంతోషంగా చూస్తూంది. కొద్దిసేపటికి సము ఒకచేతిలో బిస్కెట్లు, ఇంకో చేతిలో మంచినీళ్ళనీసా పట్టుకొని దిగి వచ్చింది. బయటికి పరుగెత్తుతూ) వున్నాయమ్మా! నీళ్ళుకూడావున్నాయి!

పెద్దాడు

(ఎదురుగా వచ్చాడు) ఏయ్! ఎక్కడికెడుతున్నావు! (సముని పట్టుకున్నాడు.)

సమత

(ఇటుచూచి పెద్దవాడిచేయి కొరికింది. అతను వదిలేశాడు. పారిపోయింది)

పెద్దాడు

(అదేదర్జాలో వున్నాడు. తాంబూలం నమలుతూ, సిగరెట్టుపీలుస్తున్నాడు ఒక్కక్షణం పారిపోయిన సమువంక, తరువాత భూదేవివంక ఎర్రగా చూచాడు. ఏం తేచిందో సర్దుకొని) తిన్నావా?

భూదేవి

వూరంతా తినలేదు. నా బిడ్డలతోపాటు నేనూ!

పెద్దాడు

(నవ్వి) నీ బిడ్డలు! కన్నావు వట్టి అప్రయోజకుల్ని! సరే! చావండి అండరూకలిసి...(అంటూ పైకివెళ్ళాడు;

(భూదేవి అలాగే కూలబడివుంది. చిన్నాడు వచ్చాడు)

చిన్నాడు

(వచ్చి భూదేవిని చూచాడు. కళ్ళనీళ్ళు తిరిగినవి) అమ్మా?

భూదేవి

(తిరిగి చూచింది.)

చిన్నాడు

(వెళ్ళి ప్రక్కన కూర్చొని) అమ్మా! కాస్త అన్నం తినమ్మా! అరవైమైళ్ల దూరంనుంచి మంచినీళ్లుతీసుకొచ్చి పోయటానికి లారీ ఏర్పాటుచేశాను. మంచినీళ్లయినాతాగి ఈ పూట బతుకుతారు!

భూదేవి

మంచినీళ్లు తాగి ఎంతకాలం ప్రాణాలు నిలుపుకుంటారా!

చిన్నాడు

జరగనీ చూద్దాం.

భూదేవి

ప్రభుత్వం ఏంచేస్తూందిరా?

చిన్నాడు

అలోచిస్తుందమ్మా!

(ఇంతలో బయటనుంచి కరువుగీతం వినిపిస్తుంది. పాడుతూ శాంతి వస్తుంది)

చిన్నాడు

శాంతీ!

శాంతి.

నన్నా పేరుతో పిలవక. వూరంతా ఇట్లా అశాంతితో వుడికి పోతూంటే నాపేరు నాకే వెక్కిరింతగావుంది. పద! వూరూరూ పోదాం, బిచ్చం ఎత్తుదాం. ఈ జీవాలను నిలుపుదాం! పద విశ్వం...

చిన్నాడు

పద...

(ఇద్దరూ పాడుతూ వెళ్తున్నారు.)

(స్వాములవారు వచ్చాడు. భూదేవి అతన్ని చూచి, భోరుమని వస్తున్న దుఃఖాన్నావుకొని తటాలున అయన కాళ్ళమీద పడ్డవి.)

స్వాములవారు

తల్లీ! తల్లీ! లేమ్మా!

భూదేవి

స్వామీ! ఈ కరువు నుంచి బైటపడేదారి లేదా! ఈ చచ్చి పోతూన్న జనంకోసం మీరేమీ చేయలేరా? రక్షించండి స్వామీ!

స్వాములవారు

మనం ఏంచేస్తామమ్మా? అంతా దైవలీల! భూభారాన్ని తగ్గించటానికి, పాప పంకిలాన్ని కడిగేయటానికి భగవానుడు ఈలా చేస్తుంటాడు. యుద్ధాలు - కరువులు మొదలై సవాటి పరమార్థం అదే. తెలియని వాళ్లు అంతా తామే చేస్తున్నా మనుకొంటారు. పిచ్చి! సర్వం భగవానుని లీల.

భూదేవి

అపండి! భగవానుడు! లీల... ఎక్కడున్నాడు ఆ భగవానుడు... చూపండి!...

స్వాములవారు

ఇందుగల డందుతేడని సందేశము వలదు...

భూదేవి

అడగండి... ఆ భగవానుణ్ణి అడగండి... తాగటానికి నీళ్ళ యినా యివ్వమని అడగండి...

స్వాములవారు

అడిగితే తప్పక యిస్తాడు. అందుకే క్రతువులు, యజ్ఞాలు, అన్నారూ. విరాటపర్వ చదివిస్తే వెంటనే కుంభవర్షం కురవదూ...

భూదేవి

కురుస్తుందా?

స్వాములవారు

కురిసి తీరాలి...

భూదేవి

అయితే చదవండి... స్వామీ! ఈ జనాన్ని కాపాడండి...

స్వాములవారు

ఖచ్చులపుత్రవిమరి... కాంచనం కర్మవిమోచనం... అన్నాడు...

భూదేవి

(కంగారు పడుతూ) డబ్బు! దేవుడికి డబ్బే కావాలి...

(సుబ్బయ్య వచ్చాడు పైనుంచి)

భూదేవి

సుబ్బయ్యా! పెద్దవాడేమేస్తున్నాడు?

సుబ్బయ్య

నిద్రపోతున్నారమ్మా.

భూదేవి

తాళంచెవు లెక్కడుంటాయి?

సుబ్బయ్య

అయ్యగారి తలగడకిందేమ్మా.

భూదేవి

(అటు యిటు చూచి, మెల్లగా మేడమీవకెళ్ళింది)

స్వాములవారు

(బుద్ధావతారంలా కూచున్నాడు)

సుబ్బయ్య

స్వామీ! ఒక్క సందేహం!

స్వాములవారు

ఏమిటోయ్?

సుబ్బయ్య

ఇంతవూరూ ఇట్టా మల మల మాడిపోతావుంటే, మీ రు
మాత్రం నిగ నిగా నిమ్మపండులా వుండారే - ఏంటి స్వామి
అందులో కిలుకు?

స్వాములవారు

అది కేవలం తపోబలం లేవోయ్ !

సుబ్బయ్య

అట్టాగా !

(ఇంతలో భూదేవి గబ గబ దిశివచ్చింది. దొంగలావచ్చి స్వాములవారిని
సమీపించి)

భూదేవి

ఇదిగో స్వామీ వందరూపాయలు - విరాటపర్వం చది
వించండి...

(పైనుంచి పెద్దవాడి కేక) ఆగు...

పెద్దాడు

(గబ గబ వచ్చి భూదేవిని పట్టుకున్నాడు)

భూదేవి

(వణికి పోతూంది)

పెద్దాడు

దొంగిలించావా! ఛీ!

స్వాములవారు

దొంగిలించినసామ్మా ఇది... వాపం! మా హస్తాలు అపవిత్ర
మైపోయినయి... ఇదిగో పుచ్చుకోండి...

పెద్దాడు

ఫర్వాలేదు పుచ్చుకోండి.

స్వాములవారు

అవును. మీరు తలపెట్టినకార్యం నిర్విఘ్నంగా సాగటానికి
శ్రీ ఆంజనేయ కవచం ఇస్తానన్నానుగా, అందులోకి జమ కట్టుకుం
టాను.

భూదేవి

(తెల్ల బోయింది)

స్వాములవారు

వస్తా (వెళ్తున్నాడు)

సమత

(పరుగెత్తు కొచ్చింది) అమ్మా! అమ్మా! వాపం... వాపం ఏడుస్తూ)
చచ్చిపోయిందే...

భూదేవి

అం...

(ఇంతలో అమరయ్య ఒకమోపు చివికి ఎండినగడ్డితో వచ్చాడు)

అమరయ్య

ఇదిగో తల్లీ మన పశువులకు వేయించండి.

భూదేవి

ఎక్కడిది నాయనా?

అమరయ్య

నా గుడిసెమీద కప్పివుంటే వూడబీకి తీసుకొచ్చా...

పెద్దాడు

(నవ్వాడు) త్యాగపురుషుడు...

అమరయ్య

లేకుంటే నీలాగా... నీళ్ళుబోయటానికొచ్చిన లారీకి నిప్పు పెట్టి కాల్చిస్తానా రాక్షసుడా!

భూదేవి

ఆ... అవునా!

అమరయ్య

ఛీ! నీ బతుకు చెడ...

పెద్దాడు

ఏమన్నావురా!

భూదేవి

ఒరే...

పెద్దాడు

సుబ్బయ్యా! రెక్కలు విరిచికట్టి ఆ గదిలో తోయరా మీ అమ్మ గారిని...

సుబ్బయ్య

(తల వంచి పూరుకున్నాడు)

పెద్దాడు

మీరందరూ ఒకటే... నేనే తోస్తాను... రా... (భూదేవిని పట్టి లాగాడు.)

సమత

అమ్మా! అమ్మా! అన్నయ్యా!

I

పెద్దాడు

ఫో అవతలకి... (విసిరికొట్టాడు. నమత పడింది)

అమరయ్య

ఆగు... (పైకిపోయాడు)

పెద్దాడు

(ఒక్కతోపు తోశాడు. అమరయ్య కూలిపోయాడు)

భూదేవి

(కొయ్యబొమ్మలా వుంది)

పెద్దాడు

(అమెను లాక్కెళ్ళాడు)

శాస్త్రి

(వచ్చాడు గబ గబా; కింవపడున్న ఎవ్వరినీ, చూడలేదు. మేడమీదికి వెళ్తున్నాడు)

పెద్దాడు

(వచ్చాడు)

శాస్త్రి

విజయం మనదే... రాండి— పైకిరాండి .. అందరూ వలస వెళ్తున్నారు. ఇప్పుడు తిండి చూపించారంటే కుక్కల్లా ఒప్పుకుంటారు... రాండి (ఇద్దరూ పైకి వెళ్ళారు)

(పైనుంచి పెద్దాడికంతం)

పెద్దాడు

(వీధిలో వాళ్ళతో బాల్కనీనుంచి మాట్లాడుతున్నట్టు) ఆ గండ్డి . ఆగండి. ఎక్కడి కెళ్తారు? ఆభూములివ్వటానికి ఒప్పుకుంటారా ఇప్పటికై నా. మీకు ఈరోజు- ఈక్షణం తిండి, పని - అన్నీ ఇస్తాను. ఎక్కడికెళ్ళినా మీగతి ఇంతే. ఎవరుకాని ఎంతకాలం పోషిస్తారు. ఒప్పుకోండి...

అమరయ్య

(లేస్తూ) వద్దు. వప్పుకోకండి. మనం చచ్చినా మన మూండు తరంవాళ్ళు సుఖపడతారు. ఒప్పుకోకండి. భూములివ్వకండి.

(లోపలనుంచి భూదేవి కంఠం) ఒప్పుకోకండి. నామాట వినండి. నేను ఏలాగై నా మిమ్మల్ని నా కడుపులో దాచుకొని కాపాడుతా... ఒప్పుకోకండి.

పెద్దాడు

ఏం? వొప్పుకోండి... ఊరిలో అనండి... ఇప్పుడు పెడతా తిండి,

(ఒక్కక్షణం నిశ్శబ్దం)

(పెద్దవాడు, శాస్త్రి చాలా హుషారుగా దిగివస్తూ)

పెద్దాడు

ఒప్పుకోక ఏంచేస్తాడు?

శాస్త్రి

నేను చెప్పానుగా తప్పదని...

అమరయ్య

ఒప్పుకున్నారా?

పెద్దాడు

(పెద్దగా నవ్వాడు)

తెర వెనుకనుంచి ఒక కంఠం:

రైతులు భూములివ్వడానికి ఒప్పుకున్నారు. రిజర్వాయరు కట్టాలనుకొన్న స్థలంలో ఫ్యాక్టరీ నిర్మాణం చక చక సాగింది. ఫ్యాక్టరీ చాలామందికి ఫ్యాక్టరీలో కూలిపని దొరికింది. ఆ పరిస్థితుల్లో చాలా తక్కువ కూలికి కూడా ఒప్పుకున్నారు. పెద్దవాడింతవరకు దాచిన ధాన్యాన్నే తొద్ది కొద్దిగా విడుదలచేసి, చాలాప్రియంగా అమ్మటం మొదలెట్టాడు. ఇచ్చేకూలీ పద్దెదురోజుల తిండికి కూడా చాలని విధంగా సమాళించాడు. సాధ్యమైనంతవరకు జనాన్ని సగం కడుపుకూటితో వ్రంచాడు. జనం కూడా మెల్లమెల్లగా అలవాటు పడిపోయారు ఇలా ఫ్యాక్టరీపని నాగిపోతోంది. కొంతకాలం వరకు ఫ్యాక్టరీలో ఏం తయారవుతుందో ఎవరికీ తెలియదు. ఆ తరువాత పింగాణితోపాటు ఇంకా ఏదో తయారుచేయటానికి ప్రయత్నాలు సాగుతున్నాయని కొందరికి తెలిసింది. భారంతా పాకింది. కాని అదేమిటో తెలుసుకోవాల్సిన అవసరం ఎవరికీ కలగలేదు. ఎవరూ పట్టించుకోలేదు. జనం ఆకలికి చాకిరికి అలవాటుపడిపోయారు.

తెర విడిపోయింది...

(భూదేవియిల్లు. యథాప్రకారమిది. మంచంమీద సమత పడుకోనుంది.)

వి శ్వ శాంతి

సుస్తీగావుంది. తెరయెత్తిన కాస్సేపటికంతా మంచంమీదలేచి కూచోని, నీరసంగా “అమ్మా, అమ్మా” అని పిలిచింది భూదేవి వచ్చింది.)

భూదేవి

(నముప్పక్కనకూర్చొని) ఏమమ్మా! నిద్రారాలే!

సమత

ఎప్పుడమ్మా! నేను మళ్ళా బడికిపోయేది... ఆడుకునేది?

భూదేవి

సుస్తీనయమైందే పోదువులే తల్లీ.

సమత

నాకు సుస్తీయేంటమ్మా! నేను బాగానే ఉన్నాను...

భూదేవి

సరేలే! రేపు పోదువుగాని. పడుకో...

సమత

అమ్మా! చిన్నన్నయ్య చెప్తాడు— “మళ్ళా యుద్ధం వచ్చే టట్టుంది, మనమంతా శాంతికోసం పాటపడాలి” అని— యుద్ధం వస్తుందా అమ్మా!

భూదేవి

వచ్చినా మనవూరికి రాలేదులే అమ్మా.

సమత

అమ్మా! శాంతొదిన రాలా... రమ్మనమ్మా... కథలు, పాటలు చెప్తుంది.

భూదేవి

పిలిపిస్తా లే... నువ్వు కా నేపు కళ్ళుమూసుకొని పడుకో...ఉం

నమత

(పడుకుంటుంది.)

భూదేవి

(వెళ్ళింది.)

నమత

(తనలోతాను) యుద్ధం విచిత్రమైన పుండు. యుద్ధం ఎప్పుడూ వెధవదే. మనుషులందరూ ఒకటే. (చిన్నాడు వచ్చాడు. సము మాటలు విన్నాడు. దగ్గరకెళ్ళి)

చిన్నాడు

సమూ! సమూ! ఏమిటమ్మా?

నమత

ఏమీ లేదన్నయ్యా. ఒది నెక్కడ?

చిన్నాడు

వస్తూండమ్మా... గంజితాగావా?

నమత

గంజి ఎందుకన్నయ్యా? మళ్ళా కరువొచ్చిందా?

చిన్నాడు

(నవ్వి) కాదమ్మా! జ్వరం వచ్చి నా గంజితాగాలి. అమ్మెక్కడ?

నమత

లోపలున్నాడు... నాకేదో భయంగా ఉండన్నయ్యా.

చిన్నాడు

కళ్లుమూసుకొని పడుకోమ్మా... ఏం భయంలేదు...

(లోపలికెళ్ళాడు)

నమత

(లేచి కూర్చొని బల్లమీదఉన్న మరఘిరంగులు, ఏరోప్లేను. అలాగే కళ్ళప్ప గించి చూస్తూంది. మనిషి ఏదో కదలిపోతూంది. అమెలో ఏదో భయోత్పాతం కలుగుతూంది. ఘిరంగులు తనవైపుకుతిరిగి ప్యేలిసట్లు, ఏరోప్లేను తన తల మీదుగా పచ్చి బాంబులు వేసినట్లు ఊహించు కొంటుంది. ఏచ్చిగానేకలుపెట్టి అరచింది.)
అమ్మా! అమ్మా! అన్నయ్యా!

(ఆ కేకలువిని, చిన్నాడు, భూదేవి పరుగెత్తుకొచ్చారు.)

చిన్నాడు.

సమూ! సమూ! ఏంటమ్మా?

నమత

అన్నయ్యా! ఘిరంగులు, ఘిరంగులన్నయ్యా! తిరిగి నా వైపు పేల్తున్నాయి...

అదిగో విమానం... తలమీద బాంబులు వేస్తున్నాది... (అరచింది ఏడుస్తూంది.)

(చిన్నాడు, భూదేవి వాటివంక చూచారు. భూదేవి చర చర బల్లవగ్గరెల్లి వాటినితీసి కిటికీనుంచి అవతలి పారేసింది. చిన్నాడు సమును ఓచారుస్తున్నాడు.)

చిన్నాడు

లేడమ్మా! ఏంలేదు... చూడు... నేనిక్కడే ఉన్నానుగా... పిచ్చిపిల్లా... ఆ... అదిగో, పోయిందిలే... అవన్నీతీసి పారేసిందిగా అమ్మ... ఇంకేం... పడుకో...

సమత

(మెల్లగా నర్దుకొని పడుకుంది. తాతలో అమరయ్య ఒక కార్మికుడు వచ్చాడు.)

చిన్నాడు

(అమరయ్యనుజూచి) అమరయ్యా: శాంతి రాలేదూ!

అమరయ్య

రాలేదు బాబూ!

చిన్నాడు

ఏం?

అమరయ్య

మాతోపాటు వస్తూంటే, వాళ్ల నాన్నగారు చూచి నానా మాటలన్నారండీ.

భూచేవి

ఎవర్నీ?

అమరయ్య

నన్ను, ఆమెను, మిమ్మల్ని, అందరినీ కలిపి. శాంతిని మనం పాడుచేస్తున్నామట. నన్నింకా అనరాని మాటలన్నీ అన్నారు.

చిన్నాడు

శాంతి వూర్కొందా?

అమరయ్య

నాన్నగార్ని ఎదిరించింది. దాంతో ఆయన మరీ రెచ్చిపోయారు.

భూచేవి

శాంతిమీద చేయిజేసుకున్నారా?

అవును.

అమరయ్య

ఆకాడికొచ్చారమ్మా. కానీ, తమాయించుకొని ఆమెను
బలవంతాన లాక్కెళ్ళారు. మనింటికే వెళ్లకూడదన్నాడు.

(భూదేవి బాధగా వెళ్ళింది)

చిన్నాడు

(ఒక క్షణం సేపు ఆలోచించి) ఊ... పోనీలే...

సమత

అన్నయ్యా! శాంతొదిన రాదూ అయితే?

చిన్నాడు

వస్తుందమ్మా. ఎక్కడపోతుంది రాకుండా? అంతగా అయితే
నువ్వు, నేను, అమ్మా, తాత, అందరం కలిసి వెళ్ళి తీసుకొద్దాంతే...
ఏం అమరయ్య! ఎన్ని సంతకాలైనా సయ్!

అమరయ్య

ఫ్యాక్టరీకెళ్లా బాబూ.

చిన్నాడు

ఊ—

అమరయ్య

ఒకరై నా సంతకం చెయ్యాలా.

చిన్నాడు

ఏ?

(ఇంతవరకు ఊర్కొన్న కార్మికుడు తటాలున ఉద్యోగంతో)

కార్తికుడు

ఏమంటే! కడుపుమంట... అందరు నాలాంటి ఎదవలు కావద్దూ, మీరు శెప్పినట్టినటానికి? చేయించారులేవయ్యా, మా లావుసంతకాలు... శాంతంట... యుద్ధమంట ఏదెట్లా పోతే మాకేమో... రేపటినుంచి నాపెళ్ళాం బిడ్డలు కడుపులో కాళ్ళెట్టు కొని తొంగోవాల... ఓరు పెడతారుకూడు... ఎదవ సంతకం ఎంత పనిచేసింది... ఇది తెలిసుంటే సస్తే శేశేవోణ్ణిగాను. (ఒక్కగుక్కను దమ్ముపట్టి అనేశాడు. చిన్నాడు విస్తుపోయి వింటున్నాడు. భూదేవి కూడా లోపలుంచి ద్వారంవాకావచ్చి నిలబడి వింటుంది.)

చిన్నాడు.

(కాస్త ఆలోచించి) ఊ— ఇప్పుడేనుంటావ్!

భూదేవి

అసలేమిటా? చిన్నాడా! ఇదంతా?

అమరయ్య

ఏంలేదమ్మా... పెద్దయ్యగారి కొత్త ఫ్యాక్టరీలో పని చేస్తున్నాడు. మొన్న చిన్నయ్యగారు వెళ్ళి శాంతి పత్రం మీద సంతకం చేయమని అడిగారు. చిన్నయ్యగారు చెప్పిందంతా విని ఒప్పుకొని, సచ్చిన తరువాతే వేలుముద్రేశాడు. ఈ సంగతి తెలిసి, పెద్దయ్యగారు వీణ్ణి నొకరినుంచి బర్తరఫ్ చేశాడు. ఇప్పుడేమిస్తున్నాడు. మేం వాణ్ణి మోసంచేశామని...

చిన్నాడు

ఏం వీరాయ్...

వీరయ్య

మీరు మోసంచేశారో, ఏం చేశారో, ఆమాటలు నేనలా...
నానోటికాడ కూడుపోయింది. అంతే,

భూదేవి

నిజమేకదూ పాపం! గంపెను పిల్లలూ వాడు, ఏం జేస్తాడు?

అమరయ్య

కాదమ్మా! ముందు సుకపడాలంటే, ఇప్పుడుకొన్ని కష్టాలు
పడాలి తప్పకుండా.

వీరయ్య

కలిగినోళ్లు పడొచ్చునయ్యా, ఎన్నికష్టాలైనా, ఏనుగు పడు
కున్నా గుట్టమెత్తు, మాడేంది బికారోళ్ళం. కడుపులో చల్లకదలని
మారాజులు ఎన్నెన్నో శిష్టాదు కబుర్లు.

భూదేవి

వీరయ్య! నువ్వు, పిల్లలు అందరూ ఇప్పట్నుంచి ఇక్కడే
ఉండండిరా. మళ్ళానాకరిదొరికేదాక నాకున్న అంబలో గంజో
పోసి మిమ్మల్ని కాపాడుతాను. చిన్నాడు చేసింది పొరబాటే.

వీరయ్య

(సిగ్గుతో తలవంచాడు.)

చిన్నాడు

(నవ్వి) అది కాదమ్మా! నీ పిచ్చిగాకుంటే ఎందర్నీ నువ్వు
పోషిస్తావ్? సమిష్టి సమస్యల వ్యష్టిగా ఎట్లా పరిష్కరిస్తావ్?

భూదేవి

నాకీ రాజకీయాలన్నీ తెలియవురా. వాళ్ళను నేనాకలితో

చూడలేను, అంతే...

చిన్నాడు

వీరయ్యా! శాంతి పత్రం సంతకం చేయడం నీ సొంత వ్యవహారం. మిల్లుకూ దానికి ఏమీ సంబంధంలేదు. నిన్ను బర్త రఫ్ చెయ్యడం చొరబెట్టడం. దీన్ని కూలీలందరూ కలిసి ఎదుర్కోవాలి.

వీరయ్య

ఒక్కనాయాలూ పలకలే. ఓరికేం పట్టిందయ్యా ఎవరి బదులు వాళ్ళదై తేనూ!

చిన్నాడు

భయపడకు వీరాయ్. మళ్ళా నీ నౌకరి నీ కొస్తుందిలే.

(అతని వీపుతట్టి) వెళ్ళి భోంచెయ్య్. (అమరయ్యతో) రా తాతా పోదాం: (అమరయ్య చిన్నాడు వెళ్ళాడు.)

భూదేవి

రా నాయనా నీవు తిని, పిల్లలకు తీసుకుపోదువులే.

వీరయ్య

ఈ పూటకు ఫర్వాలేదగ్గా.

భూదేవి

అట్లాకాదు రాచెప్తా... రా...

(వీరాయి- భూదేవి వెంటనే సడచాడు లోపలికెళ్ళారు, వాళ్ళు అలావెళ్ళగానే శాంతి బయటనుంచి వచ్చింది, చాల దీర్ఘాలోచనలొచ్చింది. తలవంచుకొనిపచ్చి హాల్లో ఆగింది. ఒక్క క్షణం తలెత్తిచూచింది. సము పక్కమీద కనిపించింది. మెల్లగా దగ్గరకెళ్ళి సము నిద్రపోతూందని తెలిసి పక్కన్నే కూర్చుంది. లోపలి నుంచి భూదేవి వీరాయి మాట్లాడడం వినపడ్తుంది)

భూదేవి

కడుపునిండా తినా)... అన్నం ఉందిలే. ఎందుకురా ఏడుస్తున్నావ్?

వీరాయ్

ఎన్నాళ్ళయిందమ్మా! మీ చేతుల్లో మీరు సద్దికలిపి పోస్తే తాగి... చిన్నతనంలో మా నాన్నతోపాటు మనింటికొచ్చేవాణ్ణి... చిన్నయ్యగారు, పెద్దయ్యగారు అందరితోపాటు నాకు కలిపేసే వారు... ఆ కాలం మళ్ళా వస్తదాతల్లీ!

భూదేవి

ఎందుకు రాదురా! నేను ఆ కాలంకోసమే ఎదురుచూస్తూ బ్రతికున్నాను.

వీరాయ్

హే! ఇంకేడొస్తుందమ్మా! ఆ మనుషులు, ఆకాలం ఏరే! ఇప్పుడందరికీ తలలు శెడినయ్ - మనసులు శెడినయ్, బంగారంటి భూములు దారబోసి ఇట్టాచెడ్డాయి, లేకుంటే యీ యెడవబతుకేంటి? దర్జాగా ఆసాలాల్లో, గనినులమీద, తాటిమానులమీద, బండికాడి మీద కూకుంటే మనిల్ని మించిన రాజులెవరని మీసం తిప్పేవోళ్లం. ఏంటో బానిసబతుకు ఎప్పుడెందుకు వూడబెరుకుతారో ఎరుకలూ రూకలుంటే నూకలొస్తాయనుకున్నాం పండించేవోళ్ళు లేకుంటే తిండిదనుంచి వస్తది?

భూదేవి

వీరాయ్! నా మాట ఒక్కటి వింటానా?

వీరాయ్

ఏంటమ్మా?

భూదేవి

చేసిన సంతకం కాగితం నూత్రం తిప్పితీసుకోకు ..

వీరాయ్

ఏం గల్గి!

భూదేవి

శాంతి రావాలి నాయనా? శాంతివస్తే మనకీ బాధలు, భేదాలూ ఏమీ వుండవురా. నామాట నమ్మవో!

వీరాయ్

అమ్మా, మన్నించండమ్మా! తెలవని ఎడవను... ఏదో కూసాను... మన్నించండమ్మా!

(శాంతి ఈ మాటలు వింటూ మెల్లగా సన్నగా పాట మొదలెట్టింది. చల్లగా శాంతి గీతం పాడుతూంది)

(ఒక్క నిమిషం తర్వాత వీరాయ్ ఒక పాత్రలో అన్నం పెట్టుకొని వచ్చాడు. శాంతి పాట ఆగింది. భూదేవి వెనకాలేపస్తూ)

భూదేవి

వీరాయ్! రాత్రికి అన్నానికిరా.

వీరాయ్

(ఏమి బదులు చెప్పకుండా వెళ్తున్నాడు)

(కారుహరన్ వినబడ్డది. పెద్దవాడు వస్తున్న నవ్వుడి. మొదట ఒక బంట్రోతు చిన్నపెట్టె మోసుకొచ్చాడు. పెద్దవాడొస్తున్నాడనగానే శాంతి కొంచెం కం గారుగా వీరయ్యవైపు వెళ్ళి)

శాంతి

వీరయ్యా! నువ్వీదారిన వెళ్ళు ...డి...

భూదేవి

ఎందుకమ్మా!

శాంతి

అయినోస్తే అన్నం దక్కుతుందా? నా మాటవిను నువ్వెళ్లు చెప్తా ... (కంగారుగా పాడిని దొడ్డివారిని పంపటానికి ప్రయత్నిస్తుంది.)

పెద్దాడు

(నిశ్శబ్దంగా వచ్చి వాకిటనిలబడ్డాడు. జరుగుతూన్న దృశ్యం చిరునవ్వుతో చూస్తున్నాడు)

భూదేవి

ఏం ఫర్వాలేదులే. దొడ్డిదారిని పోవాల్సిన కర్మేమొచ్చింది. వాడేం దొంగిలించాడా. దోచాడా? చూస్తే ఏమంటాడు! అన్నం పెట్టుకుండా చంపమంటాడా మనుష్యుల్ని? నువ్వీదారినే వెళ్ళరా?

శాంతి

అత్తమ్మా! ఇప్పట్లోమనంకూడా కాస్త ఎత్తుకు ఎత్తుగా పోవాలి. వుత్త అమాయకులుగావుంటే ప్రమాదం...

భూదేవి

ప్రమాదాలేమీ లేవు. నిజానికి ప్రమాదం ఎన్నడూ లేదు. పడరా నువ్వు...

పెద్దాడు

(సామ్యంగా) ఒరే వీరాయ్...

(అందరూ వురిక్కిపడి ఇటు తిరిగారు. పెద్దాణ్ణిచూచి తెల్లబోయారు.)

పెద్దాడు

పోరా... ఇటేపో... ఏంఫర్వాలేదులే! నేనూ మనిషినే! పోరా! అన్నం తీసుకునేవా!

(వీరయ్య మెల్లగా అడుగులో అడుగేస్తూ నడుస్తున్నాడు.)

పెద్దాడు

మిమ్మల్ని అన్నంతినొద్దన్నానటా! నేను మాత్రం? బాగా తినండి... బాగాపనిచేయండి... హాయిగా నిద్రపోండి. మీ రక్కడితో ఆగితే ఇంకేం? ఏ రష్యావాడో అన్నాడని ఎవరో వెధవలు మీ చెవుల్లో వూదుతారు. దాంతో మీరూ నాలుగు ఎంగిలి ముక్కలు ఏరుకొని, వాళ్ళుచూపించే అరచేతి వైకుంఠాన్ని నమ్ముకొని తలలిడికిస్తారు. అక్కడే తంటా అది కాదురా ఇప్పుడు శాంతి లేకుండా మీ నెత్తినే పడుతున్నాయా యుద్ధాలు... ఏంరా? పోగడిరా పిచ్చి వెధవల్లారా! పోండి! గుట్టుగా కూలిరాళ్ళు తెచ్చి వేసుకొని, పెళ్లాంబిడ్డలకంత కూడుపెట్టి మీరంత తిని, కృష్ణారామా అనుకోండి... పో...పో...

(వీరయ్య ఈ మాటలు వింటూ మెల్లగా జారుకొన్నాడు)

పెద్దాడు

(భూదేవి, శాంతిదంకచూచి) చూడండి... మీదఁదరూ నన్నొక రాక్షసుడిలా ఎందుకు చూస్తున్నారో నా కర్థంకాదు, నేనేం మనుషుల్ని పీక్కుతినే జంతువునా? ఈ ఆస్తి పాస్తినంతా నేనేం నెత్తిని కట్టుకపోతానా? మీకు నా కష్టాలేమీ అర్థంకావు. ఇన్ని ఫ్యాక్టరీలు, ఇందరికి జీతాలివ్వటం, యీ ఇంకంటాక్స్ బాధలు, ఇన్నీ నేనెందుకు కట్టుకేడవాలి! ఏకర్మని! ఏదో నలుగురు బతుకుతారని కాకుంటే... (చూరంగా నిలబడివున్న బంబోతుని చూచి) ఒరే! అన్నీసీ సేబిల్మీద పెట్టరా. అమ్మా! నీదృష్టిలో చిన్నకొడుకెంత బాగారు కొండైనా, పెద్ద వాడెంత వెధవైనా... ఇదిగో వాడు తియ్యారు

చేయించింది. శాంతీ! చూడు, నీకు అందమైన వస్తువులంటే చాలా ఇష్టంకదూ! (బంట్రోతు పెట్టెలోంచి చాలా అందమైన పింగాణి సామాగ్రితీసి బల్లమీద వుంచాడు) ఇవన్నీ మనూళ్లో! మన ఫ్యాక్టరీలో, మన జనం తయారుచేసింది... నై తుల దగ్గర భూమిలాక్సొని నేనేంశావుకు న్నానో ఆలోచించండి. ఈ సామాన్లు పర దేశాలకు వెళ్తే మన దేశం ఆర్థికంగా ఎంత అభివృద్ధి పొందుతుందో మనకెంత గౌరవం వర్పడుతుందో మీరిప్పుడూహించుకోలేదు. అమెరికాలో (అంటూ బల్లవైపు తిరిగి) అరె! ఇక్కడున్న మరఫిరంగులు. విమానం ఎక్కడ?

భూపతి

నే నే తీసిపారేశాను.

పెద్దాడు

ఏం? మీ శాంతి వ్రద్దమనాసికే అడ్డుతగులుతుందా?

భూపతి

ఎందుకా వెధవ బొమ్మలు? కసాయి దుకాణంలా వుంది ఇల్లు.

పెద్దాడు

(నవ్వి) మీకగతా పిచ్చిపడుతూదమ్మా! ప్రపంచంలో యెక్కడాన్నా యుద్ధంరావచ్చు - మన దేశంలో మాత్రంరాదు. ఎందుకంటే దేశం కాకుంటే మనం యుద్ధాన్ని అవకాశంగా తీసుకొని మన దేశాన్ని ఆర్థికంగా బలపరచుకోవాలి. ప్రపంచ వ్యాపారంలో మనమూ ఒక స్థానాన్ని పొందాలి.

శాంతి

అదేగా మీరు చేస్తూవున్నది. అమెరికాకు తొత్తులై...

శాంతీ!

పెద్దాడు

శాంతి

(ఆవేశంతో) నాకంతా తెలుసు, మీ ఫ్యాక్టరీ గుట్టంతా మీరింక పుజల్ని మోసంచేయటానికి వీల్లేదు.

పెద్దాడు

శాంతీ!

భూదేవి

శాంతీ! ఏమిటమ్మా! ఎందుకలా వణికిపోతున్నావు? ఏం జరిగింది?

శాంతి

యుద్ధోన్నాదులు ... హంతకులు రాక్షసులు... చిత్తయ్యా! ఫ్యాక్టరీలో రహస్యంగా...

పెద్దాడు

శాంతీ! (అగి తెంపకాయ యిచ్చాడు)

భూదేవి

పెద్దాడా! ఏమిటా! (సమత మేల్కొంది)

పెద్దాడు

శాంతీ; నీ ఆటలింకై నా కట్టిపెట్టి. నీ తెల్ల పావురాయి యీ పాటికి చచ్చి పడుంటుంది - తెలిసిందా? (నవ్వాడు)

శాంతి

ఆ...

పెద్దాడు

నువ్వు రాసిపంపినకబురు విశ్వానికి అందుతుందనుకున్నావు

పాపం ! పిచ్చిపిల్లా ఒకవేళ అండినా మీ శాంతిపుణ్యమం వట్టి సంత
కాలతో లృప్తిపడల్సిందే ! ఆటంబాంబులను సంతకాలు వేలిము
ద్రలా ఆపేది ! (నవ్వుతూ వెళ్ళాడు)

శాంతి

(తెల్లబోయి నిలబడ్డది.)

భూదేవి

(కంగారు పడుతూంది)

శాంతి

పావురాయి చచ్చిపోయిందా ! అత్తయ్యా, నా శాంతిని చం
పేశారా ! (ఏడుస్తుంది)

(ఇంతలో చిన్నాడు గజ గజా పచ్చాడు. చేతిలో పావురాయి వుంది.)

చిన్నాడు

శాంతి !

శాంతి

విశ్వం... పావురాయి కలలాసాగావుందా ! (ఆత్రుణ్ణి చేతిలో
తీసుకొని చూచింది.)

చిన్నాడు

తుపాకీతో కాల్చాలని చూచాడు. కొద్దిలో తప్పింది.

శాంతి

కబురందిందా ?

చిన్నాడు

అందింది. కానీ ఏమిలాభంలేదు. ప్రజలు వట్టి మీటింగులతో
పుష్పవాసాలతో శాంతికాముకులుకారు. వాళ్ళకు యుద్ధంయొక్క
భయంకరరూపం కనపడాలి. అంతే... మనం కాస్త గట్టిగా పనిచే
యాలి. యుద్ధోన్మాదులు చల్లై ముక్తుమందు చాలా బలంగావుంది...

నాంతి

ఇక నే నింటికి వెళ్ళను.

చిన్నాడు

మా ! మీ నాన్నేమన్నా అన్నారా !

నాంతి

నాన్న ! నాకు నాన్నా అమ్మా, ఎవ్వరూ లేరు...

ఊడేవి

పూర్వోమ్మా ! నేనున్నాగా !

సమచ

ఒదినా ! వెళ్ళొద్దోదినా ! ఇక్కడేవుండు... నాతో నే వుండో
దినా...

నాంతి

(సము నెత్తుకుంది)

(తెర)

౪

(ఓ చిన్న ఓపన్‌వీర్ థియేటర్. పూళ్ళో జనమంతా నాటకం చూట్టానికి వచ్చారు. ముందు వరుసలో స్వాములవారు. భూదేవి కూచున్నారు. గమనింపు : అగత రంగస్థలాన్నే ఓపన్‌వీర్ థియేటరుగాను, అప్పటి ప్రేక్షకులనే పూళ్ళో జనంగాను భావించుకోవచ్చు. ప్రేక్షకులనుంచి వినిపించాల్సిన మాటలకు కొందరు నటుల్ని ప్రేక్షకులమధ్య కూచోపెట్టవచ్చు. తెర ఎత్తక పూర్వం ప్రేక్షకులలోనుంచి స్వాములవారు రంగస్థలం మీదికొచ్చి)

స్వాములవారు

తొబుట్టులకు ఆశీస్సులు. ఇప్పుడు మన దొరగారి సోదరుడు విశ్వం, శాస్త్రిగారి కుమార్తె శాంతి మనకు “యుద్ధం” అనే చిన్న నాటకాన్ని అడి చూపుతారు. మీరందరూ చూచి ఆనందించి, వారి నాశర్వదించండి.

(నిగి వెళ్ళి కూచున్నాడు)

(తెర లేచింది)

సమత

(సమత ఇటు అటు పచాఁ చేస్తూంది) యుద్ధం విచిత్రమైన పుండు. యుద్ధం ఎప్పుడూ వెళవదే! మనుషులందరూ ఒకటే....

(అమరయ్యవచ్చాడు)

సమత

తాత! వచ్చావా? చెప్పుతాత! యుద్ధాన్ని గురించి.

అమరయ్య

ఆ. అసగనగా ఒకదేశంలో.... ఒక పూళ్ళో....

సమత

ఏ దేశంలో - ఏ పూళ్ళో?

అమరయ్య

మనదేశం కాకుండా ఇంకేదో ఒక దేశం. ఏ దేశమయినా ఫర్వాలేదు. ఎంచే తంటే యుద్ధంవల్ల నేరుగా దెబ్బతిన్న హోలన్నిటిలో - జర్మనీ, జపాను, ఇంగ్లాండు, ఇటలీ ... యిలాంటి అన్ని దేశాలలో యిలాంటి కథలు జరిగినయి. కనుక అందులో ఏదో ఒక దేశం - ఏదో పూరు. ఆ పూళ్ళో ఒక అబ్బాయి ఒక అమ్మాయి వుండే వాళ్ళు. ఎవరుండేవాళ్ళు?

సమత

ఒక అబ్బాయి, ఒక అమ్మాయి.

అమరయ్య

ఆ. వాళ్ళిద్దరూ ఎంతో అంధంగా ఉండేవాళ్ళు. వాళ్ళిద్దరూ మ్రచించు కున్నారు. చిలకా గోరుపంకల్లా ఎంతో ముద్దుగా ఉండేది వాళ్ళబంటు. పెళ్ళి చేసు కోవాలని ముహూర్తంకూడా నిశ్చయించు కున్నారు. రేపు పెళ్లనగా యీ రోజు కార్లో అలా చీచివైపు - ఓకార్లుకొట్టి - సముద్రం ఒడ్డుననేవున్న ఓ పెద్ద హోటల్లోకెళ్లి కూర్చున్నారు. అక్కడ....

(చిన్న తెర విడిపోయింది. స్పాట్లైటు వెలుస్తో వాళ్ళిద్దరూ కూర్చున్నారు. ముందు టేబిల్ మీద ఏవేవో ఫలహారాలున్నాయి. వీచిగాలికి వాళ్ళ వుడుపులు రెప రెపలాడుతున్నాయి. సముద్రమోష విసిరిస్తోంది. రేడియోలో ఇంగ్లీషు సంగీతం ఆ ఘోషలో కలిసి పోతోంది. అమె నుడుటిమీడ ముంగురులు ఇసుకమీద అట్లాడుకునే పిల్లల్లా గెంతుతున్నాయి. అతడు సిగరెట్ పీల్చి వదుల్తున్న పొగ గాలికి పుర్రలేకుండా పోతోంది.)

అతడు

—వెన్నెల—

బేబీ! సముద్రం ~~హెచ్చరించు~~ తళ తళ మెరసిపోతుంది.

బేబీ

అవును జాన్! చందమామ సముద్రపుటలలు వుయ్యల కట్టుక వూగుతున్నాడు. వెండి నురుగులు చితికి పోస్తున్నాడు. కదూ?

జాన్

బేబీ! మనం ఎంత అదృష్టవంతులం.

బేబీ

ఏం?

జాన్

ఈ వెన్నెల, ఈ సముద్ర నంగీతం, ఈ చల్లని బీచిగాలి, అనుభవించలేని వాళ్ళెందరుంటారు? ఈ దారిని పోతూకూడా ఈ పూలవైపు కన్నెత్తిచూచే తిరికలేని వాళ్ళెందరుంటారు? బేబీ మనం ఎప్పటికీ యిలాగే వుండిపోతాం. మనకి ప్రపంచంతో ఏలాటి సంబంధం వద్దు బేబీ!

బేబీ .

నేను కావాలన్నా జాన్! నాక్కావలసిందంట్లా ఏమిటో చెప్పు చూద్దాం.

జాన్

నేను. కదూ?

బేబీ

అవును జాన్! నా జాన్

జాన్

బేబీ! అందం ఎలాగుంటుందని ఎవరన్నా అడిగితే నేను ఏం చెప్పతానో తెలుసా?

బేబీ

ఏం చెప్పతావ్?

జాన్

నా బేబీలా వుంటుందని చెప్తా.

బేబీ

(నవ్వింది) ములగచెట్టెక్కించే పాగడ్డలెలాగుంటాయి అని ఎవరయినా అడిగితే నేనేం చెప్తానో తెలుసా?

జాన్

ఏం చెప్తావు?

బేబీ

నా జాన్ ను చూపెడతా !

(ఇద్దరూ నవ్వాడు)

జాన్

బేబీ! రేపిపాటికంతా మనం....

బేబీ

ఏమైపోతాం....

జాన్

ఒకపైపోతాం.

బేబీ

ఎలా....

జాన్

ఈలా....

బేబీ

ఇదిగో.... ఏమిటిది.... మరి కుర్రతనం....

జాన్

బేబీ! (ఆవేశంతో చూచాడు)

బేబీ

ఏం? కవిత్వం వస్తుందా?

జాన్

నిన్ను చూస్తుంటే రాకేసువుతుంది!....కవిత్వం నీ కళ్ళల్లోంచి వుట్టి పడుతుంది బేబీ.

బేబీ

పోవోయ్... నువ్వెప్పుడూయిలా కవిత్వం మాట్లాడుతావు. మామూలు మనిషిలా మాట్లాడవేం? నాకేంటోలాగుంటుంది.

జాన్

బేబీ (కాలిఫోర్నియా నీగరెట్ కాలికిందవేసి నలిపి. కుర్చీనుంచిలేచి) నా ప్లాన్ ఏమిటో చెప్పమన్నావా?

బేబీ

చెప్పు

జాన్

ఈలారాచెప్తా.... రామరి.... ఈ

బేబీ

(వచ్చింది. పక్కన నిలబడ్డది.)

జాన్

(ఆమె తల భుజంమీద ఆనించుకొని) బేబీ! అదిగో!.... అలా చూడు.... అక్కడ.... ఆ మబ్బుల చాటున.... ఆ కొండమీద ఓచిన్న బంగ్లాకడవాం.... రేపు పెళ్ళయిన వెంటనే కట్టిస్తా. ఆ బంగ్లాలో హాయిగా నువ్వు నేను మాత్రం.... ప్రశాంతంగా.... పాడుకుంటూ అడుకొంటూ....

బేబీ

అబ్బ! ఎంత తీయనికలలు కంటున్నావోయ్?

జాన్

కలలు కావుబేబీ! నిజంగానే.... ప్రపంచం ఏమైపోయినాసరే మనకక్కర్లేదు.... నాక్కావలసింది నువ్వు, నీ ప్రేమ, నీ అంచం, నీ చిరునవ్వు....

బేబీ

జాన్ - అగాగు.... నన్నూపిరి పీల్చుకోనీయ్! (కిల కిల నవ్వింది.)

జాన్

(పరవశుడైపోయాడు.) ఓహో! ఎంత కమ్మగా నవ్వుతావు బేబీ....

బేబీ

ఓహో! ఎంత తియ్యగా పిలుస్తావు....అమ్మ, నాన్న, అందరూ నన్ను బేబీ అనే పిలుస్తారు. కానీ యీతీపి లేదెందువల్లోయ్?

జాన్

అంతా నీలోంచి వచ్చిందేబేబీ! బేబీ! పిపిపాడు.... ఒక్క పాట.... తియ్యగా.... హాయిగా.... పాడు బేబీ....

బేబీ

నువ్వు కలవాలి....

జాన్

నేను వేరేగా ఇక వుండలేను బేబీ!

(పాట మొదలెట్టింది. ఇద్దరూ కలిసి పాడుతున్నారు. పాట మంచి పట్టులో వుండగా నైరన్ కూత, విమానాల మోత. ఇద్దరి పాట తటాకున అగిపోయింది. ఒక్క క్షణం అలా మాన్పడి నిలుచున్నారు.)

బేబీ

జాన్ (గట్టిగా కౌగలించుకొంది.) యుద్ధం.... బాంబర్లు జాన్....

జాన్

బేబీ! (అమెను సముదాయిస్తూ విమానాలవైపు చూస్తున్నాడు. విమానాల నను సరించి అతని దృష్టితిరుగుతుంది.)

బేబీ

జాన్.... రేపు మనపెళ్ళి.... రేపు పెళ్ళి.... అపేస్తావా జాన్.... అగడు కదూ? యుద్ధం లేని ఏ దేశానికైనా వెళ్ళి పోవాం జాన్.

(అమె ఏడుస్తూంది అతడు అమెను సముదాయిస్తున్నాడు.)

(రంగస్థలం చీకటయి పోయింది.)

వాళ్ళిద్దరూ ఎన్నో తీయ తీయని కలలుకన్నారు. పెళ్ళిచేసుకొని ఎంతో హాయిగా, ఈ ప్రపంచాన్ని మరచి తమకు తామొక కొత్తప్రపంచాన్నే కట్టుకు పోవాలనుకున్నారు. కానీ వాళ్ళ కలలన్నీ ఎగిరిపోయాయి. యుద్ధం వచ్చింది. మరుసటిరోజే అతను యుద్ధంలోకి వెళ్ళాలి. పెళ్ళి అగిపోయింది. పెళ్ళికాసుగ్గా

చాలా ఖరీదయిన డ్రెస్‌కొన్నాడు బేబీజాన్. ఆ డ్రెస్ బేబీవేసుకుంటే చూడాలని వువ్విళ్ళూరేవాడు. ఆ డ్రెస్ తీసుకొని చివరిసారిగా తన ప్రియురార్ని తన బేబీని కలుసుకొన్నాడు.

(మళ్లా తెరవిడిపోయింది. బేబీ, జాన్ ఉన్నారు. బాంబులుపడి కూలిపోయిన పెద్దభవనం. దూరంగా ఇంకా కాయూన్న ఇళ్లు. ఆ నీదీలాలలో నిలబడివున్నారు. మాడిపోయిన చెట్టు ఒకటి ఉంది.)

జాన్

బేబీ!

బేబీ

అఁ (వంచివున్న తలయెత్తి అతనివంక చూచింది. కన్నీటికాల్వ అమె చెక్కిళ్ళనుంచి రొమ్ములమీద పడింది)

జాన్

ఏడుస్తున్నావా?

బేబీ

ఆవును....

జాన్

నేను యుద్ధంలోకి వెళ్తున్నాననేకదా?

బేబీ

కాదు.

జాన్

చచ్చిపోతానని భయమా?

బేబీ

లేదు.

జాన్

తిరిగొచ్చి పెళ్ళిచేసుకుంటానో చేసుకోనో అనా బేబీ?

బేబీ

అవేవీకావు జాన్!

జాన్

మరి.

చేదీ

ఎందుకొప్పుకొన్నావ్ జాన్ యుద్ధానికి వెళ్లటానికి.... నన్ను మరచి పోయావు కదూ?

జాన్

కాదు బేదీ.... కానే కాదు. ప్రభుత్వ ఆజ్ఞ....

చేదీ

ప్రభుత్వం.... ప్రభుత్వంతో చెప్పలేకపోయావా బేదీని ప్రియిస్తున్నానని.

జాన్

బేదీ! పూర్వో.... యుద్ధం తొందరగా ఆయిపోతుంది. పచ్చేస్తాగా.

చేదీ

పోనీ నన్ను కూడా తీసుకోవ్వ జాన్....

జాన్

నిన్నా!....

చేదీ

ఏం!

జాన్

కాదు బేదీ! నువ్విక్కడేవుండు.... సెలెక్ట్ నెలలో పచ్చేస్తా....

చేదీ

ఒక్క నెల! జాన్....

జాన్

రోజూ ఉత్తరం వ్రాస్తుంటాగా.... ఇదిగో నీకని కొన్నానిగవును.... బేదీ.... ఏదీ ఒక్కసారి యీ డ్రెస్ వెసుకురా.... చూచివెళ్తాను.... వెసుకోవా?

చేదీ

వెసుకుంటా జాన్.... (వెళ్ళింది)

జాన్

(అలోచిస్తూ నిలబడి వున్నాడు. అరవి చెవుల్లో మిలటరీ డ్రెస్లు అర్థం మోగు

వి శ్వ శాంతి

తున్నాయి. రైట్, లెఫ్ట్. క్విక్మార్చి. లెఫ్ట్బర్న్; అటాక్రిటీట్ చార్జ్ ఈలాంటివి. చిరపట్టుకుని కూలబడ్డాడు. (బేబీ కొత్తడ్రెస్ వేసుకొని వచ్చింది.)

బేబీ

(వచ్చి నిలబడింది.)

జాన్

(తలెత్తిచూచి) బేబీ! మై బేబీ!

బేబీ

బాగున్నానా?

జాన్

మాట్లాడకు బేబీ. అలాగే చూస్తుండనీ ... చెబు....

(తనచేతి ఉంగరం అమె వేలికిపెట్టాడు. అమె తన ఉంగరం అతనివేలికి పెట్టింది.)

ఈరెజే మనపెళ్లిరోజు. (స్త్రీమరుకూరి) చైమైంది.... నవ్వుబేబీ.... ఏదీనవ్వు!

బేబీ

(నవ్వింది.)

జాన్

బాగా....

బేబీ

(బలవంతాన నవ్వింది.)

జాన్

అలాగే నవ్వుతూండు బేబీ.... స్త్రీమరు కనుచూపువాటిపాపయేవరకు అలాగే నవ్వుతూండు.... బేబీ! (అమె నవ్వుతూంది అతడు అమెనుచూస్తూ చెనక్కివెళ్తున్నాడు. అమె వక్షంలో ఏదో ఆకాంతి పొంగుతుంది.)

బేబీ

(పున్నట్లుండి) జాన్! (అతనిదగ్గరకు పరుగెత్తి గట్టిగా కొగలించుకుంది. అతడామె నుదుటిమీద ముద్దెట్టుకున్నాడు అమె జాన్ అంటూ అతని వక్షస్థలం మీద ముఖంపెట్టి ఏడుస్తూంది. పక్కనుంచి ఒక బలమైనచేయి అతన్ని లాగేసింది.

అమె అతని వెంటి పడుగెత్తబోయింది. గేట్ మూయబడింది. అమె అగి అలాగే చూస్తుంది కొయ్యబొమ్మలా. చీకటి పడింది.)

అమరయ్య

అలా ఆ రెండు హృదయాలను యీ పాడు యుద్ధం పేరుచేసింది తల్లి. బలత్కారంగా విడదీసి దూరంచేసింది. వాళ్ళిద్దరే కాదు.... ఈలా దేశంలో ఎందరో విడిపోయారు. లేతబాలింతరాల్ని, కాపుకావను పసికందును వదలివెళ్లారు. పెళ్లయి మూడురోజులయినా కాకపూర్వమే భార్యలను వదలివెళ్లారు..... ఎందరి జీవితాలో తలక్రిందులయినయ్యే. అపమానాలకూ, అపవాదాలకూ, అనుమానాలకూ గురిఅయ్యారు.... ఒకయింట్లో.... సరిగ్గా ప్రానపనమయ్యింది. గదిలో ఇల్లాలు నొప్పలు పడుతూంది. బయట భర్తహృదయం తుక్లపడుతూంది. కొడుకో కూతురో అన్న ఆమర్త్యం — దుర్భరమైన బాపతే ఇల్లాలు హృదయవిదారకంగా పెడుతేస్తు మూల్గులు — చావుబొతుకులమధ్య ఆ యిల్లాలుచేస్తున్న పోరాటం.... యుద్ధం వచ్చిపడింది.... కొడుకో కూతురో తెలియకుండానే.... భార్య బ్రతికిందా.... లేక.... ఏమి తెలియకుండానే వెళ్లాడు ఆ భర్త.... యిల్లా ఎన్నోగుం తెలుచిల్చే ఘట్టాలు.... అలాగా అతనూ వెళ్ళాడు.... యుద్ధరంగంలో....

(చిన్న తెర విడిపోయింది. ఒక మింటరీ క్యాంపు. చిన్నగుళారం నలుగురైదుగురు సైనికులు పడుకొనిఉన్నారు రాత్రి. గాఢాధికారం. జాన్ కూర్చున్నాడు. సిగరెట్ మీద సిగరెట్ కాల్చేస్తున్నాడు. తనలో)

జాన్

ఏమిటి బొతుకు?.... ఎందుకీయుద్ధం? ఎందుకు అందమయిన అడవాళ్లు చచ్చిపోయారు? ఎందుకుపాపలు పాలులెక నోరెండి పోయారు?.... ఎన్నిచక్కని సౌధాలు, పూలతోటలు నాశనమయినాయి? ఎన్ని సంపత్కరాల కష్టం చూచి పాలయింది? ఎందుకీయుద్ధం? దేశంకొనమా? ఏమిటి దేశమంటే? ఎక్కడుంది దేశం?... ఇదంతా నాశనమయిన తరువాత దేశం ఏమంటుంది?

(రేడియో ప్రకటన : ఒక శబ్దం.)

ప్రకటన

శత్రుసైన్యాలు పరాజయం పొందుతున్నాయి. మన సైన్యాలు ముందుకు పోతున్నాయి. రాజధానికి సలభమైతే వున్నాంమనం. రేపురాత్రికి రాజధానిని నాలుగువైపులనుంచి ముట్టడించాలి మనం.

జాన్

ఏం ముట్టడించకపోతే?

ప్రకటన

శత్రుసైనికులు 200 మంది పట్టబడ్డారు. నాలుగుగ్రామాలు మన వశమయినాయి.

జాన్

గ్రామాలుకావు శృణానాలు.

ప్రకటన

విజయం మనదే. తప్పదు. సైనికులారా! ధైర్యం వహించండి.? మీ సర్వస్వం భారపోసి పోరాడండి.

జాన్

ఇంకేముంది భారపోయటానికి మాంగ్గర.

ప్రకటన

ఈసారి శత్రుపక్షంనుండి తీవ్రస్వభావం వుంటుంది. ప్రతి శత్రుపక్ష ఒక బలమైన కోటగా తయారవుతున్నాడు. ప్రతి యిల్లా ఒక యుద్ధరంగమవుతుంది. శత్రువులు చివరి నెత్తురుబొట్టువాకా పోరాడుతారు. కాని జడవకండి. ధైర్యంగా ముందుకురండి. దయావాషిష్యారహితంగా పోరాడండి. విజయంమనదే.

జాన్

(వచ్చిగాఅడుస్తూ) అపండి! యుద్ధం అపండి!! అపండి యుద్ధం. ఎవరు కావాలన్నారు? ఎవరికోసం? ఎందుకీచంపటం? చాపటం? అపండి.... వద్దు యుద్ధంవద్దు.

సైనికుడు

(పడుకున్నసైనికుడు లేచాడు) జాన్!

జాన్

(రాశిభుజాన పట్టుకొని) ఎవరిక్కావాలి యుద్ధం. నీక్కావాలి. చెప్పు-
నువ్వు కావాలన్నావా చెప్పు.

నైనికుగు

జాన్ ఏమిటిది.

జాన్

ఏయ్! అడిగిందానికి చెప్పు! నువ్వుయుద్ధం కావాలన్నావా?

నైనికుడు

లేదు.

జాన్

మరి చెప్పవేం? గట్టిగా అరవ్వేం. నోరుపడిపోయిందా. యుద్ధం వద్దని
అరవ్వేం.

నైనికుడు

జాన్.... కూడో.

జాన్

బేబీ.... బేబీ (ఏడుస్తున్నాడు)

నైనికుడు

(అరన్ని వీపుమీద తడుతూ) నీ ఏచ్చకుమందు నాకు తెలుసు. రెప్ప
నాతో రా ఇప్పిస్తా!

జాన్

(ఏమీ అర్థంగాక అరనివైపు చూచాడు.)

నైనికుడు

(పెద్దగా నవ్వాడు. అంతా చీకటియిపోయింది.)

అమరరహ్య

అక్కడ అతనలా జరుగుతూన్న వైశావికమారణానికి మనసును నచ్చచెప్ప
కోలేక, బేబీమీద ప్రేమపాక, అంత ఘృతం చేస్తున్నాడు. ఇక్కడ దేశంలో యుద్ధం
మూలాల అహారోత్పత్తి తగ్గిపోయింది. పరికినదానిలో చాలా భాగం మిలటరీకి

సరఫరా అయిపోతోంది. మిగిలినకాస్త దొంగబజార్లోకివెళ్ళి చాగించి. ఫలితం కరువు - కాటకం - తిండిలేకసామాన్యజనం మలమల మాడిపోతున్నారు ఎక్కడ చూచినా శవాలు - ఆకలి - వెన్నుకంటిర డొక్కలు.... మనుషుల్ని మనుషులు తిన్నారు.... ఎంగిలాకులకోసం కుక్కలతో పోట్లాడారు.... ఎంపరోమానవతులు....

(చిన్నతెర విడిపోయింది, అంతా చీకటి. ఎక్కడో ఒకటిరెండు మేడల్లో దీపాలు మినుకు మినుకు మంటున్నాయి. చిక్కె శల్యావశిష్టమైన కుక్కలు దారి పక్కన పడివున్న శవాలను రుచిచూచుకుంటూ తిరుగుతున్నాయి. ఎండిపోయిన చెట్లు ఎముకలగూడులా నిలబడిఉంది. ఆ చెట్టుమీద ఒకపక్షిగూడు. అందులో రెండు పిల్లలు, ఒక తల్లిపక్షి చచ్చివేలాడుతున్నాయి. ఒక పక్కగా ఒక పంపువుంది ఒక శవంచేతిలో నగం పగిలిన బొచ్చవుంది — మూల్లులు — వేహాన్ని విడిచిపోతూన్న ప్రాణాలబాదలు — బేబీ వచ్చింది భుజంమీద తమ్ముని మోసుకొని. చాలా నీరసం చిహ్నిస్తుంది. ఏడ్చి ఏడ్చి కాబోయి కళ్ళుపుట్టి ఎర్రనారివున్నాయి. ముఖం పారి పోయివుంది వచ్చి దృశ్యమంతా ఒకసారి కలయజూచింది. గుండెలాపుకోడానికేమో తమ్ముని గట్టిగా అదుముకుంది. ఇంతలో పంపు కనిపించింది. చాలా ఆశతో ఆత్రంగా పంపుదగ్గరకెళ్ళి — తమ్ముని కాళ్ళమీద పెడుకోబెట్టుకొని, నిద్రపోతూన్నవాణ్ణిలేపు తూన్నట్లు పూపుతూ) తమ్మా! తమ్మా! మంచినీళ్లు — (అంటూ, కుళాయి తిప్పింది. నీటిచుక్కలేదు. మనిషి ఒక్కసారిగా కుంగిపోయింది. తమ్ము ఒక్కసారి కాళ్ళు చేతులు గిజ గిజ తన్నుకున్నాడు. మరీ అడ్డర్దగా అన్ని పక్కలావెతికింది. శవంచేతిలో బొచ్చకనుపించింది — ఒక్కగంతులో ఆబొచ్చఅందుకుంది, ఆత్రంతో బొచ్చెవంచింది. అందులో మంచినీళ్ళుకాదు. — రక్తం వారింది. మనిషి కంఠం పడి కెప్పుమంది. తమ్ము మరొక్కసారి చేతులు కాళ్ళు తన్నుకుని తలవాలాడు. బేబీ వాడిమీదపడి వెక్కివెక్కి ఏడుస్తోంది. ఒక పెద్దమనిషి — చాలాదర్దగా — చుట్ట పీలుస్తూ. చేతికర్ర ఆడించుకుంటూ వచ్చాడు. ఒక శవం అతని కాళ్ళకు తగిలింది చూచి విసిరితన్నాడు ఇంతలో బేబీవీడ్చి విసిపించింది. కాస్త నిదానించి విన్నాడు. మెల్లగా దగ్గర కొచ్చాడు. బేబీని ఎగాదిగా చూచాడు. ఏమనుకున్నాడోకాని.)

పెద్దమనిషి

ఎయ్ !

బేబీ

(ఏడుస్తూనే వుంది.)

పెద్దమనిషి

(చేతికర్ర నేలకెసి కొడుకూ) ఏమీ ! నిన్నే !

బేబీ

(తలెత్తి చూచింది)

పెద్దమనిషి

ఎందుకేడుస్తున్నావ్.

బేబీ

తమ్ము.... తమ్ము చచ్చిపోయాడు....

పెద్దమనిషి

చచ్చిపోయాడు.... పోనీలే

బేబీ

అఁ

పెద్దమనిషి

చచ్చిపోయినవాళ్ళను పోనీకుండా ఏప్పు బతికిస్తామా ! చచ్చిగాకుంటే.... చూడు.... దేశంలో చాలామందిపోయారు.

బేబీ

అవును.... అన్నంలేక.... ఆకలితో....

పెద్దమనిషి

అఁ అవంతా పట్టింది. కాలంటిరింది పోయాడు. కొరణం ఏదొకటి ఉండాలిగా. అంతే ! ఇదిగో.... నీకు ఆకలిగాలేదూ!

బేబీ

లేదు.

పెద్దమనిషి

అఁ !

జేబీ

దాహం నాలిక పిడిచకట్టుకు పోతూంది.

పెద్దమనిషి

అన్నంతని ఎన్నిరోజులయింది.

జేబీ

జ్ఞాపకం లేదు.

పెద్దమనిషి

నీళ్ళుతాగి—

జేబీ

నిన్నట్టుంచి నీళ్ళుకూడాలేవు.... తమ్ము దాహంతోనే చచ్చిపోయాడు....
అంత నీళ్ళుపోసుంటే బతికేవాడు—

పెద్దమనిషి

అదంతా వట్టిభ్రమగాని..... నువ్వు పాతగలవ్.

జేబీ

పాట.

పెద్దమనిషి

అఁ!

జేబీ

హఁ!

పెద్దమనిషి

చెప్పు!

జేబీ

ఒకప్పుడు బాగా పాడేవాన్ని ఇప్పుడు గొంతు పోయింది.

పెద్దమనిషి

డాన్సు చేస్తావ్. (చేయగలవ్.)

జేబీ

రాదు. నేర్పిస్తే నేర్చుకుంటా.

పెద్దమనిషి

ఊఁ, నాతోవస్తా.... నీకు ఉద్యోగం యిప్పస్తా.

బేనీ

నాకా.

పెద్దమనిషి

అఁ! వందరూపాయలు జీతం!

బేనీ

వందరూపాయలే?

పెద్దమనిషి

అవును.

బేనీ

వస్తానగిడి. బాగా పండుతా. — బట్టలు కుడుతా, — వుతుకుతా, — ఇస్తీచేస్తా....

పెద్దమనిషి

అవన్నీ ఏమీ చెయ్యనక్కర్లేదులే.

బేనీ

లెక్కలువ్రాస్తా. కొద్దిగా చదువుకున్నా....

పెద్దమనిషి

చదువుపద్దు ఏమీపద్దు.... నీకు పెళ్ళయిందా,

బేనీ

అయింది. (చేతులో వుంగరం లేకపోవటంచూచి) లేదు.

పెద్దమనిషి

నిజంచెప్పు. పెళ్ళయివుంటే వందరూపాయలు. కాకుంటే నూటయేవై.

చేదీ

కాలేదు. కాలేదండి.

పెద్దమనిషి

(నవ్వి) ఊఁ సరే, - నాతోరా,

చేదీ

తమ్ము

పెద్దమనిషి

చచ్చిపోయినవాడనేంచేస్తావు ఆ శవాల్లో వాడూ ఒకడు.... అలాపారే....

చేదీ

అఁ. తమ్ము.... (మళ్ళా ఏడుస్తూంది.)

పెద్దమనిషి

(కాన్పేపుండి చేతికొరకొడుతూ) ఇదిగో! డైమె అయింది, ఊఁ. ఊఁ.

చేదీ

(తిమాయిండుకుంది. లేచి నాలుగడుగులేసి తడబడుతుంది.)

పెద్దమనిషి

జాగ్రత్త.... దగ్గరేలే.... మిలటరీక్యాంపు.... రారా!

చేదీ

(అతన్ని వెంటిడిస్తుంది.. చీకటి పడింది)

అమరయ్య

ఇలా ఎందరో మానవతులు తమ శిలాన్నమ్ముకున్నారు. అకలి, మనిషిని ఎంతకయినా దిగజారుస్తుంది. ఇక్కడ ఈలా ఉండగా అక్కడ యుద్ధరంగంలో అతను — మనసు నిలకడలేక — లోపలి వెదన వెనుచుకునే మార్గంలేక. ఉండలేక బైటపడలేక, అవస్థపడుచున్నాడు. అతని అవస్థ గమనించాడా స్నేహ

తుడు. మెల్లగా అతని బాధనంతా మరచిపోటానికి తాగుడుమరిపాడు మనిషి ఒకమెట్టు దిగాడు. ఇక ఆ స్నేహితునితోబాటు వ్యభిచారగృహాలు తొక్కితాడు. కబ్బు పారేసి అడవాన్ని కొంటున్నాడు. ఇన్నాళ్ళూ అంటే ఎంతో గౌరవం. ఇప్పుడు స్త్రీని కేవలం తన కామంతీర్చే క్షణికావధి చూస్తున్నాడు. ప్రియమమీద విశ్వాసంకల మనిషి ఇప్పుడు సులం శారీరక సౌఖ్యమే సవ్యం న్నాడు. అతనిలో అనురాగం చచ్చింది హృదయం బీడువారిపోయింది. అతనిప్పుడు మనిషికాడు. కేవల తుపాకిని మోస్తూ పేలుస్తున్న, ఒక మర మనిషి అలా అతనిక వ్యభిచార గృహానికి వెళ్ళాడు — అక్కడ...

(చిన్నతెర విడిపోయింది. ఒక సామాన్య స్థలం. అందులో ఒకమంచం — ఒక అద్దం — టేబిల్ — వాకిచిన్నాల్లు — దానిమీద బుద్దీలు)

(అతడు అతని స్నేహితుడు బాగా తాగివున్నాడు)

నైవికుడు

ఏం బ్రదర్.... ఏదికావాలి నీకు.... పాట్ట.... పాడుగుదా.

జాన్

పాట్టవే బెటర్ — గుడ్....

నైవికుడు

వెరిగుడ్ .. హా విట్ ... మేక్ ఎ హాపీనైట్.... గుడ్నైట్ . చీరియో.... చీరియో.... టా.... ట.... టా... టా టాటాటా.... టా.... ట.... టా, (స్నేహు ఇద్దరూ తానుచేస్తారు.) రైట్.... వస్తాబ్రదర్.... (నాలుగడుగులు నడిచి తిరిగి) బ్రదర్ సిగరెట్ !

జాన్

(సిగరెట్ పాక్ తీసి ఓ యస్ హా విట్.)

(సిగరెట్ తీసి నోట్లోపెట్టుకొని అగ్గిపెట్టెతెరచి నైవికునికి చూపిస్తాడు. నైవికుడు వొక పుల్లతీసి నోట్లోపెట్టుకుంటాడు. అతడు అగ్గిపుల్లగీసి వెలిగిస్తాడు. అగ్గిపుల్ల చిగు మంటుంది. నైవికుడు ఎగిరిపడతాడు. అక్కోశంకొడ్డి అతనికొక దెబ్బయిస్తాడు. అతడు

వి శ్వ శాం తి

తన్నీయిస్తాడు ఇద్దరూ కాన్సేపు దెబ్బలాడుతారు. ఇంతలో వున్నట్లుండి నైనికుడు
తెల్లగుడ్డతీసి వూపుతాడు. అతడాగుతాడు)

నైనికుడు

పీస్ బ్రదర్ పీస్.

జాన్

రైటో.... మనం పెండ్లు.... షేకాండ్ బ్రదర్ షేకాండ్.

నైనికుడు

నిగరెట్ పారెయ్....

(షేకాండ్యి, ఇద్దరూ నిగరెట్ కాచ్చుకుంటారు; వాకేసారి వాకే అగ్గిపుల్లతో
గుడ్ నైట్ ! కొంతదూరం వెళ్ళి తిరిగివచ్చి బ్రదర్ ! నీ బేబీ.... బేబీ జ్ఞాపక
ముందా ?

జాన్

బేబీ ! (గుర్తు తెచ్చుకొంటానికి పోయిత్నిస్తాడు.)

నైనికుడు

వెరిగుడ్.... మరిచిపోయావు.... దబీజ్ నైట్.... చీరియో.... (వెళ్ళాడు).

జాన్

(కూలబడి) బేబీ.... బేబీ.... (గొణుక్కొంటున్నాడు.)

బేబీ

(బేబీ మెల్లగా అతని వెనకాలేవచ్చింది. చాలా కృత్రిమంగా డ్రైస్ వేసు
కుంది. ముఖంనిండా రంగే ఆ కళ్ళలో ముసుపటివెలుగులేదు. వెనకాలేవచ్చి అతని
కళ్ళమూసింది. అతనేం పెద్దగా చలించలేదు.)

జాన్

ఊ— తీ.... తీ....

బేబీ

ఎవరో చెప్పుకోవాలి.

జాన్

ఎవరా! డబ్బుకు శరీరాన్నమ్ముకునే బోగంది.

బేబీ

అఁ! అయితే నువ్వో?

జాన్

నేనా! డబ్బుచ్చి ఒక అడవాని శరీరాన్ని కొనేవెధవను.

బేబీ

(నవ్వి) అంత అనన్యమయితే ఎందుకు రావారి?

జాన్

కారణాలు చెప్పకోవాలా.

బేబీ

పోనీ నన్ను ప్రేమిస్తావా?

జాన్

ప్రేమ! నిన్నా!!

బేబీ

ఏం అంపంగా లేనా.

జాన్

అంపం! (నవ్వుతాడు)

బేబీ

చూస్తుంటే నువ్వెవ్వరినో ప్రేమిస్తూన్నట్టున్నావు, అవునా?

జాన్

నేను అక్షమందిని ప్రేమిస్తాను నీకెందుకు? (అంటూ విసురుగా ఆవిడను వెనుకనుంచిలాగి పక్కమీద పడేసుకున్నాడు. బేబీ జాన్‌ను చూచింది, గుర్తించింది)

బేబీ

జాన్!....

జాన్

(కొత్తనిదాపించిచూచి) బేబీ!

బేబీ

నువ్వా !....

జాన్

నువ్వా ?— (మొత్తం వొక్కసారి చూచాడు) బేబీ ! (అమెను పక్కమీద నుంచి లేవదీశాడు. భుజాలుపట్టుకున్నాడు. ముఖంలోకి చూచాడు. బేబీ చెప్పలేని కంగారు—నంతోషం దుఃఖం అన్నీ అనుభవిస్తూంది) బేబీ! బేబీ! (అంటూ అమెను వూపాడు) బేబీ!— చీ. (వొక్కసారి విసరికొట్టాడు పక్కమీదికి)

బేబీ

(పక్కమీద మూటకట్టుగా వద్దది. వొక్కక్షణంలో సరళిమని లేచింది) జాన్ !

జాన్

పటప్.

బేబీ

జాన్ ! (అతనివైపు నడిచింది)

జాన్

జాన్ ! ఎలా నోరాడింది పిలవటానికి. ఎలాముఖం చూపగల్గుతున్నావు చీ! వెధవబ్రతుకు! ఇంతకన్నా ఈ భోగంబ్రతుకుకన్నా చ్చావకూడదూ ?

బేబీ

జాన్ !

జాన్

ముయ్యనోరు ! నేను నీ జాన్నీకాను నువ్వు నా బేబీవికావు. నాబేబీ ఏనాడో చచ్చింది.

బేబీ

జాన్ (అంటూ అతని చేయిపట్టుకుంది.)

జాన్

గెటౌట్ (అంటూ మళ్ళీ విసురుగాతోశాడు.)

బేబీ

(ఈసారి పడకుండా నిలతోక్కుకున్నది)

జాన్

(వెళ్తున్నాడు)

బేబీ

(వాక్క-క్షణం ఆలోచించింది. ఆవేశంవచ్చింది. వాక నిర్ణయానికివచ్చింది. గంభీరంగా అన్నది.) జాన్ !

జాన్

(ఆ కంఠంలో మార్పు గుర్తించాడు. అగాడు. ఏదో అధికార స్వరంలా ఆ పిలుపు ఆరన్నీ అపింది.)

బేబీ

(తాపీగా ఆరనిదగ్గరకు వెళ్తూ చేయిచాచి చాలా నిదానంగా. ఆవేశరహితంగా. కేవలం వ్యాపార స్వరంతో) మనీ ప్లీజ్ ! మనీ!....

జాన్

(ఏడుగురూపాటుతీన్నాడు. ఒక్కనిమిషం తెల్లబోయాడు. ఏంచేయాలో తోచలేదు. అంతా ఒక్కసారిగా కోరికగా మారింది. తటాకం బేబీని లాగి రెంపకాయ కొట్టాడు) మనీప్లీజ్ ! మనీ!....

బేబీ

(తిరిగి రెంపకాయ యిచ్చింది.)

జాన్

(స్తంభించిపోయాడు.)

బేబీ

(తాపీగానే) జాగ్రత్త. నన్ను కొట్టేఅధికారం నీకులేదు.

జాన్

అఁ !

బేబీ

అవును!

జాన్

లేదూ ! నా కధికారంలేదూ? నేన్నిన్ను ప్రాణానికి ప్రాణంగా ప్రేమించానే! నీవే నా సర్వస్వం అనుకున్నానే ! నీ కోసమే బతికున్నానే!

దేవీ

నేనూ నీ కోసమే బతికున్నాను.

జాన్

యిలా నలుగురికీ శరీరాన్నమ్ముకుంటూనా ?

దేవీ

నువ్వు! డబ్బిచ్చి నలుగురినికొని అనుభవిస్తున్నా!

జాన్

నేను మగవాణ్ణి

దేవీ

నేనాడవాన్ని.

జాన్

(బాగా దెబ్బతిన్నాడు. దేవీని గొంతుపిసికి పారేడ్డామన్నంతకోపం వచ్చింది. కాని దైర్యంలేదు. వేరే దారిలేని ఆ వెర్రికోపం ఒక్కసారిగా వేరే రూపంలో విడుచుకు పడింది) గెటౌట్ ! యు నాస్టీక్రిచర్ ! యు బిచ్ — యు రెచ్ — గెటౌట్ — డైట్ — గెటౌట్ (అరుస్తూ తానే వెళుతున్నాడు.)

దేవీ

(తాపీగా, గంభీరంగా, అధికారస్వరంతో) జాన్ ! ఆగు !

జాన్

(విజంగానే ఆగాడు)

దేవీ

(అతనివైపు నడుస్తూ) నేను బిచ్ నే — బోగంవాన్నే డబ్బుకు శరీరాన్నమ్ముకుంటున్నాను. మువ్వన్నదంతా నిజమే కానీ నేను చెప్పే నిజాన్నికూడా కాస్త వినిపో. నువ్వు నన్ను కనికరించాలనికాదు. నామీదజాలిపడి నన్ను మన్నించాలనికాదు. నా తప్పేమీలేదని రుజువుచేయటానికీకాదు. నువ్వు నన్నింక ప్రేమించనక్కర్లేదు. నేనూ నిన్ను ప్రేమించలేను. ప్రేమ! మరచిపోయి చాలా రోజులైంది. అయినా నా కథ కాస్తవిను. ఇది నా కథమాత్రంకాదు. నువ్వీలా

ఎందరినో చచ్చిచ్చి కొనివుంటావు. వాళ్లందరి కథ యిది నాలా కొన్ని వేలమంది కడుపు కక్కుర్తికొద్దీ పడుపువృత్తిలో దిగున్నారు. వాళ్లందరికథ యిది. నువ్వు చాలా దేశాలు తిరిగుంటావు. అన్నిదేశాల్లో జరిగింది. జరుగుతున్న, కదే యిది జాన్! నరిగ్గా జ్ఞాపకంలేదు! బిచ్ ఒడ్డునో ఏదో హెబల్లో — రాత్రీ నను కుంటా, వెన్నెలరాత్రి, డాబామీదో ఎక్కడో కూర్చున్నాం.... అవును మరుసటి రోజే నువ్వు యుద్ధంలో చేరి వెళ్లావు. నేను వద్దన్నా నువ్వు వినలేదు.... వెళ్లావు.... తరువాత కొన్నిరోజులకు జర్మనీవాళ్ళో, జపానువాళ్ళో, ఎవరో మొత్తంమీద శత్రు వులట వచ్చారు. ఈ యేడు బాగా పండించాలని నాన్న పాలంమీద రాత్రిబి పళ్ళు కట్టపడుతున్నాడు. తుపాకితో కాల్చేశారు. నాగలి చేతిలోనేవుంది. చచ్చిపో యాడు. పాలం పోయింది. వాళ్ళు వెళ్ళారు. ఇంకెవరో వచ్చారు. అందరూ శత్రు వులే.... ఏడ్చాను.... రోజులు నెలలు ఏడ్చాను. ఎందుకోతెలుసా? ఏమిటీ శత్రు వులగుంపు! అందరూ శత్రువులే.... వీళ్ళకంతా నేనేంచేశాను.... ప్రపంచంలో మనకు మిత్రులనేవాళ్ళు లేరా అని ఏడ్చాను ఏడుస్తూనేవున్నాను. అమ్మపో యింది.... ఏడవటం మానేశాను.... ఒక్కసారి కళ్ళుతెరిచి చూచాను దేశమంతటా కరువులు, అకలి ... అన్నయ్య అర్ధరాత్రిలో అంతర్దానమయ్యాడు.... చెల్లి తమ్ము నేనూ మిగిలాం. జాన్.... జాన్.... అబ్బ అందరూ పోయారు — నువ్వు పోయావు. తమ్ము అయినా బతుకుతాడనుకున్నా పోయాడు. మంచినిళ్ళులేకపోయాడు ఈ ప్రపత్తిలోకి దిగాను.... జాన్!.... ఏడుపు రావటంలేదు.... ప్రేమను మరచిన నాడే ఏడుపుసురిచాను.... నాన్నగారనేవారు “మనుషులు వట్టి పూర్వ.... మాదెవి తెలివైంది.. జర్మనీవాళ్ళొచ్చినా, జపానువాళ్ళొచ్చినా, ఎవరోచ్చినా ఒకతీరుగావుంటుంది. అందరిని అపరిస్తుంది. ఈ యుద్ధాలతో మాదేవికి అనవసరం అలాగే నేనూ.... పాలముంది నేనున్నా. పాలముచ్చింతపరకూ నేనున్నా” అనేవారు అలాగే నేను! ఎవరోచ్చినా నా కొకటే.... అందరికీ నేనిప్పుడు అనండాన్నిస్తాను. కనిసం కష్టాల్ని మరిపిస్తాను.... జాన్! నిన్ను నేను కోరేదెక్కటే జాన్! ఒకప్పుడు నువ్వు నీ బెదిని మనసారా ప్రేమించివుంటే ఈ సహాయంచేయి. నీవు మనిషిగా పుట్టినందుకు కనిసం ఈ సహాయంచేయి. జాన్! నాలా ఇంకెందరో ఆశవాళ్ళలా కాకుండా వుండేందుకు యీ పనిచేయి జాన్! వెళ్ళు.... ఏ కమాండర్లందరితో చెప్పు — యుద్ధంవద్దని చెప్పు. మేమందరం — మనుషులందరూ యుద్ధం వద్దంటున్నారని చెప్పు. జాన్! ప్రపంచానికి నువ్వు చేయగలిగిందేదయినావుంటే ఇదే.... అపేజాన్! యుద్ధాన్ని అపేయ్ జాన్!.... చచ్చిపోయిన నీ బెదికోసం అపేజాన్ (పక్క మీదపడి ఏడుస్తూంది)

జాన్

(ఇక అక్కడ నిలవలేక వెళ్ళాడు)

జేనీ

జాన్— జాన్— (అలెత్తి చూచింది. అతను లేచి) జాన్!

(మళ్ళీ పక్కమీద పడింది)

అమరయ్య

ఆ నాటితో మనిషి పూర్తిగా మారిపోయాడు. మనసు విరిగిపోయింది. కేవలం పిచ్చాడులా తయారయ్యాడు. తనెందుకు బ్రతకున్నాడో, ఏం చేస్తున్నాడో అతనికి తెలియదు మిలిటరీ భాషతప్ప వేరే యింకామీ జ్ఞాపకంలేదతనికి బ్రతి కుండటం చావటం ఈ రెండింటిలో తేడాలేమీ కనిపించటంలేదు. ఆలా....

(అంతా చీకటిగా వుంది. ఒక ఏర్ రైడ్. షెల్టర్ గోడకు అమర్చబడిన ఒక శవం శల్యావశిష్టంగా వుంది. అతడొచ్చాడు. మనిషి చాలా నీరసంగా. కాళ్ళిడ్చు కుంటూ నడుస్తున్నాడు. యద్దం అతని మూపుమీద మోపిన బరువును మోయలే నట్లు నడుస్తున్నాడు. గడ్డం ఎదిగుంది. రోపలికొచ్చి వీపుమీద వున్న బరువునంతా కింద పడవేస్తాడు. సంచిలోంచి ఎండిపోయిన రొద్దెముక్కును తీసి పీక్కుతిరటూ ఇటూ అటూ పచాడుచేస్తున్నాడు. దారిలో ఉన్న తుపాకి కాలికి తగిలింది. ఒక్క షీటు దానివంక చూచి బలంగా తన్నాడు. మళ్ళీ ఇటు అటు తిరుగుతూ తున్నాడు. ఎదురుగావున్న శవం కనిపించింది. తటాదన అగాడు.)

జాన్

ఎవరు?

శవం

(వికటాత్పహాసం చేసింది)

జాన్

(కోపంగా) ఏయ్! ఎవరునువ్వు? నవ్వుతావేం?

శవం

(పెద్దగా నవ్వింది.)

జాన్

(కంగారు పడ్డాడు) ఎవరు నువ్వు? చెప్తావా లేదా? (కంగారుగా తుపాకి కోసం చూచాడు.)

శవం

తమ్ముడూ!

జాన్

(నిర్ఘృతపోయి) అగి శవంవంక చూచాడు.

శవం

ఏమిటి తమ్ముడూ నువ్వడిగింది? నే నెవర్ననా? నేను ఒకప్పుడు నిపా యినే— ఇప్పుడు శవాన్ని.

జాన్

శవం? శవం అయితే అలా నవ్వుతావేం? మాట్లాడుతావేం?

శవం

ఎవరు తమ్ముడూ మాట్లాడుతున్నది? నవ్వుతున్నది; నేనా?

జాన్

ఇంకెవరు?

శవం

నీలో నీవే మాట్లాడుకుంటున్నావు! నిన్ను చూచి నువ్వే నవ్వుకుంటున్నావు.

జాన్

నాన్నెప్పు! నువ్వుచెప్పేదంతా అబద్ధం! నన్ను మోసంచేదామని చూస్తున్నావు. ఎనిమి! ఎనిమి! (అని అరచాడు. పరుగుని తుపాకీని ఎక్కుపెట్టాడు.) హింద్స్!

శవం

(మళ్ళీ పెద్దగానవ్వింది) ఎంత చిచ్చివాడిదోయ్! శవాన్ని చంపుతావా? మను మల్లిచంపి శవాల్ని చేశావు, ఇప్పుడు శవాల్ని చంపి ఏంచేయాలని?

జాన్

నువ్వు పట్టి శవంకావు. యిదంతా దగా — గారడీ. నువ్వు శతృవువి — శవం రూపంలో వచ్చి దగా చేస్తున్న శతృవువి.

శవం

అవును. ఒకప్పుడు నీ శతృవునా. మీ దేశంలో నాలాంటి మనుషుల్ని చాలామందిని చంపాను. వాళ్ళందరూ నాకు నా దేశానికి శతృవులని చెప్పారు. కాని ఇప్పుడాలోచించుకుంటే ఏవరూ ఎవరికి శతృవులయ్యారో ఏమీతెలియదు. అసలు మనుషులు మనుషులు కెందుకు శతృవులు కావాలి. అపుతున్నారో విచిత్రంగా ఉంది — కాని అప్పట్లో ఎంతో అవేశంతో, సగర్వంగా యుద్ధంలో చేరాను. ఎందరినీ చంపగలిగితే అంత గర్వింపాను. యుద్ధంలో చస్తే వీరస్వర్గం వస్తుందనుకున్నాను. ఒకనాడున్నట్లుండి తుపాకిగుండు దూసుకుపోయింది. చచ్చిపోయాను. నేను చచ్చిపోయానని ఎవ్వరికీ చాలాకాలం వరకు తెలీదు. చాలా కాలం వరకు నెను కనపడక పోయేటప్పటికి, మా వాళ్ళందరూ నేను చచ్చిపోయాననుకున్నారు. అంతే. వీరమూలేదు — స్వర్గమూలేదు, ఇక్కడే పడిఉన్నాను. ఇప్పుడు నాకెవ్వరూ శతృవులు లేరు. చచ్చిన తరువాత శతృవు లేంటి నాయనా?

జాన్

అవు నీ ఉపన్యాసం! నువ్వు చచ్చినా నేను బతికున్నాను. నువ్వునాకు శతృవువి — హిండ్సన్.

శవం

(నవ్వి) తమ్ముడూ! నిగరెట్టుంటే ఇప్పు.

జాన్

ఇవ్వను.

శవం

పోనీ. నేనిస్తా కాల్చు తమ్ముడూ.

శవం

అక్కర్లేదు. ఇదేదో కుట్ర. నన్ను నిగరెట్టిచ్చి చంపాలనుకున్నావు. శతృవులు అటంబాంబుల్లాగే నిగరెట్టు బాంబులేవో కనిపెట్టుంటారు.

శవం

(నవ్వీ) అబ్బ! ఎంత అపనమ్మకమోయ్ మనిషిమీద మనిషికి — పానీ నేను కాల్చుకుంటా—

(సిగరెట్ తీసి అగ్గిపుల్ల వెలిగించ బోతుంది.)

జాన్

షటప్! వీల్లేదు — నువ్ సిగరెట్ కాల్చటానికి వీల్లేదు. హండ్స్. కదిలావా తల పేలుతుంది.

శవం

పానీ కాల్చునులే! — తమ్ముడూ యుద్ధం నిన్నెలా చేసిందో చూడగలుగుతున్నాను. తమ్ముడూ.... నేను తొందరగా వెళ్ళాలి. ఇక్కడుంటానికి వీల్లేదు. వెళ్ళేముందు నిన్నొక్కటే సహాయం కోరుతా. నీకు నచ్చితేనే చేయి. చూడు తమ్ముడూ! యుద్ధాలను ఆపేయ్. వీలయినంత త్వరగా ఆపేయటానికి ప్రయత్నించి ప్రపంచంలో యుద్ధాలే లేకుండా చేసేయ్. యి క యుద్ధాలనవసరం తమ్ముడూ! తర తరాలుగా యుద్ధాలు చేశాం. కానీ ఏమీ లాభంలేదు. యుద్ధాల వల్ల ఎప్పుడూ ఏమీ జరగదు. శతృశవం చెప్పిందని చులకన చేయకు మనిషిగా నువ్వు చేయగలిగిన మంచికార్యం అచేక్కటే. పస్తా తమ్ముడూ, గుడ్ నైట్.

జాన్

అగు — ఎక్కడికి పోతావ్. అగు (అంటూ అవేశంతో బ్యానెట్ తో శవాన్ని పొడిచాడు. వెళ్ళిగా పొడిచాడు శవం కింద పడింది. ఇంకా పొడుస్తూనే ఉన్నాడు. కాస్సేపటికి ఆగి చూచాడు. తాను చేసిన పని గుర్తించాడు నవ్వుకున్నాడు నేనేం చేశాను. నేను చేసిన పనేంటి? ఎంతవెరివాణ్ణాయాను.... ఓ యుద్ధం, యుద్ధం!.... (అంటూ బయటకు పరుగెత్తాడు. చీకటి పడింది.)

అమరయ్య

అదంతా నిజంకాదు. మతిభ్రమ. అంతే అరసలా పూర్తిగా పిచ్చాడయ్యాడు. పిచ్చుగా చంపుతున్నాడు.

యుద్ధం ఆగిపోయింది. కానీ మనం కోరిన విధంగా అగలేదు. భయంకరంగా ఆగింది. మరో యుద్ధానికి వీజంపేసే ఆగింది. హిరోషిమాలో అటంబాంబు పడింది. మానవుడు కనిపెట్టిన మారణాయుధాల్లోకి అటంబాంబును మించింది లేదు. అది ఘోరం! భయంకరం అమానుషం!

యుద్ధం ఆగిపోయింది. అతన్నింటికి పంపేశారు. ఇక్కడ నిరుద్యోగం జీవిత సమస్య. ఏం చేయాలో తోచకుండా వీధుల్లో తిరుగుతున్నాడు. నీటినుంచి బైటపడ్డ చేపలా అల్లాడుతున్నాడు ఒక నాడు —

(తెర విడిపోయింది. అదొక టీ షాపు. షాపు ముందు ఆమె టేబిల్ దగ్గర కూచుంది. కొందరు టీ తాగుతున్నారు. కొందరు తాగి డబ్బిచ్చిపోతున్నారు. ఒక గ్రామిణి ఇంగ్లీషు రికార్డులు — అతడు వచ్చాడు. తాగినవాడి హుషారుందతనిలో. మనిషి ముఖం చాలా మారిపోయి వుంది. దాగా దగ్గర తెళ్ళితేగాని గుర్తుపట్టలేం.

జాన్

(‘జాక్ ఆండ్ జిల్ వెంటర్స్ ది హిల్’ అని పాడుకుంటూ షాపులోకి తిన్నగా వెళ్ళి కూర్చున్నాడు. — కాస్సేపటికల్లా షాపులో కుర్చాడు అతని దగ్గరకు వచ్చి.)

కుర్చీవాడు

ఏమి కావాలి సార్ ?

జాన్

వుద్యోగం.

కుర్చీవాడు

ఇక్కడది లేదు సార్ :

జాన్

ఏమన్నావ్ ! నాకుద్యోగం లేదంటావు. నే నెవరో తెలుసా ? మిలిటరీ ఆఫీసర్ని. నాకు మీరు చచ్చినట్లు వుద్యోగం ఇవ్వాలి. నేను విమానాల్ని నడిపాను. 90 మైళ్ల స్పీడులో కారు నడిపాను. ఎన్నోరోజులు తిండిలేక బతికాను. నాకు మీరుద్యోగం ఇవ్వాలి. ఇస్తారా లేదా ?

కుర్చీవాడు

ఇది టీ షాపు సార్ — టీ షాప్.

జాన్

టీ షాప్—! టీ షాప్—! ఆర్ రైట్!— ఒక టీ తీసుకురా — స్ట్రాంగ్
— ఎక్స్ట్రా స్ట్రాంగ్.

కుర్రవాడు

రైట్ రైట్ (వెళ్ళాడు)

జాన్

టీ షాప్? ఏం టీ షాప్ది; పూర్వం బీచ్ వద్దనే ఓ హోటలుండేది. ఇప్పుడు
డెల్లిచూస్తే లేదు. ఎంత అందంగా ఉండేది. ఆ హోటలు ఇదే వీధి ఏదో వీధి—
పేరుతో ఏంపని — ఇక్కడ ఓ పార్కు — దేశంలోకల్లా అందమైనపార్కు
ఉండేది.... గిదీ ఇప్పుడు.... ఏమైపోయింది బాక్ అండ్ జిర్ వెంటర్ ది హిల్—

కుర్రవాడు

(టీ తెచ్చిపెట్టాడు.)

జాన్

పాడుతూ యీలవేస్తూ టీ తాగేశాడు : లేచాడు. (ఇటలు దేనికోసమో వెతుకు
తున్నాడు) నా తుపాకి — తుపాకి. ఓ నేను ఎక్స్మిలిటరీ వాణ్ణిగా.... యస్....
(జాక్ అండ్ జిర్ పాడుతూ వెళుతున్నాడు.)

అమె

ఏయ్ ! మిస్టర్ (బిల్లమీద పెన్నియతో కొడుతూ విరిచింది).

జాన్

ఏం? ఏం మిస్టర్?

అమె

డబ్బు.

జాన్

దేనిక?

అమె

దేనిక? తాగిన టీకి.

జాన్

టీ తాగితే డబ్బువ్వాలా.

అమె

అవును.

జాన్

"ఎందుకివ్వాలి.

అమె

ఎందుకంటే — ఇది టీ షాప్ — ఇక్కడ టీ అమ్ముతాం — మీరు డబ్బు
లివ్వాలి....

జాన్

ఇవ్వకుంటే ఏం? ఏమవుతుంది.... ఇంకో యుద్ధం వస్తుందా?

అమె

ఇవ్వకుంటే నువ్విక్కడనుంచి కదలటానికి వీల్లేదు.

జాన్

ఓయస్! దానికేం ఇక్కడే కూకుంటా!.... అరగంటకొకసారి అమ్మగారి
కరగాలన్ టీ ఇప్పిస్తాండు చాలు.

అమె

డబ్బులిస్తావా? ఇవ్వవా?....

జాన్

వుంటే ఇచ్చేవాన్నే.... పున్నరొజుల్లో చాలా మందికిచ్చాను వెధవ డబ్బులు

అమె

అరే ఆ కోటుతీసి వుంచరా.

జాన్

అఁ — ఏమన్నావ్ నాకోటు తీసివుంచుతావా?.... నాకోటు నేనెవరో తెలుసా?
మిలిటరీ ఆపీనర్ని.... ఓ పెద్ద బెటాలియన్ నడిపాను.... కొన్ని వేలమంది శత్రు
వుల్ని చంపాను మిమ్మల్ని మీ పిల్లల్ని కాపాడాను నా కోటు తీసివుంచుతారా చివ

రకి నాకొక్క టీ యివ్వనంటారా? మీరంతా యిక్కడ హాయిగా యిళ్ళల్లో భోంచేసి కూచుంటే— నే నక్కడ ఎండలో — వానలో చీకటిలో — రాళ్ళల్లో గుళ్ళల్లో — తిండిలేక, నీళ్ళులేక, నిద్రలేక తిరిగాను. మీరిక్కడ షాగ్గా ద్రెస్ చేసుకుని అలు మగలు టింగురంగా అని డాన్సులకూ టీపార్టీలకూ పోతే, నే నక్కడ చెమటకంపు కొట్టుకుంటూ, వెదవ ముతక కాశిగుడ్డలు వేసుకుని గాడిదబరువును మోస్తూ. ఒంటరిగా అర్థ రాత్రిలో దెయ్యంలా బ్రతికాను. తెగి పోయిన బేతులు, కాళ్ళు, తలలు, మొండాలు— శవాలు, వీటిమధ్య శ్మశానంలో నక్కలా తిండికోసం దేవులాడే గద్దలా తిరిగాను. మీరిక్కడ సినిమాలు డ్రామాలు, సంగీతాలు, రేడియోలు చూస్తూ వింటూంటే నే నక్కడ అనుక్షణం చావునోట్లో పడుతున్నవాళ్ళ మూఱులు, కేకలు, ఏడుపులు ఒకవైపు. ఇంకొకవైపు డాం డాం డాం — హాహాహా హూ (వెరికేక వేళాడు) యీ లాంటివి వింటున్నాను. నేను మిమ్మల్ని మీ పిల్లల్ని, మొగుళ్ళని, భార్యల్ని కాపాట్టానికి యుద్ధానికి వెళ్ళాను. నా యిల్లూ వాకిలీ అన్నీ వదులుకున్నాను. నా ప్రేమను బలియిచ్చాను చివరికి నాకొక్క కప్పటి ఇవ్వనంటారా! చీ కృతఘ్నులూ! నేను మీ కోసం చేసిన త్యాగమంతా వేస్తు వేస్తు....

అమె

ఆగు. ఏమిటి నువ్వు చేసినత్యాగం? ఎవరు చేయమన్నారు? ఎందుకి త్యాగం మేమీ యుద్ధం కావాలన్నామా ఎందుకీయుద్ధం ఎవరి కోసం యీ యుద్ధం. నువ్వు మమ్మల్ని మాపిల్లల్ని కాపాడావా మమ్మల్ని రక్షించటంకోసం యుద్ధంచేశావా అంతా ఆబద్ధం. మేం యుద్ధం కావాలనలేదు. మాకుశత్రువులులేరు. యుద్ధంవల్ల లాభపడ్డ వాళ్లనడుగు. మేమే మీకోసం చాలా త్యాగాలు చేశాం. పండింది పండినట్టు పంపించాం. కరువు, కాటకాలు, తెచ్చుకున్నాం. పిల్లల్ని, తల్లుల్ని, భర్తల్ని పోగొట్టుకున్నాం కాపురాలు నాశనం చేసుకున్నాం. మేం సివిలియన్సు కాని మా నరకం మీదేం తెలుసు. అనవసరంగా అర్థరహితంగా పడ్డాం బాధలు. నేను నా ప్రేమను పోగొట్టుకున్నా, నా శీలాన్ని అమ్ముకున్నా. నా ఆనందం, ఆందం, అంతా నాశనం చేసుకున్నాను. నె నిప్పుడు జీవచ్ఛవాన్ని. ఇదంతా దేనివల్లో తెలుసా? మీ యుద్ధంవల్ల మా జీవితాన్నంతా నాశనం చేసిన మీకు ఇంకా టీ యివ్వాలా. కృతజ్ఞత కూడానా? వెళ్ళండి! రాక్షసులు— వెళ్ళు! వెళ్ళు....

జాన్

ఏయ్ ! ఏం కూశావ్. నే నెవరో తెలుసా మిలటరీవాణ్ణి — నాకు చంపటమంటే చాలా తేలిక. ప్రాణాలంటే ఎక్కడన్నా విలువుందేమోగాని ఇక్కడ లేదు. నిన్నిక్కడే — ఇప్పుడే గొంతు పిసికి పారేయగలను.... జాగ్రత్త!

అమె

పిసికి పారేయ్ చూద్దాం ! చావడమంటే ఎక్కడన్నా భయముందేమోగాని ఇక్కడకాదు. బ్రతికుంటానికి విలువే లేనప్పుడు చావటానికి అర్థమేముంది. చంపే....

జాన్

(అవేశంకొద్దీ ఒక్కసారి అమె మీదకురికి గొంతు నులుముతూ) ఏయ్ ! చావు !— చావు....

అమె

(అతన్ని నిదానించిచూచి) జాన్.... జాన్....

జాన్

(బాగా గొంతు నులిమేళాడు. మిండిపోయింది. తన బేబీ అనిగుర్తించాడు.) బే....బీ....

చేయిపట్టు తప్పింది. అమె కిందపడిపోయింది అతడూ ఆ పక్కనే కూలాడు బేబీ....బుబీ....)

బేబీ

చంపేజాన్..... బాగా నులిమే గొంతు.... కనీనం నీచేతిలో చచ్చినప్పు నంతోషం మిగలనీ జాన్.... హాయిగా చచ్చిపోతా.... చంపేజాన్....

జాన్

బేబీ.... బేబీ....

బేబీ

జాన్.....

జాన్

బేబీ బేబీ (అమె మీదపడి ఏడుస్తూన్నాడు.)

(చీకటి పడింది.)

సమత

(తాత వెళ్ళికేక వేసింది.)

అమరయ్య

ఊర్కోతల్లీ.... ఊర్కో.

సమత

తాతా (వెక్కి వెక్కి ఏడుస్తూంది.)

అమరయ్య

ఏడవకమ్మా.... ఏడవకు.

సమత

బేబీ, బేబీ ఏమయింది తాతా ?

అమరయ్య

చచ్చిపోయిందమ్మా.

సమత

(ఇంకా వెక్కి వెక్కి ఏడుస్తూనే వుంది.) జాన్ ఏమయ్యాడు తాతా ?

అమరయ్య

ఏడవకమ్మా, ఏడ్చి ఏం లాభం.... జాన్ కూడా ఇక బతకలేక ఆ త్మ హత్య చేసుకున్నాడు. ఈలా ఎందరో పోయారు.... ఎందరి గుండెలో బ్రద్దల యినయి.... ఎందరి కన్నీరో పారింది.... కాని ప్రపంచం ఏమీ మారలేదు. ప్రపంచం అలాగే వుంది.

సమత

యుద్ధం అంటే ఇదా తాతా ?

అమరయ్య

ఇదేసమ్మా ! ఇది యుద్ధంలో వెయ్యోవంతులేదు. ఈలా ఎన్నోకథలున్నాయో

నమత

తాతా....అయితే పెద్దన్నయ్య ఇంకా యుద్ధం కావాలంటున్నాడేం తాతా.

(ఉన్నట్లుండి ప్రేక్షకులలో పెద్ద గల్లంతు అందరూ లేచారు. ఒక ఆతను పెద్దగా అరుస్తున్నాడు.)

ఒక ప్రేక్షకుడు

అవును పెవబాబు యుద్ధమే కావాలంటాడు పదండి అందరూ పదండి—
అది పింగాణి ఫ్యాక్టరీకాదు.... మందు గుండ్లు తయారుచేసేది.... పదండి ఫ్యాక్టరీ
పడగొట్టండి.

(ఇంతలో సుబ్బయ్య స్టేజీమీదికి పరుగెత్తుకొచ్చి ప్రేక్షకులనుద్దేశించి) అవును
నేనిప్పుడే వస్తున్నా ఫ్యాక్టరీనుంచి. పెద్దయ్యగారు శాస్త్రిగారు కలిసి పెద్ద మందు
గుండు తయారు చేసినారంట పేచీలు పడుతుందారు లాభాలకాడ... నేనంతా
సాటునుంచి ఇన్నాను....

(భూదేవి చివాలునలేచి స్టేజీమీదికొచ్చింది.)

భూదేవి

సుబ్బయ్యా ఏమీటా— నువ్వు అంటున్నది నిజమేనా ?

సుబ్బయ్య

నత్త పెమానకంగానమ్మా....

భూదేవి

అఁ....

(ఇంతలో శాంతి, విశ్వం వచ్చి విరిచిడ్డారు.)

భూదేవి

(మొఖం ఎర్రబారింది.) పదండా పదండి — యుద్ధం ఎక్కడికొచ్చినా, ఏ దేశంమనుషులు చచ్చినా — మనం పూర్వోక్తం పదండి.

సమత

శాంతి కావాలని ఆరవండి....

అందరూ

ప్యాక్టరీ పడగొట్టండి (అందరూ గల్లంతుగా వెళ్ళారు.)

అమరయ్య

పదమ్మ.... పద

సమత

(లేచి వెళ్ళింది.)

అమరయ్య

(ఇంకోవైపు వెళ్ళాడు.)

(చీకటి పడింది.)

సలహా

★

మామూలు పక్కకు వెళ్లే తెరనే ఒకవైపు మూత బడితే, ఇంకోవైపు తెరచుకొనే విధంగా ఏర్పాటు చేయండి చాలు. ఒక భాగం అమరయ్యది. మరొకటి బేబీ జాన్ ది నాటకం జరుగు తూండగా అమరయ్య సము కనిపించరు.

[ప్యాక్టరీలో ఒకభాగం. ఒకపెద్దగది. ప్రదర్శకుల అనుకూలాన్నిబట్టి గది లోని సామగ్రి అమర్చుకోవచ్చు. వీలైతే పెద్ద పరిగోషనల కుపకరించే సాధన సామగ్రి, గొప్ప సైంటిస్టుల చిత్రాలు. అటంబాంబుకు సంబంధించిన చిత్రాలు ఈలాంటి వింకెన్నైనా. లేదా, కొన్ని కుర్చీలు, ఒక గుండ్రనిబల్ల చాలు. ముఖ్యంగా వుండవలసినవి - అది ఒక పాతాళగృహం. ఆ వాతావరణం కనుపించాలి. ఒక వైపునుంచి మెట్లు దిగుతుంటాయి. గదిలో ఒక ప్రక్కగా బెలిఫోనుంది. ఒకబల్ల మీద చిన్నబాంబులాంటిదివుంది కుడిచేతివైపు మాత్రం ఒక ద్వారంవుంది. అది గోడలో ఇమిడిపోయి సామాన్యంగా కనుపించదు. ఇంకొక బల్లమీద ఏవేవో పుస్తకాలు, కాగితాలు. గమనింపు: ఈ సీనులో వెనుకవైపువాడే తెర క్షణంలో తీసివేయటానికి వీలుగా వుండాలి. దాని వెనకాలే ఒక తెల్లటి తెరవుండాలి. దాని తరువాత స్టేజి చివర (లోవైపు) ఒక నల్లటి తెరవుంచుండి. సీను చివరికి స్టేజి లోపలికి ఎంత స్థలం వుంటే అంతా వాడటం మంచిది. ఈ సీనులో లైట్లు కాస్త జాగ్రత్తగా వాడుకుంటే బాగుంటుంది. స్టేజి అంతా వెలుతురు ప్రసారించకుండా, వ్యక్తుల మీద మాత్రం వాడటం కొంత మెరుగు. వీలుకాని పక్షంలో స్టేజిలో దీపాలన్నీ ఆర్పేసి సైదువింగ్స్లో కొద్ది దూరంలో దీపాలుంచి వాటివెలుగు రంగస్థలం మీదికి కొద్దిగా ప్రసరించేట్లు చేయండి నరిపోతుండేమో! మొత్తంమీద కొంచెం భయానకంగా తయారు కావాలి రంగస్థలం. ప్రదర్శకుల వీలు, పూహలకు వదిలేస్తానింక.]

(తెర ఎత్తేటప్పటికి శాస్త్రి, పెద్దవాడు వున్నారు. ఇద్దరూ కొంచెం బిగువుగా, అప్పుడే దెబ్బలాడిన వాళ్ళలా వున్నారు. శాస్త్రి బాంబువైపు వున్నాడు. పెద్దవాడు ఫోనువైపు వున్నాడు. పెద్దవాడివైపే మెట్లుకూడా వున్నాయి.

తెర ఎత్తిన ఒక్కక్షణం నిశ్శబ్దం శాస్త్రి, పెద్దాడు ఎవరి లోకంలో వాళ్లున్నారు. కాని కళ్ళలో కోపం: కారంగా కనిపిస్తుంది.

పెద్దవాడు అలాగే ఒక్కక్షణం ప్రేక్షకులవైపు రెప్పవాల్చుకుండా చూస్తూన్నాడు. అంతా నిశ్శబ్దంగా వుండటంవల్ల ఆ చూపు మరి భయంకరంగావుంది.

శాస్త్రి ఒకసారి పెద్దాడివైపు, బిల్లపివవున్న బాంబువైపు చూచాడు. మళ్లా పెద్దాడివైపు తిరిగాడు: ఇంతలో పెద్దవాడు శాస్త్రివైపు తిరిగాడు.)

పెద్దాడు

ఊ:- (రిప్టువాచి చూచి) శాస్త్రిగారూ! నాటకం ముగిసే టైమయింది! కానీండి. నిర్ణయించండి...

శాస్త్రి

నేనిర్ణయించే దేముంది? ఏమీలేదు.

పెద్దాడు

అయితే హక్కులన్నీ మీకే వుండాలోటారు.

శాస్త్రి

అవును.

పెద్దాడు

తెలియకదుగుతా- ఏంచేస్తారండీ హక్కులుంచుకొని...

శాస్త్రి

హక్కులుంచుకొని మీరేచేస్తారు!

పెద్దాడు

(నవ్వి) మేం చేయగలిగినదంతా మీరుచేస్తే ఇంక బాధే
ముంది. అసలు ఒక్కవిషయం మరిచిపోయారు. శాస్త్రిగారూ! మన
దేశం తటస్థదేశం, జ్ఞాపకముంచుకోండి...

శాస్త్రి

నా కొక్కడికే కాదుగా!

పెద్దాడు

కానీ మీకూ నాకూ కొన్ని తేడాలున్నాయి. అవి మీరు
గుర్తించాలి. మీరు మెదడుతోగానీ శరీరంతోగానీ చాకిరీచేయగల
రంతే. మీ చాకిరీకి విలువ గట్టి, కొని, అమ్మి, దాన్ని డబ్బుగా
మార్చే శక్తి మా దగ్గరుంది.

శాస్త్రి

అలాగనే మమ్మల్ని దోపిడి చేస్తున్నారు.

పెద్దాడు

(నవ్వి) పెద్దమాట వాడుతున్నారే శాస్త్రిగారూ! ఏమండీ
మూడు సంవత్సరాల పూర్వం పెళ్లాం బిడ్డలతో అలోరామచంద్రా
అని పిడికెడు కూటి కోసం టిక్కెట్టు లేకుండా రైల్వేకివస్తూన్న
ప్పుడు తెలుసా మీకీ దోపిడిమాట?

శాస్త్రి

ఆపండి! పిడికెడు కూటికోసం మేమెప్పుడూ బయల్దేరలేదు.
తెలివితేటలుండటంవల్ల, ఎక్కడా బానిస చాకిరీ చేయలేక ఏదో

గొప్ప పరిశోధనలు చేయాలని, ఏదో సాధించాలని, లోపలున్న ఆవేశంకొద్దీ...

పెద్దాడు

అప్పట్లో నేను మీకు తటస్థపడకుంటే ఏమయ్యేవారు...

శాస్త్రి

దేశంలో మీలాటివారు మీరొక్క రేలేరు.

పెద్దాడు

ఊ— శాస్త్రిగారూ! మళ్ళా ఇంకొకసారి చెప్తున్నాను. మనది తటస్థ దేశం.

శాస్త్రి

నాకూ తెలుసు ఆ తాటస్థ్యం ఏమిటో! అమెరికాతో చేతులు కలిపి వ్యాపారం చేయటానికి మనవాళ్ళకేమీ అభ్యంతరం లేదు.

పెద్దాడు

ఓ... హక్కులన్నీ మీరుంచుకొని అమెరికాతో బేరాలు పెట్టవచ్చని కలలు కంటున్నారా పాపం!

శాస్త్రి

ఏం! ఆ మాత్రం కలలై నా కనడానికి నోచుకోలేదా మేము!

పెద్దాడు

నోచుకోకేం! చివరికి సద్దికూటి కమ్ముకుంటారు. కృత ఘ్నులు! పస్తులుపడి చస్తూన్నవాళ్ళను మూడు సంవత్సరాలు మేసాను... అన్ని సౌకర్యాలు కలిగించాను ..

శాస్త్రీ

దానికి ప్రతిఫలం మా ప్రాణాలతోపాటు వూడ్చుకపోవాలంటారు. ఈ ఘ్యాళ్లరీ నిర్మాణానికి, యీ పరిశోధనకు మీ రెంత బాధ్యులో నేనూ అంతే బాధ్యుణ్ణి.

పెద్దాడు

శాస్త్రీ! నా ఘ్యాళ్లరీ అంతా నాశనమైనాసరే మీరు చేసిన యీ దొంగచాటు వ్యాపారం గవర్నమెంటుకు తెలియజేస్తే మీ గతి ఏమవుతుందో తెలుసా?

శాస్త్రీ

ఈ బెడరింపులేమీ అక్కల్లేదు! మీ గతి తేలిన తర్వాతే నాది. మర్యాదగా అన్నమాట నిలబెట్టుకోండి.

పెద్దాడు

ఏమన్నాం,

శాస్త్రీ

లాభాలలో సగం భాగం ఇస్తామన్నారు.

పెద్దాడు

వచ్చిన తర్వాతనా రాకముందా?

శాస్త్రీ

తర్వాతేగానీ, ముందు రాతలో తేల్చండి!

పెద్దాడు

మామీద అంత నమ్మకం లేదన్నమాట.

శాస్త్రీ

గొర్రె! కసాయివాణ్ణి నమ్మినట్టే.

పెద్దాడు

శాస్త్రీ : (పిస్టల్ లాగి గురిపెట్టాడు.)

శాస్త్రీ

(బెదరలేదు) పిస్టల్ పేల్చావా నీ ప్యాక్టరీ మొత్తం పేలిపోతుంది. ఇది చాలా సున్నితమైన బాంబు!

(వున్నట్లుండి ఒక మూలవున్న రేడియోలాంటి పరికరంలో జనం గుంపులు గుంపులుగా కేకలుపెడుతూ పరుగెత్తుతూన్న శబ్దం ఒక్కసారిగా ఇద్దరూ మెట్లవైపు చూచారు. ఇంతలో రేడియోలో కేకలు — “ యుద్ధప్యాక్టరీ పడగట్టింది! శాంతిని స్థాపించండి ” అని. పెద్దాడు గబ గబ మెట్లెక్కిపోతున్నాడు. ఎదురుగా కాపలావాడు దిగి వచ్చాడు.)

కాపలావాడు

ఊళ్ళో జనం అంతా విరుచుకుపడి వస్తున్నారు బాబూ!

పెద్దాడు

ఆ... సుబ్బయ్య వున్నాడా వాళ్ళల్లో?

కాపలావాడు

అగుపించ లేదండి?

పెద్దాడు

ఊ— (ఇటటు చూచాడు) పై తలుపు బంద్ చెయ్యి. నువ్వు గేట్ దగ్గరే నిలబడు... ఇదిగో— (దాపున్నే వున్న తుపాకి అందించాడు) అవసరమైతే పేల్చు— ఏం ఫర్వాలేదు...సో...

కాపలావాడు

(పరుగెత్తాడు)

(రేడియోలో శబ్దం ఇంకా దాపున కొస్తూన్నట్లు)

పెద్దాడు

(గబ గబ దిగి ఛానుతీసి) హల్లో పోలీస్ స్టేషన్ ... ఆఁ...
కూలీలందరూ ఫ్యాక్టరీమీద పడ్డారు... దొమ్మి... వెంటనే...
అర్రంట్... థాంక్స్...

(ఇకమీదట పెద్దవాడి నడక. మాట అతి వేగంగాను, భయంకరంగాను
వుంటుంది. అడివినుంచి అప్పుడే పట్టుకొచ్చి బోనులో పెట్టిన పులిలా)

పెద్దాడు

(శాస్త్రవైపు వెళ్తూ) చెప్పండి... మీకొంప నాకొంప అన్నీ ఒక్క
సారిగా మునుగుతాయి. ఏమంటారు?

శాస్త్ర

నేను చెప్పాల్సిం దిదివరకే చెప్పాను. ఇప్పుడు నీకు తప్పించు
కోటానికి మార్గంకూడా లేదు. నువ్వే చెప్పాలి... తప్పించుకునే
దారి నా చేతుల్లో వుంది...

పెద్దాడు

ఆఁ... మనం తరువాత మాట్లాడుకుందాం... మన తగదా
లతో తలలు వాళ్ల చేతికిస్తామా? కానీండి... ఈ సరంజామా
నంతా ఇక్కడినుంచి కదపండి...

శాస్త్ర

కదపటానికేం. యీగాంధీ కదుపుతా. ఒక్కసారిగా యీ
గదంతా మాయమైపోయి ఇక్కడ యథాప్రకారం భూమి వస్తుంది.
మనజాడే కనపడదు. కానీ...

పెద్దాడు

ఓ... ఇప్పుడా కానీ గీనీ...

శాస్త్రి

(పెద్దగానవి) మొదడుబలం ఇప్పటికే నా తెలిసిందా ?

పెద్దాడు

(నిప్పులు కక్కుతున్నాడు అనహయత్వంలో)

(ఇంతలో రేడియోలో)

సుబ్బయ్య

ఇదేనమ్మా ! ఇదే భూ గృహానికి దారి...

కాపలావాడు

ఆగండి... హాండ్స్... అడుగు ముందుకుపడ్డదా తలలు పేల్తాయి.

భూదేవి

ఎవర్రా అది...

సుబ్బయ్య

మన కావోడు — గుండయ్యమ్మా !

భూదేవి

ఏంరాగుండయ్యా? నామీదే తుపాకి ఎత్తావట్రా! నేనెవరో నీకు జ్ఞాపక ముందారా? ఈరోజు యీ కాకీ గుడ్డలు వేసుకొని బానిస బతుకులో నాలుగు రూకలు సంపాదించేటప్పటికి మరిచిపోయావారా చిన్నతనమంతా? నీ తల్లి తరువాలె తల్లినిరా. పసి కందుగా నిన్ను ప్రపంచంలో పడేసిపోయింది నీ తల్లి. నిన్ను పాలు

పోసి పెంచానురా ! కళ్ళల్లో పెట్టుకొని కాపాడానురా ! నేను భూదేవినిరా నాయనా ! చూడు బాగాచూడు. నామీదే తుపాకి పేలుస్తావా ? పేల్చరా ! పేల్చు !

గుండయ్య

అమ్మా ! (వెరిగా ఏడుస్తున్నాడు) పెదయ్యగారి వుప్పతిన్నాను. ఆయనాడ్లరు. ఎట్టామ్మా ! అమ్మా !

భూదేవి

పెదయ్యగారు — నువ్వు — అందరూ నారక్తం పంచుకోలేదారా ?

గుండయ్య

వన్నించండమ్మా ! మీ పాదాలట్టుకుంటా. ముందు నన్ను మీ చేతులారా కాల్చేయండి. తరువాత మీ రేమన్నా చేయండి...

భూదేవి

నువ్వే నన్ను కాల్చేరా ఫర్వాలేదు. సుబ్బయ్యా... ఇదేనా దారి... తలుపిదేగా... గుండా... తలుపుతీస్తున్నాను .. కాల్చరా !

(తలుపు తెరచిన శబ్దంతోపాటు తుపాకి డ్రాం అన్నది. ఒక్కక్షణంతర్వాత భూదేవి గబగబ మెట్లుదిగి వచ్చింది. ఆమె వెనకాలె “ అమ్మా అమ్మా ” అంటూ గుండయ్య తడబడుతూ ఒకటిరెండు మెట్లుదిగి ఇక నిలబడలేక పడిపోయాడు. మెట్లమీద నుంచి అతని శవం దొర్లివచ్చి భూదేవి పెద్దాడు మధ్యన నిలిచింది. పెద్దాడు భూదేవిని శవాన్ని చూచాడు. భూదేవి పెద్దాణి శాస్త్రాని చూచి)

భూదేవి

ఏంచేస్తున్నారీక్కడ !

పెద్దాడు

ఎవరీసూత్య చేసింది ?

భూదేవి

నువ్వు! బానిసత్వపు మత్తుమందు బాగా తినిపించి, యజమాని వుప్పు తిన్నామనే భయంతో, అధర్మానికికూడా ఎదురుతిరగలేని పిరికిపందను చేశావు. లోపల అంతరాత్మ అరుస్తూంటే, బైట బానిసత్వం పీక నొక్కేస్తూంటే, రెంటిమధ్య నలగలేక తన్నుతానే చంపుకున్నాడు—విశ్వాసఘాతుకుడనే చెడ్డపేరు తప్పించుకోవాలని.

పెద్దాడు

ఊ—బాగానేవుంది వుపన్యాసం! ఇప్పుడు ఇక్కడి కెందు కొచ్చినట్టు... బైటవమిటా అల్లరి! నువ్వేనా ఆ జనాస్నంతా తోలుకొచ్చింది? అమ్మా! అనవసరంగా నువ్వీవిషయాల్లో తలదూరుస్తున్నావు కన్నకొడుకును ఢీకొంటున్నావు. గాగా ఆలోచించుకో. అందాకావస్తే నాకు తల్లీ తండ్రీ అనే అభిమానం లవలేశంకూడా వుండదు.

భూదేవి

పెద్దాడా!

పెద్దాడు

అసలు నీకేం తెలుసు చెప్పు యీలాంటి విషయాలన్నీ? ఎవరో పుక్కిటిపురాణాలు. కాకమ్మకథలుచెప్పి రెచ్చగొడితే, ఏడిపిస్తే, నువ్వీలా వురకటమేనా! నమ్మదిగావెళ్లు—ఆమూకనంతా ఇళ్లకు పంపించు—లేదా...

భూదేవి

నన్నే బెదిరిస్తున్నావారా? నిన్ను నవమాసాలుమోసి నీకు జీవంపోసి, నీకీ రూపు ఇచ్చినదాన్నిరా? నన్నే బెదిరిస్తావు!

పెద్దాడు

మరి యీ మూకనంతా వెంటవేసుకొనివచ్చి నువ్వు నన్ను

బెదిరించాలనా ?

భూదేవి

(నవ్వి) పిచ్చివాడా ! కన్నబిడ్డలను బెదిరిస్తుందా తల్లి ? బెదిరించినా ప్రేమకొద్దీ, మంచికోరేగా ! పెద్దాడా ! నామాట వినరా ఈ ఘోరకృతని ఆ వట్ల విరగదోసేరా ! మనకెందుకురా ఈ రాక్షస వ్యాపారం ? మనుషులను చంపే మందుగుండ్లు తెయ్యారుచేసి మహారాజనిపించుకోవలసిన కర్మ మొచ్చిందిరా మనకు ! మనం ఎన్నడూ చూడలేదా సిరిసంపదలు ? మన వంశానికి, మనుష్య జాతికే తలవంపులురా ! శాస్త్రీగారూ ! నమ్మి మిమ్మల్ని పంచన చేర్చినందుకు ఇదేనా మీరు చేసింది ? ఇదేనా మీ విజ్ఞానం ? ఇన్నాళ్లూ రాత్రింబగళ్ళు కష్టపడి మీ తెలివితేటలంతా వ్రుపయోగించి మనుషులనెలా సులభంగా చంపటం అన్నదా మీరు కనిపెట్టింది ? సిగ్గు పట్టలేదూ మీరు ! మీ తల నెరసిన పెద్దరికం తగలేయనా ? ఇట్లా గడ్డితిని గడించకపోతే అడుక్కుతినరాదూ !

పెద్దాడు

అమ్మా ! (తనమని చెంపకాయ యిచ్చాడు. తల్లి స్థంభించిపోయింది. ఇంతవరకు బైటకేకలు వినపడుతూనే వున్నాయి. ఘోరకృతీ అద్దాల కిటికీలు అవీ విరగగొడుతూన్న ధ్వనులు. మధ్య మధ్య శాంతి, చిన్నాడు, నమతల గొంతులు. రెచ్చిపోయిన జనాన్ని శాంతపరుస్తూ “అగండి తెందరపడకండి!” “ఒరే కొండయ్యా ఏమిటా అది ? చెప్తాంటే వినవూ” “నిజం తేలేవాకా శాంతంగా వుండండి!” ఈలాంటివి. భూదేవికి దెబ్బ తగలగానే ఈగొలంతా వున్నట్లుండి ఒక్కసారిగా ఆగిపోయింది. ఒక్కక్షణం అంతా నిశ్శబ్దం. పోలీసు విజిల్స్. “పోలీస్ పోలీస్” అని కొన్ని గొంతులు. తరువాత పోలీస్ వారి బెదిరింపులు-- “ఎయ్ వెళ్లండి వెళ్లండి”. భూదేవి విన్నది. పోలీసులొచ్చారని తెలుసుకుంది. కంగారుపడుతూంది.... పెద్దవాడు విజయవంతంగా ఆ మెచ్చై వు చూచాడు)

భూదేవి

పోలీసుల్ని పిలిపించావారా?

పెద్దాడు

(పెద్దగా నవ్వి) ఇక వెళ్లి కాపాడుకో నీ బిడ్డలను. తెలివితక్కువగా ప్రవర్తించారా నిలువునా పలపల రాలిపోతారు.

(మళ్లనవ్వి రేడియోను నొక్కేసాడు)

భూదేవి

ఆ... ఒ రే...ఒ రే... (గబగబ మెట్లెక్కి వెళ్తుంది. ట ప ట ప తుపాకులు పేలిన చప్పుడు. ఒక్కక్షణం అగి పరుగెత్తింది. భూదేవి.... శాస్త్రి మళ్లీ రేడియో తిప్పాడు. రేడియోలో తుపాకుల కాల్పులు, హాహాకారాలు. అప్పుడప్పుడు “అమ్మా, అన్నయ్యా ఒదినా” అని నమత అరుపులు....)

భూదేవి

(కఠం) ఆగండ్రా! నా బిడ్డల్ని చంపకండ్రా!

(ఇక్కడ)

పెద్దాడు

శాస్త్రిగారూ! కానీండి. సమయం మించిపోతుంటే. తరువాత విచారిస్తాం. దింపండి- గదిని కిందికి దింపండి.

శాస్త్రి

(ఒక కాగితాన్ని పెద్దాడిముందుపెట్టి) సంతకం చేయండి...

పెద్దాడు

శాస్త్రి! ఇన్నాళ్లూ చేసిన కృషంలా బూదిపాలవుతుంది. సాధించటానికిదా సమయం!

(తుపాకి కాల్పులు కేకలు వినబడుతూనే వున్నాయి.)

భూదేవి

(గబగబ మెట్టుదిగి వచ్చింది పెద్దాపి దగ్గరకు) పెద్దాడా! ఆపరా!
యీ అన్యాయపు కాల్పులు ఆపరా! నాయనా! నామాట వినరా!
ఈ మహాపాతకాన్ని ఎందుకురా మన నెత్తి న కట్టుకోటం, మన
బిడ్డలురావాళ్లు! అమాయకులు. నీకోసం వాళ్ల రక్తాన్ని ధార
పోశారు! నీకు చాకిరి చేశారు. లాభాలు సంపాదించి పెట్టారు,
వాళ్ళ తాతలు ముత్తాతలు మన పంచలో బిడ్డల్లా పెరిగారురా
తండ్రీ!

పెద్దాడు

అమ్మా! ఈ ఆడంగి ఏడుపులు నాదగ్గరేం లాభంలేదు.
ఫ్యాక్టరీ పడగొడుతారూ! పడగొట్టనీ-

భూదేవి

శాస్త్రీగారూ! మీరన్నా చెప్పరూ! అన్యాయంగా అనవ
సరంగా ఎన్ని అమాయక ప్రాణాలు బలి అవుతున్నాయి! ఆపండి-
మనలో తకరాల్లు మనమే తీర్చుకుందా. మధ్య యీ పోలీసుల
కాల్పులు ఎందుకు చెప్పండి? శాస్త్రీగారు! ఒక్కసారి గుర్తు తెచ్చు
కోండి? మిమ్మల్నెంత గౌరవంగా చూచారో నా బిడ్డలు. మీకు
కరువురోజుల్లో కూడా తిండిగిజలిచ్చారు. దొడ్లో కాచిన కూరగా
యలు ప్రేమకొద్ది. మీరు గొప్పవారని. విజ్ఞాని అని తీసుకొచ్చి
సమర్పించారు. ఈనాడు మీరే వాళ్ల ప్రాణాలు తీస్తారా?

(మళ్లీ కాల్పులు ప్రారంభం. సమత అమ్మా అని కేక)

భూదేవి

తల్లీ ! (పరుగెత్తింది. ఎదురుగా శాంతి వచ్చింది.)

శాంతి

అత్తయ్యా ! నమతకు దెబ్బతగిలింద త్తయ్యా !

(భూదేవి పరుగెత్తి వెళ్ళింది. శాంతి నాన్నదగ్గరకు వచ్చింది.)

శాంతి

నాన్నా ! నాన్నా ! ఆపండి నాన్నా ! ఈ కాల్పులు ఆపండి !

శాస్త్రీ

శాంతీ ! నువ్వెళ్లు... ఇంటికి వెళ్లు...

శాంతి

వెళ్లను ! వీళ్ళతోపాటు వుంటాను.

శాస్త్రీ

శాంతీ వెళ్తావా వెళ్లవా ?

శాంతి

నాన్నా ! ఒక్కసారి గుడ్డుశెచ్చుకోనాన్నా ! అన్నయ్య ఎలా చచ్చిపోయాడో- ఎంత బాధపడ్డాడో- విష బాంబుకు ఎలా బలి అయ్యాడో- అప్పుడు అమ్మా నువ్వు కొన్ని నెలలు ఎలా కంగి కుమిలి కృశించారో ! నాన్నా ! నువ్వు నీ విజ్ఞానాన్నంతా వెచ్చించి యీ బాంబు సృష్టించావు. నీ బిడ్డలాటి బిడ్డలు ఎందరు బలిఅవు తారో- అమ్మలాంటి అమ్మలెందరు కుమిలిపోతారో- ఎందరునిన్ను, నీ వంశాన్ని శపిస్తారో- నాన్నా-

పెద్దాడు

శాంతీ !

శాస్త్రి

శాంతీ ! శాంతీ ! అవునమ్మా ! అన్నయ్య చచ్చిపోయాడమ్మా ! విషవాయువు పీలుస్తూ- సరకం అనుభవిస్తూ- అన్యాయంగా పోయాడు తల్లీ ! ... శాంతీ

పెద్దాడు

శాస్త్రిగారూ ! ఏమిటీ వెర్రి ! ఏడుస్తూ కూచోతాని కిదా సమయం.

శాంతి

ఏడవకుండా నీలాసవ్యతూండడానికి మేమేం రాక్షసులమా ఛీ ! నీ బ్రతుకుచెడ ! అత్తయ్య కడుపు చెడబుట్టావు. ఆ తల్లి కడుపులో నీలాంటి-

పెద్దాడు

ఏయ్ (చాగి గెంటాడు)

శాస్త్రి

శాంతీ !

పెద్దాడు

శాస్త్రి దింపు గదిని...

శాస్త్రి

దింపను !

పెద్దాడు

అం...

శాస్త్రి

తల్లీ శాంతీ ! పాపినమ్మా ! మహాపాపిని మేధస్సును దుర్వి

నియోగం చేశాను తల్లీ! మూడు సంవత్సరాలు కృషిచేసి మానవులను చంపటానికి సులభమార్గం కనిపెట్టానమ్మా! అయ్యయ్యో విజ్ఞానం నన్ను వెక్కిరిస్తూంది తల్లీ!

పెద్దాడు

శాస్త్రీ గదిని కిందికి దివుతావా లేదా!

శాస్త్రీ

లేదు!

పెద్దాడు

పోనీ ఏలా దింపాలా చెప్పు... ఎక్కడుంది దాని కిటుకు?

శాస్త్రీ

చెప్పను...

పెద్దాడు

చెప్పకుంటే నువ్వు నీ విజ్ఞానం నీ శాంతి అందరూ నాశనమై పోతారు...

భూదేవి

(ఇంతలో గబగబ దిగిపచ్చింది. అంతా రక్తమయంగావుంది. తెల్లటి చీర పూర్తిగా రక్తంలో ముంచి ఎత్తినట్లుంది. కళ్లు నిప్పులు చెరుగుతూన్నాయి! ముఖం ఎర్రబారింది. చేతిలో తుపాకి వుంది.) రాక్షసుడా! ఆవుతావా లేదా యీ కాల్పులు!

పెద్దాడు

ఆపను. శాస్త్రీ! (బల్లమీదవున్న బొంబు చేతికి తీసుకొన్నాడు. గోడలోవున్న ఒక స్విచ్ నొక్కాడు. గోడలోవున్న తలుపు తెరుచుకుంది. శాస్త్రీ! వస్తావా! ఇక్కడేచస్తావా!

(వెళ్ళబోతున్నాడు,)

భూదేవి

(వణికిపోతూ) పెద్దాడా! (తుపాకి పేల్చింది, పెద్దాడు దెబ్బ తిన్నాడు. రెండవసారి పేల్చింది. గురితప్పి అక్కడున్న సామగ్రికి తగిలింది. నిప్పంటుకుంది.)

శాస్త్రి

(కంగారుగా) వెళ్లండి...తల్లీ, అందరూ వెళ్ళండి. ఇక కొద్ది సేపటిలో ఆ బాంబు పేలుతుంది. ఫ్యాక్టరీ అంతా కూలిపోతుంది. వెళ్లండి. భూదేవీ! (కాళ్ళట్టుకున్నాడు) వెళ్ళండి...

శాంతి

నాన్నా!

శాస్త్రి

నేను యీలాగే నశించాలిలేమ్మా! ఇదిగో - యీ కాగితాలు తీసుకెళ్లు. ఈ బాంబు చేయటానికి వ్రపయోగించిన విజ్ఞానం, శక్తి, మానవశ్రావణానికి, సుఖానికి వ్రపయోగించవచ్చు. ముందుతరంవాళ్లు వ్రపయోగించుకుంటారు. భద్రంగా దాచు. వెళ్ళమ్మా... వెళ్లండి. (మైక్ లాంటిది అందుకొని) అందరూ వెళ్లండి. పోలీసులు అందరూ వెళ్లండి. ఇది పిగాణి ఫ్యాక్టరీ కాదు. బాంబుల ఫ్యాక్టరీ. బాంబుపేలి అంతా కూలిపోతుంది. వెళ్లండి. వెళ్లండి... అందరూ వెళ్లండి. (అని అరిచి చెబుతున్నాడు.)

(భూదేవి శాంతి వెళ్ళారు. పెద్దాడు మూలుగుతున్నాడు. నిప్పు గదంతా అలముకొంటూంది. బాంబు పేలింది.)

(ఫ్యాక్టరీ కూలిపోవడం నీడలో చూపండి. అట్టముక్కలతో ఫ్యాక్టరీలాంటిది చేసి లోపల ఒక టపాయికాయపెట్టి పేల్చింది. తెల్లటితెర వెనకపెట్టి నీడను

ద్దదిచేస్తే ఫ్యాక్టరీ పేలినట్లనిపిస్తుంది. తదనుగుణ్యమైన శబ్దాలు కల్పించటానికి యత్నించండి.)

(తెల్లటి తెరవెనుక మంటలగుడిస్తూనే వున్నాయి. కూలిపోయిన ఫ్యాక్టరీ కనుపిస్తుంది. చిన్నవాడు తలకు కట్టుకట్టుకొని, సమతను చేతులమీద మోసుకొచ్చాడు. వెంబడే భూదేవి శాంతి ఇంకా జనం వచ్చారు. అందరూ ఒక్కసారి కా లి పో తూ న్న ఫ్యాక్టరీవైపు చూచారు. సమతను కింద పడుకోబెట్టి శైత్యోపచారాలు చేశారు. సమత మెల్లగా కళ్లు తెరిచింది. లేచి కూర్చుంది. జనాన్నంతా ఒక్కసారి కలయచూచింది. చిగించిన పిడికిలితో లేచింది.)

సమత

ఇంతాచూచి ఇంకా వూర్కుంటారా! అరవండ్రా!
శాంతి కావాలని అరవండ్రా,

(జనంలో కొందరు అరుస్తారు)

సమత

(అరవని వాళ్లనుద్దేశించి వాళ్లవైపువెళ్లి) శాంతి కావాలని అడగటానికి సిగ్గట్రా! అరవండి శాంతి కావాలని అడగండి! (అందరూ అరిచారు.)

అమరయ్య

అడగటంకాదు - శాంతిని స్థాపిస్తాం! యుద్ధాలను నిర్మూలిస్తాం!

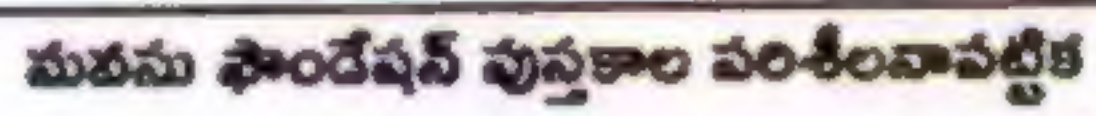
అందరు

రిజర్వాయరు కడదాం! బంగారు పంటలు పండిద్దాం!
పాడుతూ ఆడుతూ హాయిగా అందరం బతుకుదాం!

—[అయిపోయింది]—

అరుణ - నెల్లూరు.

పుస్తకం సంఖ్య	TPLA120B102
పుస్తకం పేరు	విశ్వశాంతి
తారీఖు	28/10/24
ముందు అడ్డు	NO
వెనుక అడ్డు	NO
మొత్తం పేజీలు	153
విద్య పైజా పేజీలు	NO
భాగ పేజీలు	NO
లేని పేజీలు	NO
తయారు చేసినది	ASW in
పేజీలు విడదీసినది	Dr. Ramesh
Scan	Dr. Ramesh
పరిశ్చ చేసినది	KASIMBI
పేజీలు పరిచూసినది	
లైండింగు చేసినది	
ప్యాకింగు చేసినది	
పరిస్థితి	good